

Eesti elanike suhtumine aktuaalsetesse välispoliitilistesse teemadesse ja Eesti välispoliitikasse

Tellija: Välisministeerium

Detsember 2025

UURINGU TAUST JA VALIMIGA SEONDUV.....	3
KURSIKOLEK VÄLISPOLIITIKAGA JA HOIAKUD EESTI VÄLISPOLIITILISTE SUUNDADE SUHTES	7
VENEMAA SÕDA UKRAINAS JA TOETUS UKRAINALE	13
EUROOPA LIIDU LAIENEMINE JA UKRAINA NATO-LIIKMELISUS	31
ISRAELI - PALESTIINA KONFLIKT	37
SUHTUMINE HIINASSE JA TAIWANI	41
EESTI ÄRIDIPLOMAATIA JA ARENGUKOOSTÖÖ	45
KOKKUVÕTE	52

Uuringu taust

Eesmärk	Uuringu eesmärgiks oli saada paremini aru sellest, kuidas suhtuvad erinevad sihtrühmad aktuaalsetesse välispoliitika teemadesse ja küsimustesse. Seejuures sooviti uurida, mida nähakse enda ja Eesti vaatest kõige olulisemate teemade ja valdkondadena. Lisaks sooviti analüüsida, kuidas nähakse ja hinnatakse Eesti välispoliitilist tegevust; milline on sellealane teadlikkus ja kuivõrd seostatakse Eesti välispoliitika sammudega välisministeeriumi tegevust.
Sihtgrupp	Uuringu üldkogumi moodustasid Eesti Vabariigi alalised elanikud vanuses 18 eluaastat ja enam. Tegemist on esindusliku uuringuga, st küsitluse tulemused on laiendatavad vastavas vanuses Eesti elanikele.
Meetod	Uuring viidi läbi veebi- (CAWI, 90%) ja telefoniküsitluse (CATI, 10%) kombineeritud meetodina eesti ja vene keeles. Veebipaneeli vastajad on arvuti poolt juhuslikult valitud ca 28 000 panelisti hulgast, kelle e-kirja aadressid on kogutud telefoni- ja silmast silma küsitluste käigus. Telefoninumbrid, millele helistatakse, genereerib arvuti RDD (Random Digital Dialing) algoritmi alusel.
Vastanute arv	1000 Eesti elanikku vanuses 18 a ja enam
Läbiviimise aeg ja keskmise intervjuu pikkus	Küsitlus viidi läbi <u>11.-27. novembril 2025</u> . Veebis kujunes ühe intervjuu keskmiseks pikkuseks 20 minutit ja telefonis 32 minutit.

Valimi iseloomustus sotsiaaldemograafiliste tunnuste alusel*

	Mudel (%)	Saadud küsitlustulem (%)	Kaalutud küsitlustulem (%)
SUGU			
Mees	46,5	46,2	46,5
Naine	53,5	53,8	53,5
VANUS			
18–24	8,7	8,0	8,7
25–34	14,9	15,0	14,9
35–44	18,7	18,5	18,7
45–54	16,9	17,0	16,9
55–64	15,4	15,7	15,4
65–74	13,7	14,3	13,7
75+	11,7	11,5	11,7
RAHVUS			
Eestlane	66,2	66,4	66,2
Muu rahvus	33,8	33,6	33,8
HARIDUS			
Põhiharidus	15,7	16,7	15,7
Keskharidus	52,9	51,6	52,9
Kõrgharidus	31,4	31,7	31,4
ELUKOHT*			
Linnaline asula	69,1	72,9	69,1
Maa-asula	30,9	27,1	30,9
REGIOON**			
Põhja-Eesti	46,5	46,5	46,5
Lääne-Eesti	10,9	11,0	10,9
Kesk-Eesti	9,1	9,2	9,1
Kirde-Eesti	10,1	10,0	10,1
Lõuna-Eesti	23,4	23,3	23,4

Saadud küsitlustulemi ja statistilise mudeli võrdlemisel ilmnenud erisuste vähendamiseks kaaluti tulemit juuresolevate sotsiaaldemograafiliste tunnuste lõikes. Maksimaalse valimivea suurus jääb 95-protsendilisel usaldusnivool 3,1% piiridesse (väiksemate alagruppide vaatlemisel võib viga olla suurem). Sotsiaaldemograafiliste tunnuste mudeli koostamisel on kasutatud rahvastikustatistika andmeid seisuga 01.01.2025.

* Elukohatüübi puhul on lähtutud Statistikaameti määratlusest. Linnalise asustuspriirkonna alla kuuluvad asulad, kus rahvastikutihedus on suurem kui 1000 elanikku km² kohta. Väikelinnaliste hulka 200–1000 ja maapiirkonna hulka vähem kui 200 elanikku km² kohta. Kuivõrd väikelinnalises asulates küsitletud elanike arv on ankeedis väike, on analüüsis väikelinnalised ja maa-asulad liidetud maapiirkonnaks.

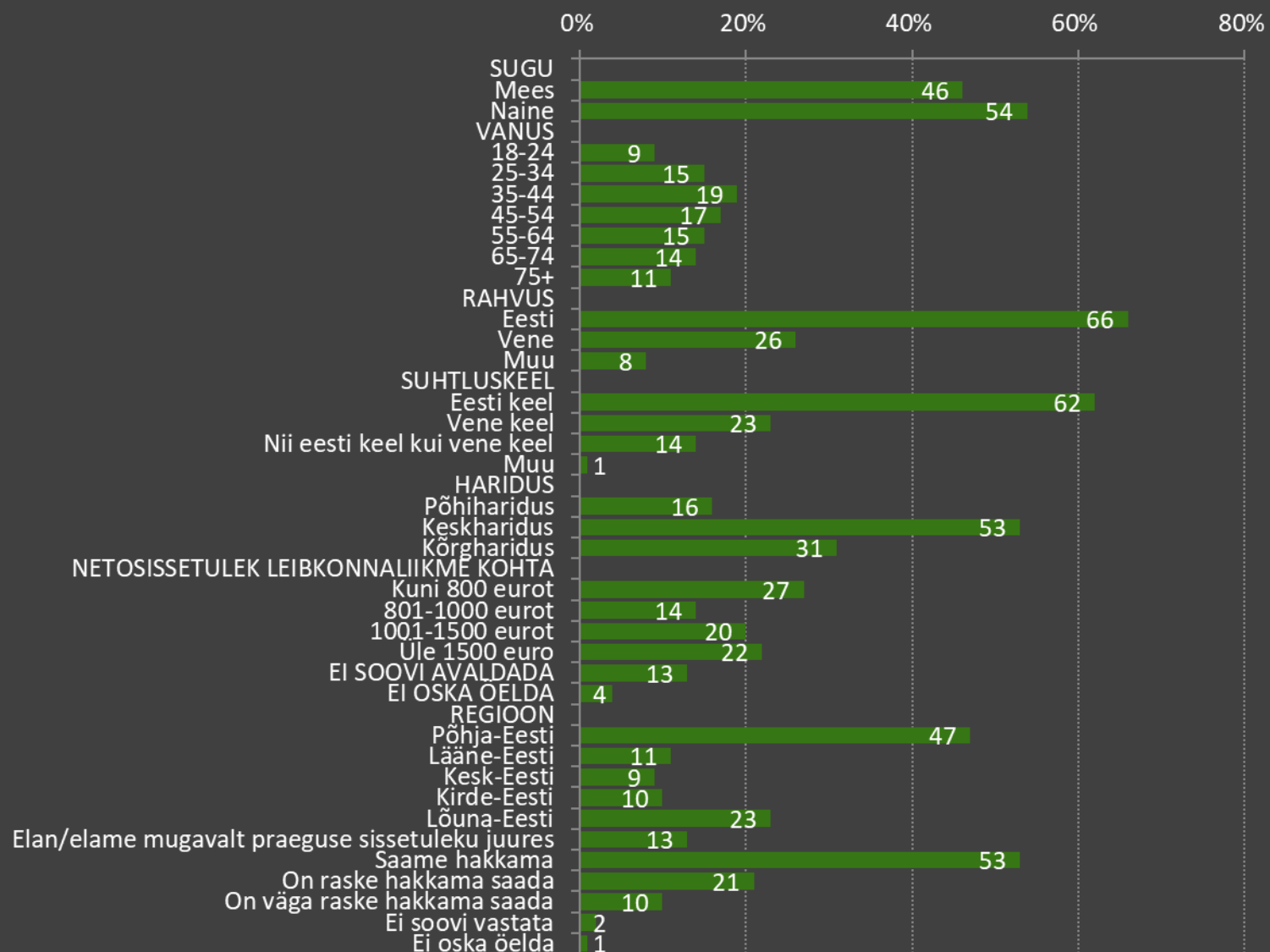
** Põhja-Eesti alla kuulub Harjumaa (sh Tallinn). Lääne-Eesti alla kuuluvad Hiiumaa, Läänemaa, Pärnumaa ja Saaremaa. Kesk-Eesti alla kuuluvad Järvamaa, Lääne-Virumaa ja Raplamaa. Kirde-Eesti alla kuulub Ida-Virumaa. Lõuna-Eesti alla kuuluvad Jõgevamaa, Põlvamaa, Tartumaa, Valgamaa, Viljandimaa ja Võrumaa.

Valimivea piirid

Vastuste osakaal/ Valimi suurus	50%	45% või 55%	40% või 60%	35% või 65%	30% või 70%	25% või 75%	20% või 80%	15% või 85%	10% või 90%	5% või 95%	3% või 97%	2% või 98%
10	31,0%	30,8%	30,4%	29,6%	28,4%	26,8%	24,8%	22,1%	18,6%	13,5%	10,6%	8,7%
20	21,9%	21,8%	21,5%	20,9%	20,1%	19,0%	17,5%	15,7%	13,2%	9,6%	7,5%	6,1%
30	17,9%	17,8%	17,5%	17,1%	16,4%	15,5%	14,3%	12,8%	10,7%	7,8%	6,1%	5,0%
40	15,5%	15,4%	15,2%	14,8%	14,2%	13,4%	12,4%	11,1%	9,3%	6,8%	5,3%	4,3%
50	13,9%	13,8%	13,6%	13,2%	12,7%	12,0%	11,1%	9,9%	8,3%	6,0%	4,7%	3,9%
60	12,7%	12,6%	12,4%	12,1%	11,6%	11,0%	10,1%	9,0%	7,6%	5,5%	4,3%	3,5%
70	11,7%	11,7%	11,5%	11,2%	10,7%	10,1%	9,4%	8,4%	7,0%	5,1%	4,0%	3,3%
80	11,0%	10,9%	10,7%	10,5%	10,0%	9,5%	8,8%	7,8%	6,6%	4,8%	3,7%	3,1%
90	10,3%	10,3%	10,1%	9,9%	9,5%	9,0%	8,3%	7,4%	6,2%	4,5%	3,5%	2,9%
100	9,8%	9,8%	9,6%	9,4%	9,0%	8,5%	7,8%	7,0%	5,9%	4,3%	3,3%	2,7%
110	9,3%	9,3%	9,2%	8,9%	8,6%	8,1%	7,5%	6,7%	5,6%	4,1%	3,2%	2,6%
120	9,0%	8,9%	8,8%	8,5%	8,2%	7,8%	7,2%	6,4%	5,4%	3,9%	3,1%	2,5%
130	8,6%	8,6%	8,4%	8,2%	7,9%	7,4%	6,9%	6,1%	5,2%	3,8%	2,9%	2,4%
150	8,0%	8,0%	7,8%	7,6%	7,3%	6,9%	6,4%	5,7%	4,8%	3,5%	2,7%	2,2%
200	6,9%	6,9%	6,8%	6,6%	6,4%	6,0%	5,5%	5,0%	4,2%	3,0%	2,4%	1,9%
300	5,7%	5,6%	5,5%	5,4%	5,2%	4,9%	4,5%	4,0%	3,4%	2,5%	1,9%	1,6%
500	4,4%	4,4%	4,3%	4,2%	4,0%	3,8%	3,5%	3,1%	2,6%	1,9%	1,5%	1,2%
750	3,6%	3,6%	3,5%	3,4%	3,3%	3,1%	2,9%	2,6%	2,2%	1,6%	1,2%	1,0%
1 000	3,1%	3,1%	3,0%	3,0%	2,8%	2,7%	2,5%	2,2%	1,9%	1,4%	1,1%	0,9%

Käesolev tabel annab täpsema ülevaate, millises sõltuvuses on valimi suurus (st vastanute arv), valimist arvutatud osakaal (st vastuste protsent) ja võimalik statistiline viga (ehk võimalik eksimine protsentides).

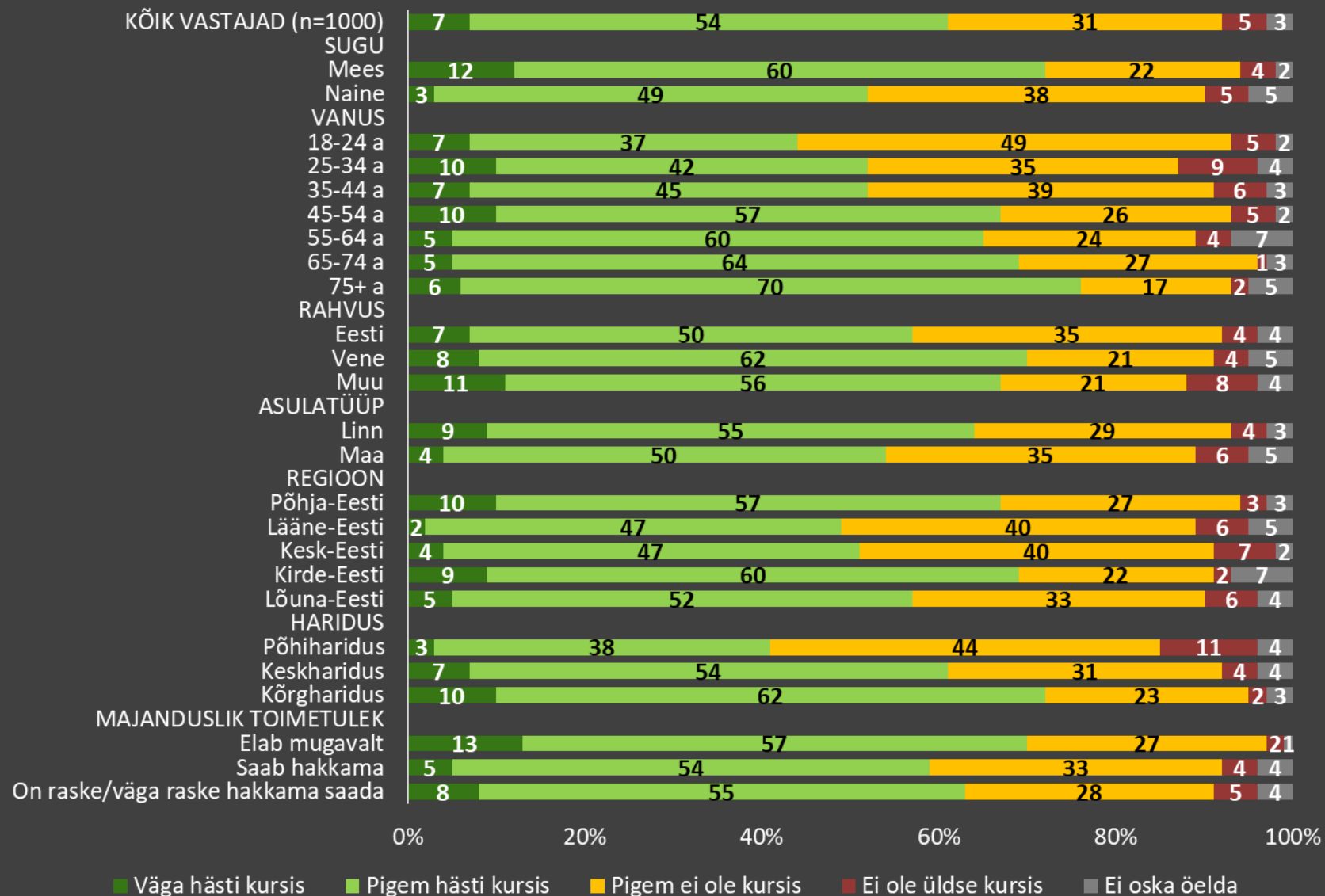
Vastajate profiil (%*, kõik vastajad)

Kursisolek välispoliitikaga ja hoiakud Eesti välispoliitiliste suundade suhtes

Kursisolek välispoliitiliste teemadega

Kuivõrd Te olete kursis Eesti välispoliitikaga? (% , kõik vastajad, n=1000)

- Enamik vastajaid hindab oma kursisolekut Eesti välispoliitika teemadega heaks: 61% peab end väga või pigem hästi kursis olevaks (7% + 54%). 36% ütleb, et on pigem või üldse mitte kursis (31% + 5%) ning 3% ei oska vastata.

- Kursisoleku hinnangutes ilmneb selge sooline erinevus. Meestest peab end hästi kursis olevaks 72% (sh 12% "väga"), naistest 52% (sh 3% "väga"). Naiste seas on "pigem ei ole kursis" vastuseid enam kui meeste seas (38% vs 22%).

- Muster on tugev ka vanuserühmade lõikes: noorimate (18–24a) seas peab end hästi kursis olevaks 44%, samal ajal kui 75+ vanuserühmas 76%.

- Haridus eristab vastajaid kõige järjekindlamalt. Põhiharidusega vastajate seas peab end hästi kursis olevaks 41%, sh 11% ütleb, et ei ole üldse kursis. Kõrgharidusega vastajate seas on hästi kursis olijaid 72% ning "üldse mitte kursis" osakaal on marginaalne (2%).

- Erinevused ilmnevad ka regioonide lõikes: piirkonniti on kursisolek madalam Lääne- ja Kesk-Eestis (ligikaudu 49–51%) ning kõrgem Põhja- ja Kirde-Eestis (ligikaudu 67–69%).

- Rahvuse lõikes välispoliitikaga kursisolekut hinnates ütleb enamik vastajaid kõigis rahvusrühmades, et on pigem hästi kursis: muus rahvusest 67% (11% väga + 56% pigem), vene rahvusest 70% (8% + 62%) ja Eesti rahvusest 57% (7% + 50%). Eestlastest vastajate seas on võrreldes teistega rohkem neid, kes tunnevad end pigem mitte kursis olevat (35% vs 21%), samas "üldse mitte kursis" ja "ei oska öelda" osakaalud jäävad kõigis rühmades madalaks (4–8% ja 4–5%).

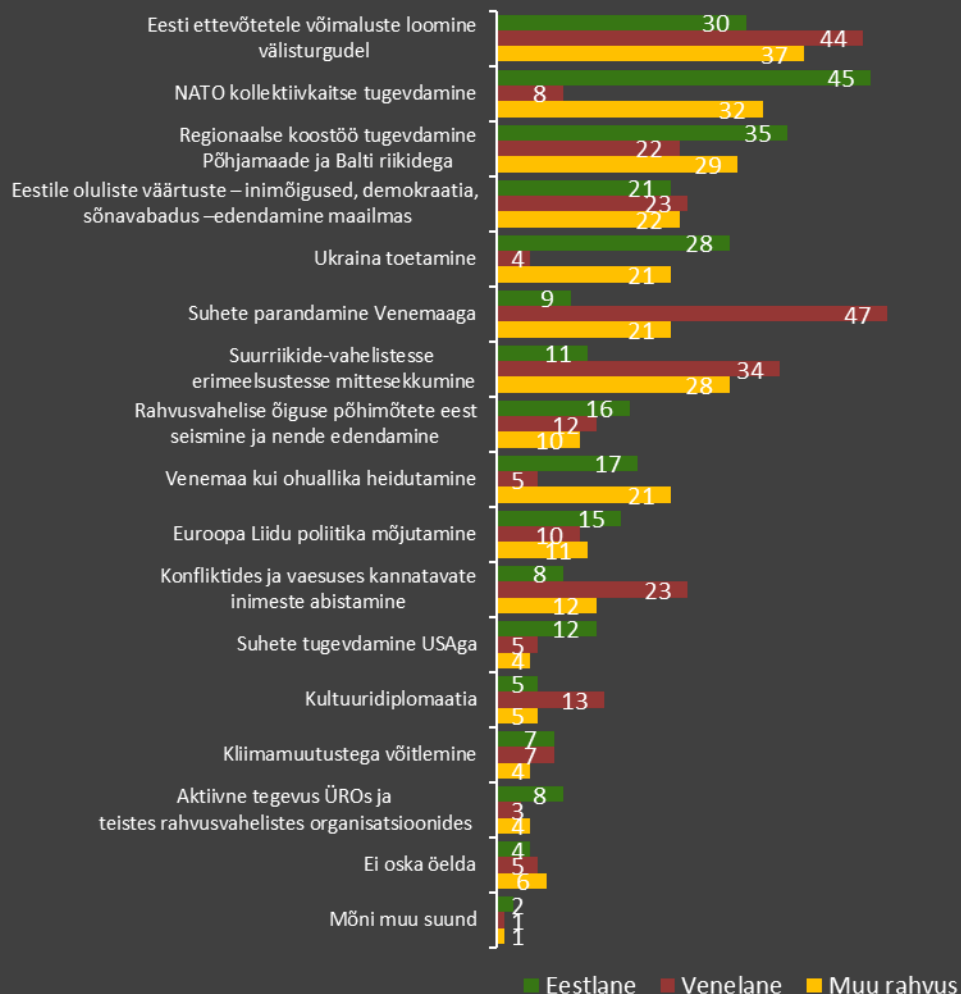
Avalikkuse ootused Eesti välispoliitikale

Mis peaksid Teie hinnangul olema Eesti välispoliitika kõige olulisemad suunad? Iga vastaja valis 3 kõige olulisemat suunda. (% , kõik vastajad, n=1000)

Kõik vastajad n=1000

Rahvuse lõikes n=1000

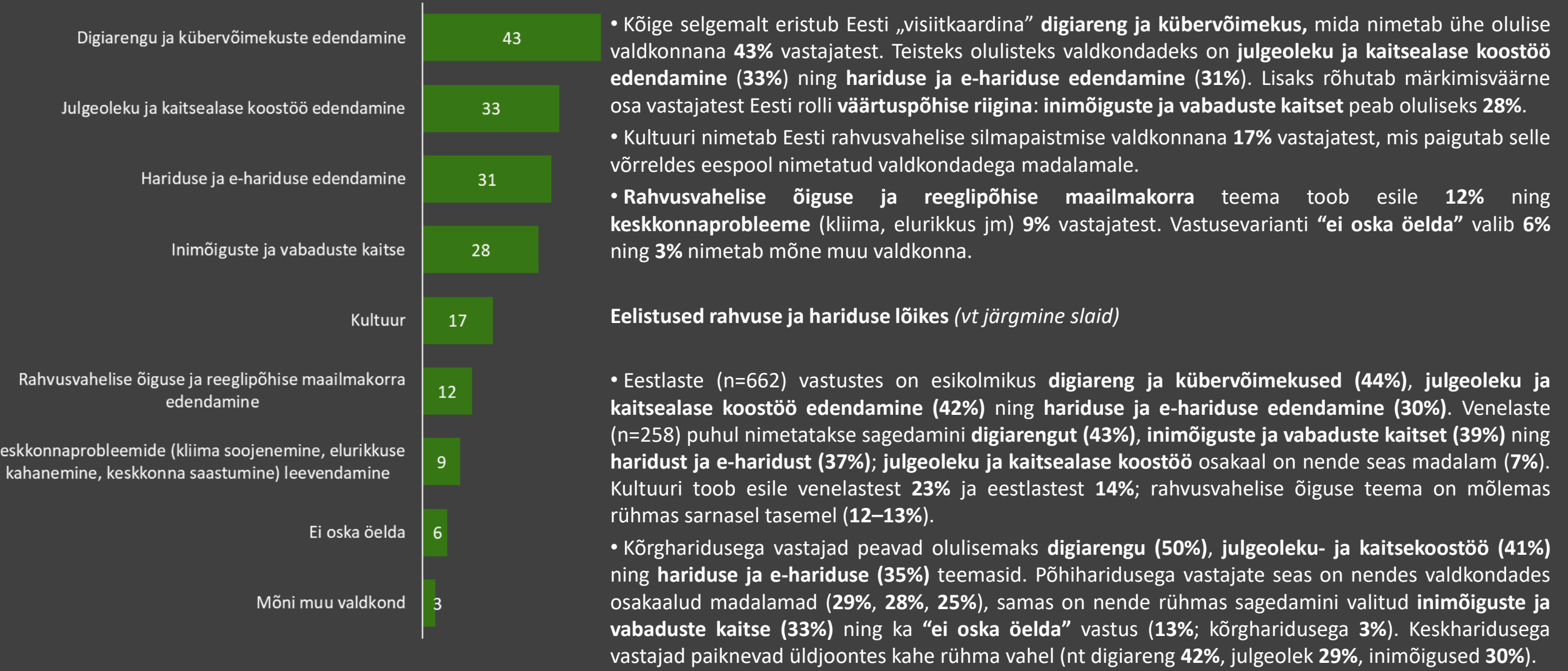
• Koguvalimi vaates on esikohal kaks võrdselt tugevat ootust: **Eesti ettevõtetele võimaluste loomine** ja **NATO kollektiivkaitse** (mõlemad **34%**). Neile järgnevad **regionaalne koostöö Põhjamaade ja Balti riikidega** (**31%**), **Eestile oluliste väärtuste edendamine maailmas** (**22%**), **Ukraina toetamine** (**21%**) ning **suhete parandamine Venemaaga** (**20%**).

• Rahvusgruppe vaadeldes jagunevad prioriteedid välispoliitikas selgelt erinevalt.

• Eestlaste seas tõusevad esile julgeolekuteemad: NATO kollektiivkaitse tugevdamine (**45%**) ning regionaalse koostöö tugevdamine (**35%**) ja Ukraina toetamine (**28%**), samas kui venelaste seas domineerib suhete parandamine Venemaaga (**47%**) ning samuti Eesti ettevõtetele võimaluste loomine välisurgudel (**44%**) ja mittediskussioon suurriikide erimeelsustesse (**34%**). Muu rahvuse vastajad paistavad silma majandusfookusega ja mõõdukalt tugevate julgeolekuvalikutega.

Eesti rahvusvahelise kuvandi fookused

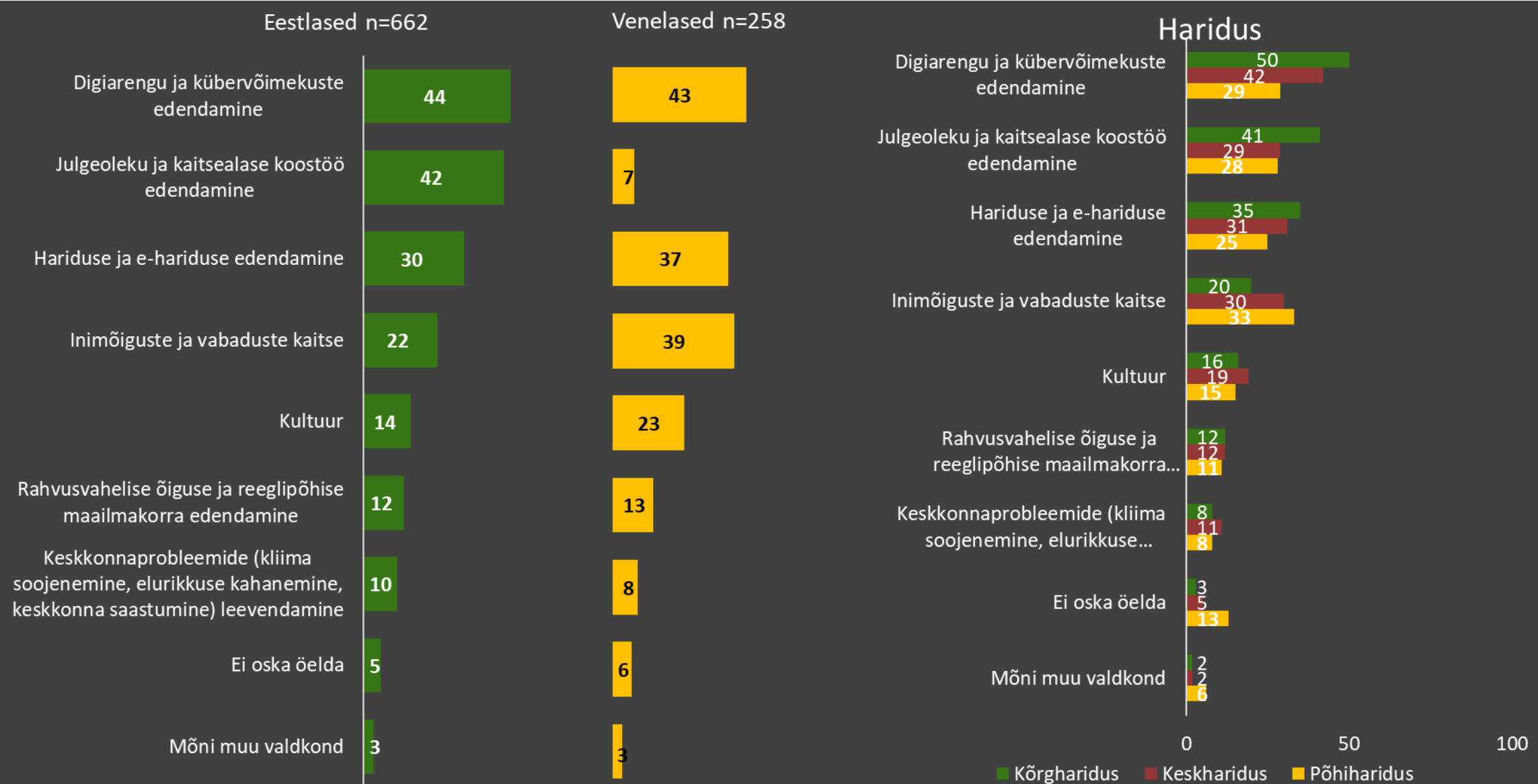
Millistes valdkondades või teemades peaks Eesti Teie hinnangul püüdma maailmas kõige enam silma paista? Valige kuni kaks kõige olulisemat valdkonda. (% , kõik vastajad, n=1000)
 *Kuna iga vastaja võis anda mitu vastust, siis võib protsentide summa olla 100-st suurem.

Eesti rahvusvahelise kuvandi fookused

Millistes valdkondades või teemades peaks Eesti Teie hinnangul püüdma maailmas kõige enam silma paista? Valige kuni kaks kõige olulisemat valdkonda. (% , kõik vastajad, n=1000)

*Kuna iga vastaja võis anda mitu vastust, siis võib protsentide summa olla 100-st suurem.

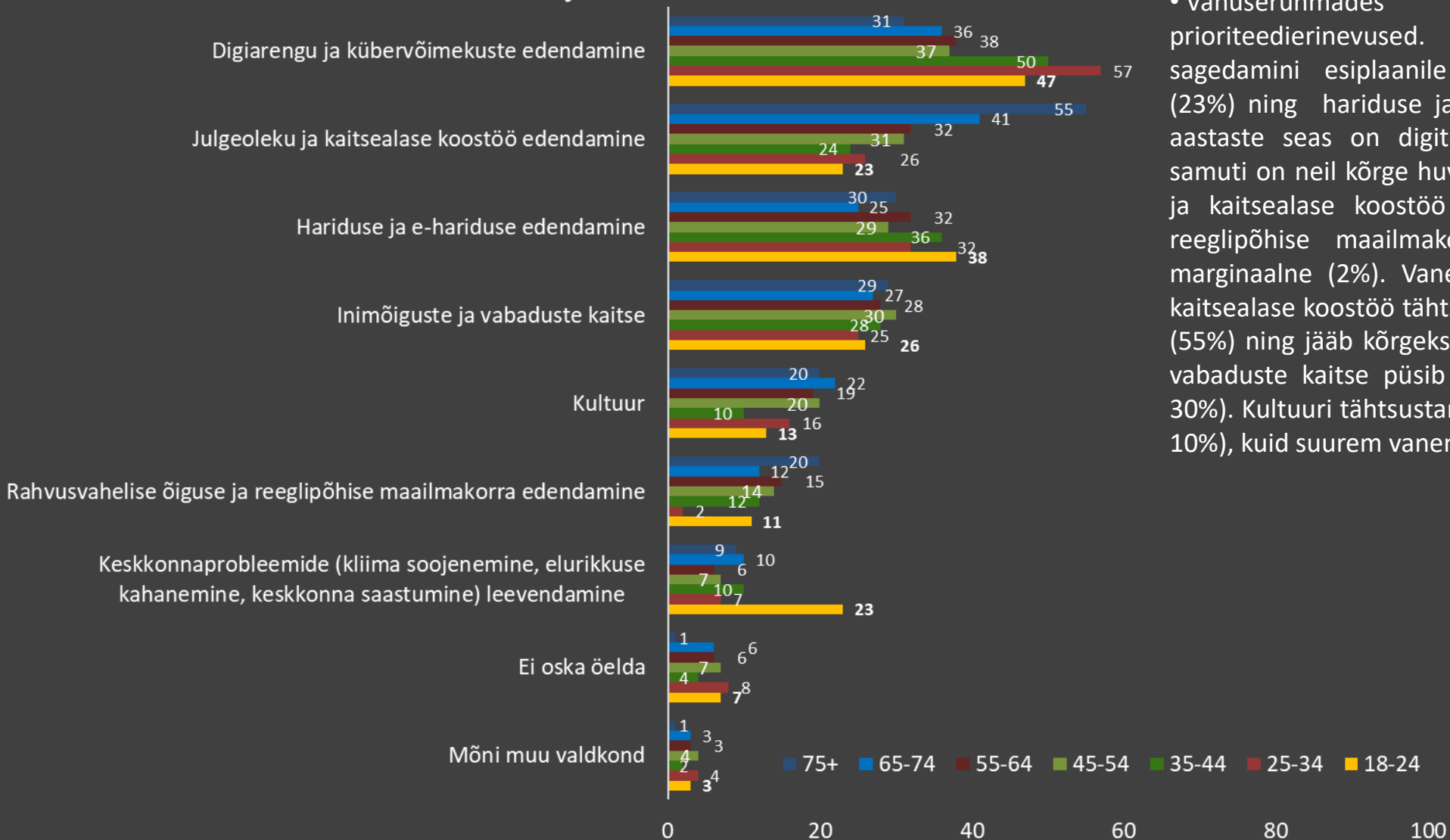

Eesti rahvusvahelise kuvandi fookused

Millistes valdkondades või teemades peaks Eesti Teie hinnangul püüdma maailmas kõige enam silma paista? Valige kuni kaks kõige olulisemat valdkonda. (% , kõik vastajad, n=1000)

*Kuna iga vastaja võis anda mitu vastust, siis võib protsentide summa olla 100-st suurem.

Vanuseline jaotus

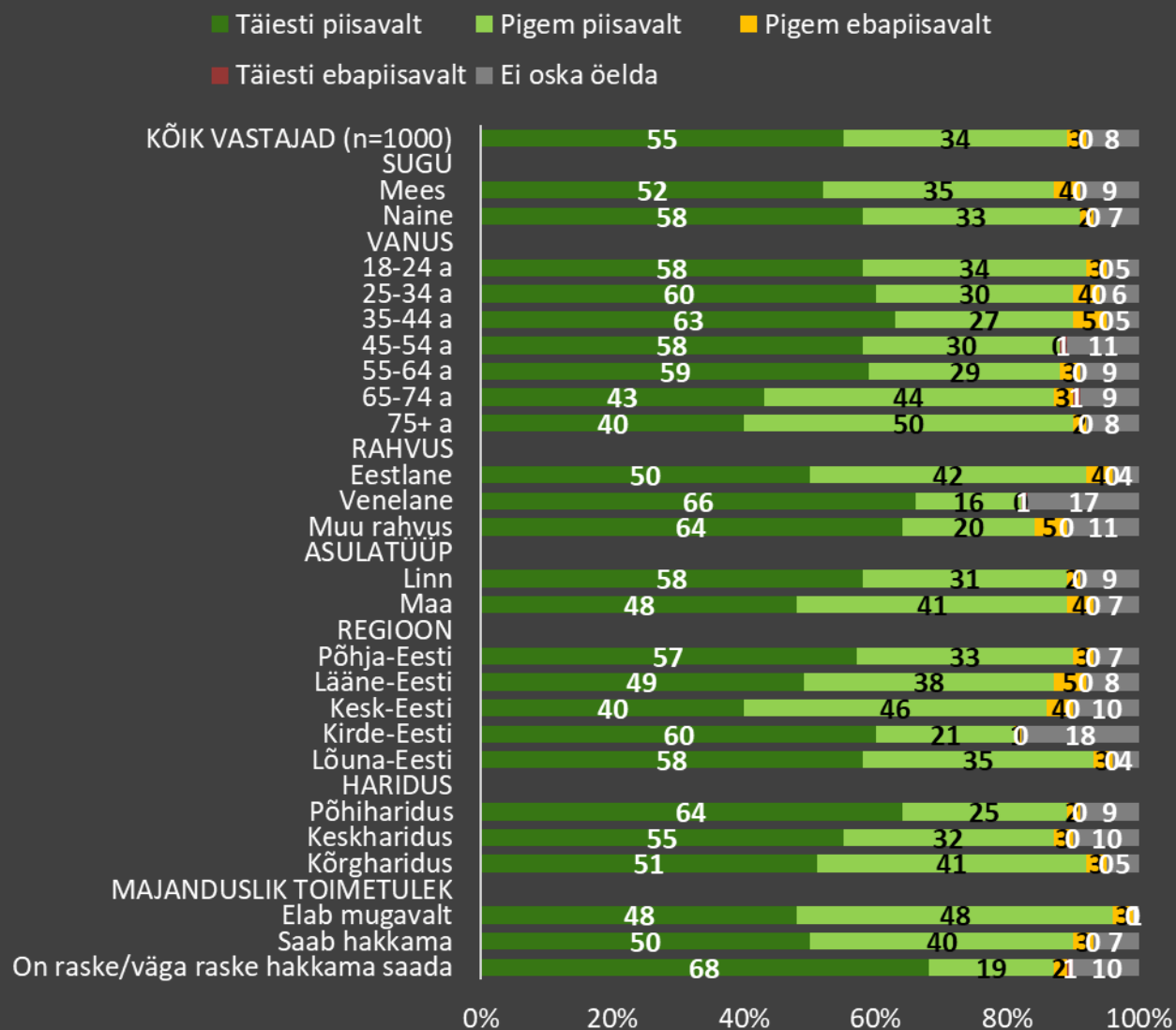

• Vanuserühmades joonistuvad välja selged prioriteedierinevused. Noorimad (18–24) seavad teistest sagedamini esiplaanile keskkonnaprobleemide leevendamise (23%) ning hariduse ja e-hariduse edendamise (38%). 25–34-aastaste seas on digiteema kõige dominantsem (57%) ning samuti on neil kõrge huvi hariduse ja e-hariduse ning julgeoleku ja kaitsealase koostöö edendamise vastu (32%), samas kui reeglipõhise maailmakorra edendamine on selles rühmas marginaalne (2%). Vanemates rühmades kasvab julgeoleku ja kaitsealase koostöö tähtsus veelgi: kõige kõrgem on see 75+ seas (55%) ning jääb kõrgeks ka 65–74 rühmas (41%). Inimõiguste ja vabaduste kaitse püsib vanuserühmades üsna ühtlane (u 25–30%). Kultuuri tähtsustamine on keskealistel madalam (nt 35–44: 10%), kuid suurem vanemates rühmades (65–74: 22%).

Venemaa sõda Ukrainas ja toetus Ukrainale

Eesti toetus Ukrainale

Kas Teie arvates toetab Eesti Ukrainat... (% kõik vastajad, n=1000)

• Koguvaimist peab Eesti toetust Ukrainale **piisavaks 89%** vastajatest (55% “täiesti piisavalt”, 34% “pigem piisavalt”). **Ebapiisavaks hindab toetust 3%** (valdavalt “pigem ebapiisavalt”), ning 8% vastajatest ei oska hinnangut anda.

• Soolised erinevused on antud küsimuse puhul väikesed – naiste seas on rohkem vastuseid “täiesti piisavalt” (58% vs meestel 52%); meeste seas on veidi rohkem “pigem ebapiisavalt” (4% vs 2%) ja “ei oska öelda” (9% vs 7%).

• Vanuse 25–44a rühmades on “täiesti piisavalt” osakaal kõrgem (60–63%). Vanemates rühmades (65+) jaotus nihkub “pigem piisavalt” suunas (65–74a: 43% täiesti / 44% pigem; 75+: 40% / 50%).

• Eestlastest peab toetust piisavaks 92% (50%+42%) vastanutest ning venelastest 82% vastajatest (66%+16%). Venelaste seas on sagedam “ei oska öelda” (17% vs eestlastel 4%) vastus; ebapiisavuse hinnangud on mõlemas rühmas väikesed (0–4%). Muu rahvuse arvamus sarnaneb siinkohal suuresti venelastest vastajate arvamusel.

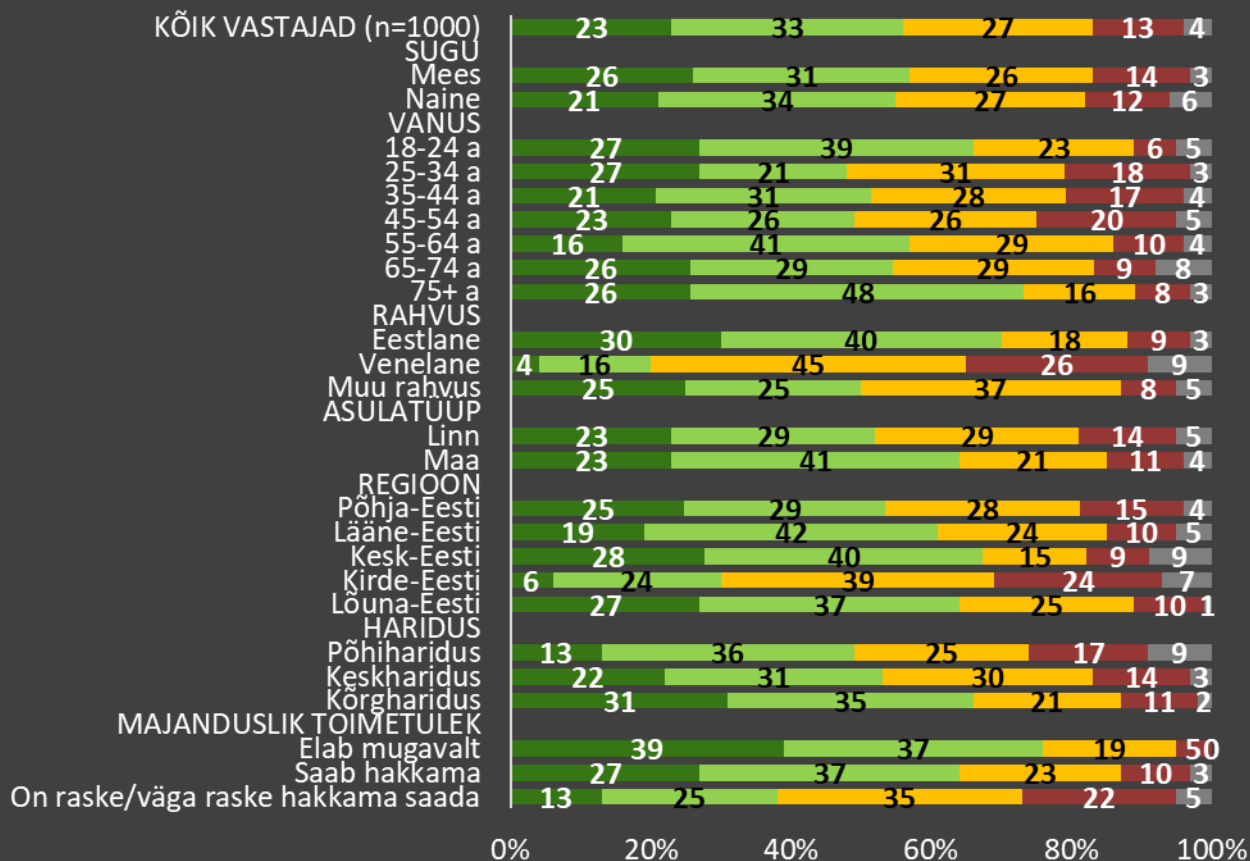
• Linnas ja maal on “piisav” hinnang summaarselt sarnane (89%), kuid maal on rohkem “pigem piisavalt” (41%) ja “pigem ebapiisavalt” (4%) vastanud respondente. Piirkondlikult eristub Kirde-Eesti suurema “ei oska öelda” osakaaluga (18%); Kesk-Eestis on “täiesti piisavalt” madalam (40%) ja “pigem piisavalt” kõrgem (46%).

• Põhiharidusega vastajate seas on “täiesti piisavalt” osakaal kõrgem (64%), kõrgharidusega on suurem “pigem piisavalt” osakaal (41%) ja väiksem “ei oska öelda” (5%). Majanduslikult raskemini toimetulevate seas on “piisav” hinnang kokku 87% ning “ei oska öelda” 10%.

Eesti toetus Ukrainale

Kas Eesti peaks Ukrainat Teie arvates toetama...(% , kõik vastajad, n=1000)

- Kõigis valdkondades, olles rahvusvaheliselt Ukraina toetamise eestkõneleja ja eeskuju näitaja
- Samas mahus, nagu enamuse teisi NATO ja Euroopa Liidu liikmesriike, mitte ise liigselt esile tükides
- Piirdudes üksnes humanitaarabiga, aitamaks kannatavaid inimesi, kuid hoidudes enamast
- Eesti ei peaks Ukraina toetamisega tegelema
- Ei oska öelda

• Enamik vastajaid on seisukohal, et Eesti peaks jätkama Ukraina toetamist, kas rahvusvahelise eestkõnelejana (23%), samal tasemel nagu enamik NATO ja EL-i riike (33%) või piirdudes peamiselt humanitaarabiga (27%). 13% leiab, et Eesti ei peaks Ukrainat toetama, ning 4% ei oska vastata.

• Eestlased eelistavad aktiivset Ukraina toetamist: kokku 70% toetab, kas NATO/EL-i tavapärasel tasemel (40%) või veel jõulisemat eestkõneleja rolli (30%). Venelaste seas domineerib tagasihoidlik lähenemine: 45% piirduks üksnes humanitaarabiga ja 26% ei toetaks üldse, samas kui vaid 4% toetab kõikehõlmavat tuge. Muu rahvuse vastajad jäävad vahepeale: 50% toetab aktiivset panustamist (25% + 25%) ja 37% piirdub humanitaarabiga.

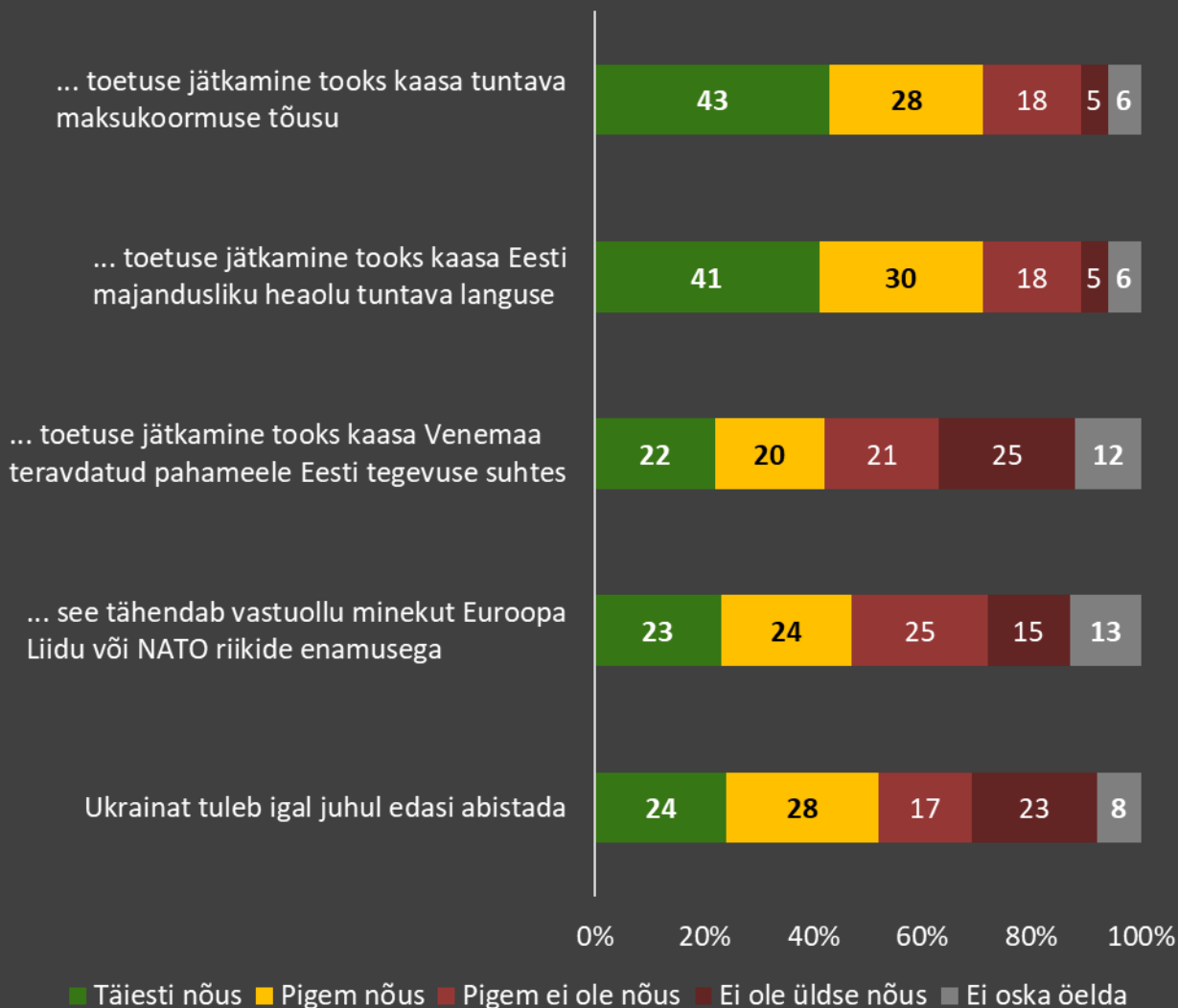
• Kõrgharidusega vastajate seas on rohkem eestkõneleja rolli eelistust (31%) ja vähem toetuse lõpetamist toetavaid vastajaid (11%) ning „ei oska öelda“ vastuseid (2%).

• Majanduslikult mugavalt toimetulevad respondendid peavad oluliseks Ukraina toetamisel aktiivse rolli võtmist (39%) ja harvemal juhul toetuse lõpetamist (5%); raskemini toimetulevate vastajate seas on sagedam humanitaarabiga piirdumine (35%) ning „Eesti ei peaks Ukraina toetamisega tegelema“ valik (22%).

• Vanuserühmades on erinevused pigem Ukraina toetamise intensiivsuses: noorimad (18–24a) eelistavad sagedamini varianti „samas mahus“ (39%) ja harvemini „mitte toetada“ (6%), samas 25–54a rühmades on toetuse lõpetamise osakaal kõrgem (17–20%).

Eesti toetus Ukrainale

Mil määral Te nõustute või ei nõustu järgmiste väidetega? Eesti peaks Ukrainale antavat toetust piirama või selle lõpetama, kui...
(%, kõik vastajad, n=1000)

- Vastajate hinnang Ukraina toetuse piiramise või lõpetamise kohta on seotud eeskätt **Eesti majandusliku koormuse** kasvuga. Toetuse vähendamisega nõustutakse kõige sagedamini juhul, kui toetuse jätkamine tooks kaasa **tuntava maksukoormuse tõusu** – sellega on nõus kokku **71%** (43% „täiesti”, 28% „pigem”). Sama suur osakaal (**71%**) nõustub toetuse piiramisega ka siis, kui toetuse jätkamine põhjustaks **Eesti majandusliku heaolu tuntava languse** (41% „täiesti”, 30% „pigem”).

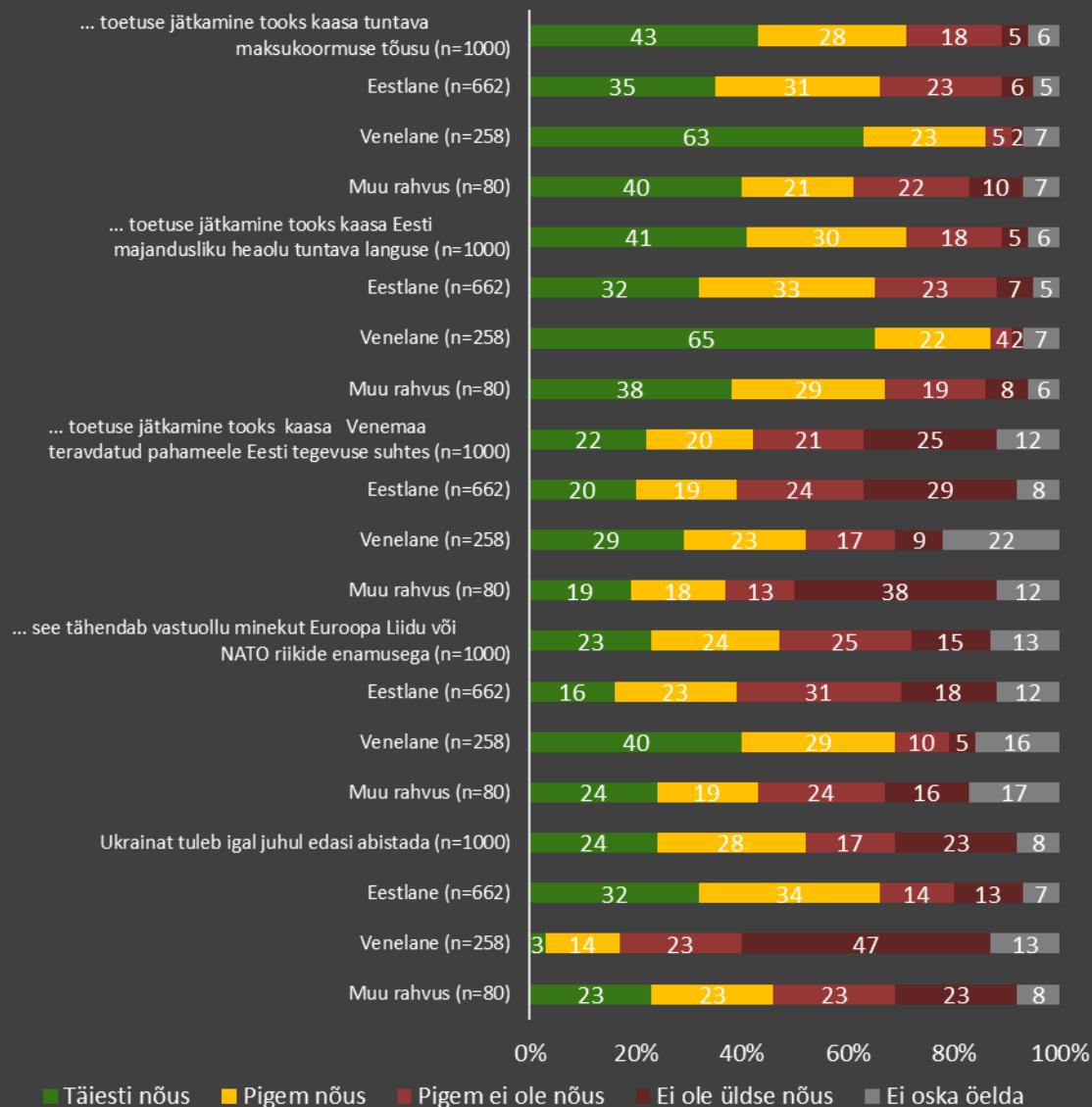
- Välispoliitilise konteksti ja võimalike reaktsioonidega seotud põhjenduste puhul on hoiakud märksa **hajusamad**. Väitega, et toetust tuleks piirata, kui see tooks kaasa **Venemaa teravdatud pahameele Eesti suhtes**, nõustub **42%**, kuid mittenõustujaid on enam (**46%**); **12%** vastajatest ei oska hinnangut anda. Väite puhul, kus toetuse jätkamine tähendaks **eriarvamust Euroopa Liidu või NATO riikide enamusega**, nõustub 47% toetuse piiramisega, **40%** ei nõustu ning **13%** ei oska öelda.

- Väitega, et Ukrainat tuleb igal juhul edasi abistada** nõustub kokku **52%** (24% „täiesti”, 28% „pigem”), samas kui **40%** ei nõustu ning **8%** ei oska küsimuses seisukohta võtta.

- Kokkuvõttes toetab enamik vastajaid abi jätkamist, kuid toetus on selgelt **tingimuslik**, eriti juhul, kui tajutakse otsest mõju maksukoormusele või elatustasemele.

Eesti toetus Ukrainale

Mil määral Te nõustute või ei nõustu järgmiste väidetega? Eesti peaks Ukrainale antavat toetust piirama või selle lõpetama, kui...
(%, kõik vastajad, n=1000)

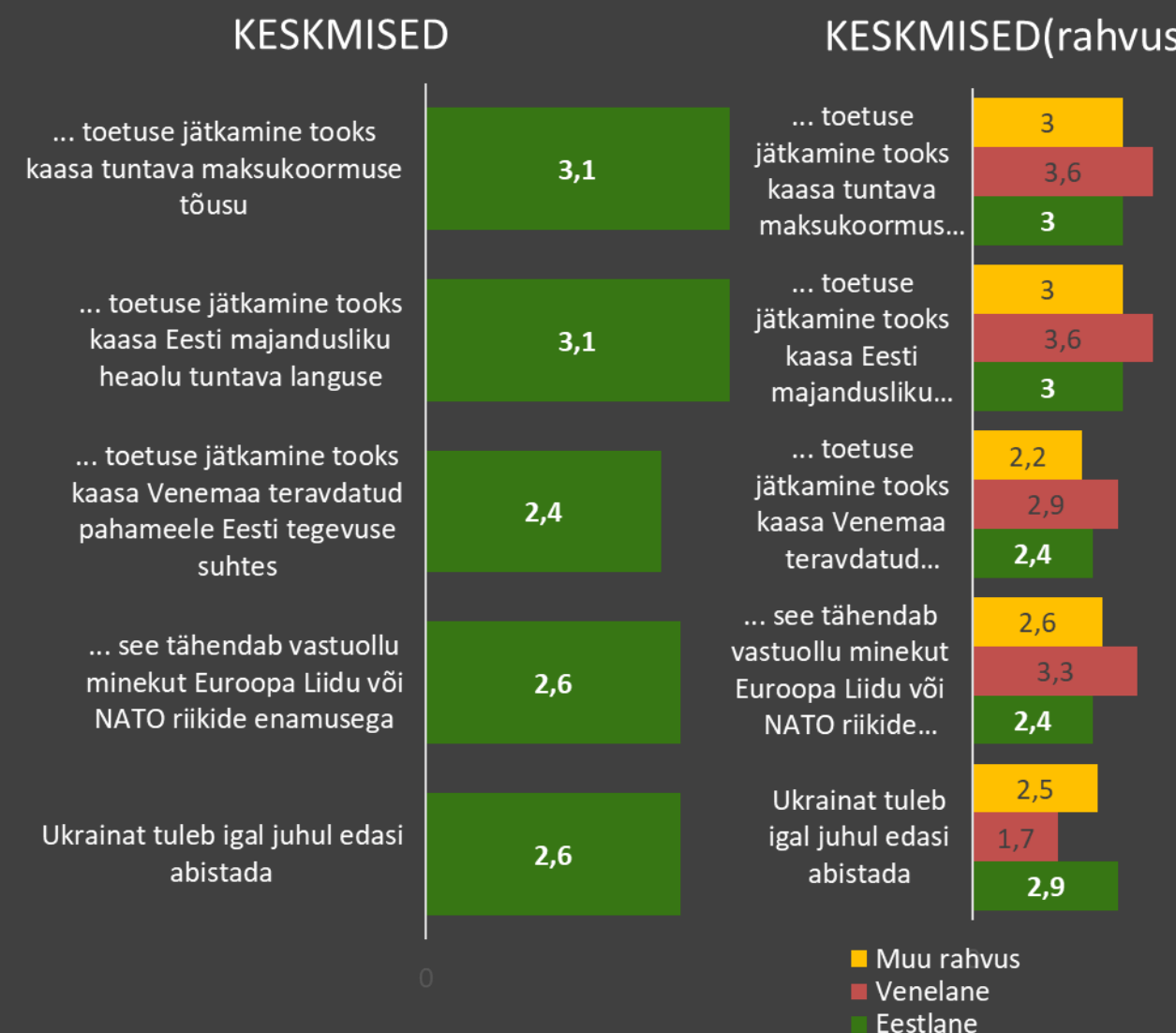

- Rahvuste lõikes näitavad vastused teatavat erinevust väärtuste osas: eestlaste hoiak on rohkem põhimõtteline ja normatiivne, venelaste oma selgemalt tingimuslik ja kulupõhine. Peaaegu kõigis “piirame või lõpetame, kui...” väidetes on venelaste nõustumine kõrgem: kui toetuse jätkamine tooks Eestile tuntavat kahju, nõustub toetuse piiramise/lõpetamisega 86% venelastest (eestlastest 66%); kui see tooks Eestile kahju, 87% vs 65%. Eriti kõnekas on erinevus geopoliitilistes raamides: väitega, et toetus tuleks piirata, kui see tähendaks vastuollu minekut Euroopa suunaga, nõustub 69% venelastest, kuid vaid 39% eestlastest. Samal ajal on väide “Ukrainat tuleb igal juhul edasi abistada” eestlaste seas selge enamushoiak (66% nõus), venelaste seas aga marginaalne (17% nõus ja 70% ei nõustu).

- Kokkuvõttes viitavad andmed erinevale tähendusele, mida toetusele omistatakse: eestlaste jaoks on see sagedamini julgeoleku- ja väärtusküsimus, venelaste jaoks aga olukorrast sõltuv otsus, mis peab vältima eskalatsiooni. Muu rahvus paikneb enamasti kahe vahel, kaldudes teatud tingimuste puhul pigem pragmaatilise ettevaatuse poole.

Eesti toetus Ukrainale

Mil määral Te nõustute või ei nõustu järgmiste väidetega? Eesti peaks Ukrainale antavat toetust piirama või selle lõpetama, kui... (Keskmine, 4 - Täiesti nõus, 1 - Ei ole üldse nõus)

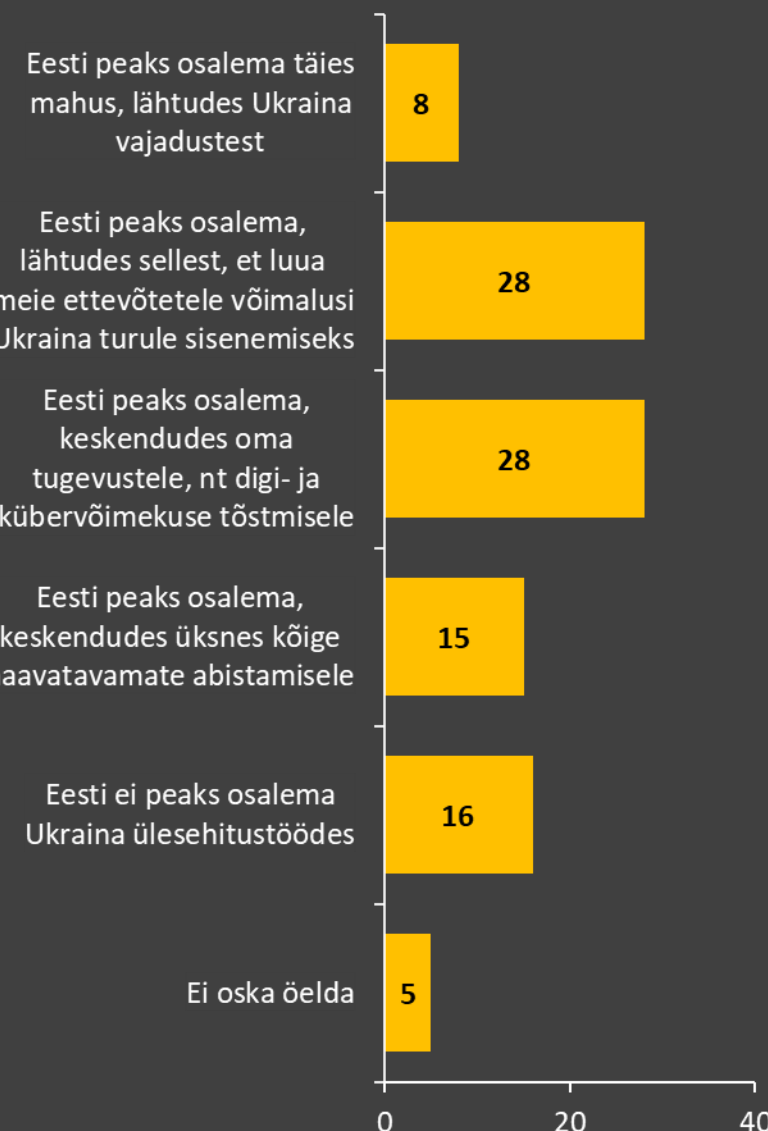
• Keskmine (1 = ei nõustu, 4 = nõustub) näitavad, millised tingimused panevad inimesi kõige enam toetuse piiramist kaaluma. Kõige „mõjusamad“ argumentid on Eesti-sisesed kulud: nii maksukoormuse tuntav kasv kui ka majandusliku heaolu tuntav langus saavad kõrgeima keskmise (mõlemad 3,1). Järgneb rahvusvahelise kooskõla argument – vastuollu minek EL/NATO enamusega (2,6). Kõige vähem veenev on Venemaa pahameele argument (2,4). Eraldi väite „Ukrainat tuleb igal juhul edasi abistada“ keskmine on 2,6 ning see peegeldab pigem üldhoiakut abi jätkamise suhtes.

• Rahvuste võrdlus keskmiste põhjal (skaala 1–4, kus kõrgem keskmine = suurem nõustumine väitega ja madalam keskmine = suurem mittenõustumine / väiksem veenvus) näitab selgeid erinevusi. Venelaste keskmised on kõige kõrgemad tingimustes, mis õigustaksid toetuse piiramist: maksukoormuse kasvu ja heaolu languse puhul on keskmine 3,6, ning ka EL/NATO enamusega vastuollu mineku puhul 3,3 – see tähendab, et need argumentid on nende jaoks eriti veenvad. Eestlaste keskmised on samades väidetes madalamad (3,0 ja 2,4), mis viitab väiksemale valmisolekule toetust nende tingimuste tõttu vähendada; samal ajal on eestlastel kõrgeim üldhoiak „Ukrainat tuleb igal juhul edasi abistada“ (2,9), mis peegeldab põhimõttelisemat toetust. Muu rahvuse vastajad jäävad enamasti vahepeale: kulutundlikkus on eestlastega sarnane (3,0), kuid Venemaa pahameele argument on neil kõige vähem veenev (2,2) ja „igal juhul abistamise“ keskmine on mõõdukas (2,5).

Keskmine on arutatud skaalal 1 = ei ole üldse nõus ja 4 = täiesti nõus ning annavad iga väite kohta ühe koondnäitaja (mida kõrgem keskmine, seda suurem nõustumine väitega).

Eesti lähtekoht Ukraina ülesehitustöodes

Mis peaks Teie arvates olema Eesti peamine lähtekoht Ukraina ülesehitustöodes osalemisel? Palun valige üks vastus (% , kõik vastajad, n=1000)

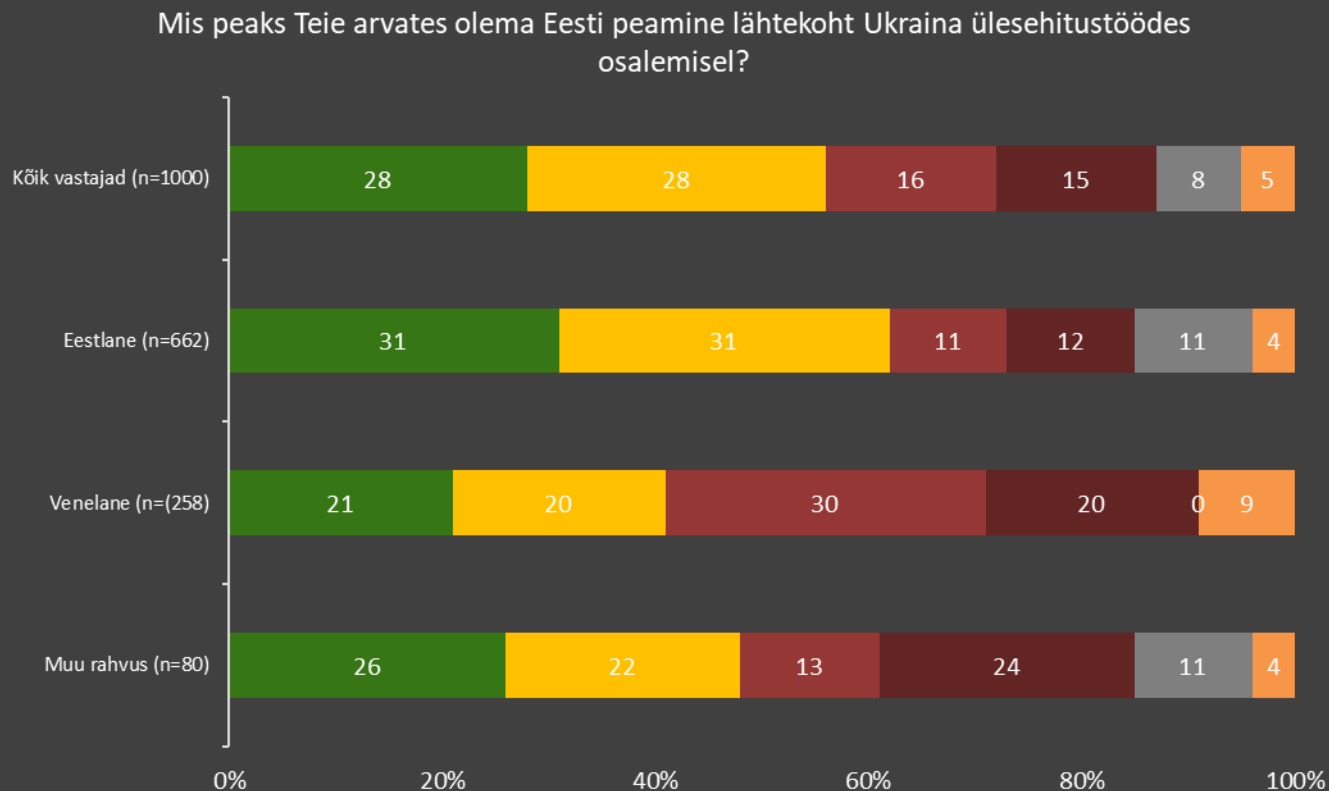

• Küsimusele, mis peaks olema Eesti peamine lähtekoht Ukraina ülesehitustöodes osalemisel, jagunevad vastused eeskätt kahe võrdselt eelistatud suuna vahel. Kõige sagedamini nimetatakse, et Eesti peaks osalema **lähtudes soovist luua Eesti ettevõtetele võimalusi Ukraina turule sisenemiseks (28%)**, ning sama suure osakaaluga peetakse oluliseks osalemist **Eesti enda tugevustele tuginedes, eeskätt digi- ja kübertugevuse tõstmise kaudu (28%)**. Seega seostatakse ülesehitustöös osalemist eelkõige kas **majandusliku praktilisuse** või **Eesti kompetentsipõhise panusega**. Lisaks valib **15%** vastajatest lähenemise, mille kohaselt Eesti peaks osalema **keskendudes üksnes kõige haavatavamate abistamisele**, mis viitab eelistusele suunata panus kitsamalt sotsiaal-humanitaarsesse mõõtmesse. Samal ajal leiab **16%**, et Eesti **ei peaks üldse osalema Ukraina ülesehitustöodes**, ning **5%** ei oska vastata. Vastusevarianti „Eesti peaks osalema täies mahus, lähtudes Ukraina vajadustest” toetab vaid **8%** vastajatest. Üldpildis näitab jaotus, et vastajad sooviksid näha Eesti rollis pigem **konkreetselt fookust** (kas majandushuvi või Eesti tugevused) kui laiapõhjalist lähenemist.

• Taustarühmades on erinevused selgemad: vanuse järgi kasvab ettevõtete turule sisenemise argument vanemates rühmades: 25–34 seas 16%, kuid 65–74 seas 36% ja 75+ seas 35%. Nooremad rõhutavad seevastu sagedamini Eesti tugevustele keskendumist: 18–24 rühmas on see lausa 38% (kõrgeim) ning 25–34 rühmas 33%. “Eesti ei peaks osalema” on kõige kõrgem 25–34 (23%) ja 35–44 (21%) seas ning madalaim 75+ rühmas (6%). Hariduse lõikes on kõrgharidusega vastajad kõige enam “tugevustele” orienteeritud: digi- ja kübertugevuse valib 35% (põhiharidusega 18%). Põhiharidusega rühmas on rohkem nii vastuseisu kui ka „ei oska vastata” osakaalu: “ei peaks osalema” 21% (kõrgharidus 11%) ning “ei oska öelda” 11% (kõrgharidus 3%). Kõrgharidusega seas on veidi enam ka “täies mahus osalemise” pooldajaid (11% vs põhiharidus 5%). Majanduslik toimetulek eristab hoiakuid kõige teravamalt. Mugavalt elavate seas domineerib Eesti tugevustele keskendumine (41%) ning osalemisest loobumist toetab vaid 9%. Väga raskes toimetulekus on pilt vastupidine: kõige suurem osakaal ütleb, et Eesti ei peaks osalema (36%), ning tugevustele keskendumist valib vaid 13%. “Raske hakkama saada” rühmas tõuseb haavatavate abistamise fookus (20%) ning sama rühma seas on ka osalemisest loobujaid rohkem (22%) kui “saame hakkama” rühmas (11%).

Eesti toetus Ukrainale

Mis peaks Teie arvates olema Eesti peamine lähtekoht Ukraina ülesehitustöodes osalemisel? Palun valige üks vastus.
(%, kõik vastajad, n=1000)

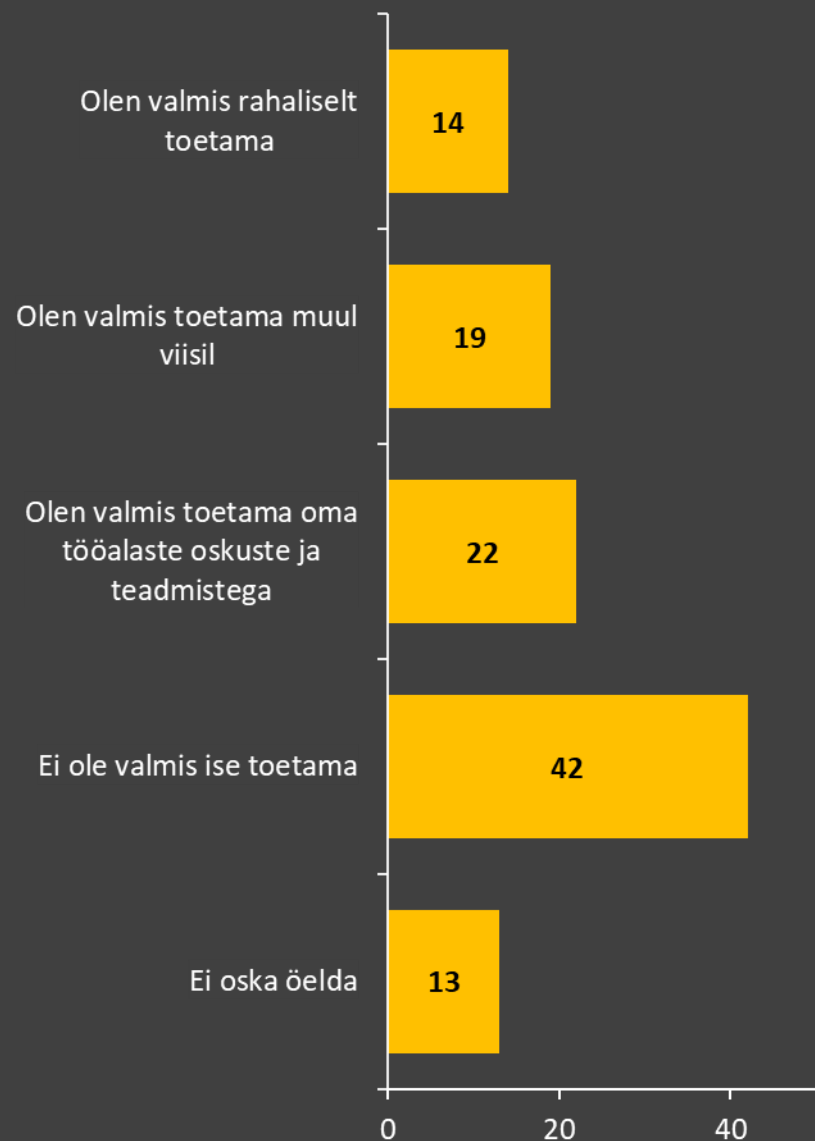
- Eesti peaks osalema, lähtudes sellest, et luua meie ettevõtetele võimalusi Ukraina turule sisenemiseks
- Eesti peaks osalema, keskendudes oma tugevustele, nt digi- ja kübervõimekuse tõstmisele
- Eesti ei peaks osalema Ukraina ülesehitustöodes
- Eesti peaks osalema, keskendudes üksnes kõige haavatavamate abistamisele
- Eesti peaks osalema täies mahus, lähtudes Ukraina vajadustest
- Ei oska öelda

• Rahvuse põhiselt on hoiakud märgatavalt erinevad. Eestlaste seas domineerib strateegiline osalemine: 62% valib kas ettevõtlusvõimaluste loomise (31%) või Eesti tugevustele keskendumise (31%), samas kui mitteosalemist toetab 11%. Venelaste seas on suurim üksikvalik mitteosalemine (30%) ning valikud koonduvad üldiselt ettevaatlikuma, piiratud panustamise suunas; täismahus, Ukraina vajadustest lähtuvat osalemist venelaste seas sisuliselt ei toetata (0%). Muu rahvuse vastajate jaotus on vahepealne: ettevõtlus- ja tugevuspõhised valikud moodustavad kokku 48% (26% + 22%), kuid suhteliselt suurem osakaal eelistab humanitaarset fookust (24%).

Isiklik valmisolek panustada Ukraina ülesehitamisse

Kui palju Te olete isiklikult valmis toetama Ukraina ülesehitamist? (% , kõik vastajad, n=1000)

*Kuna iga vastaja võis anda mitu vastust, siis võib protsentide summa olla 100-st suurem.

- Küsimus Eesti elanike isiklikust valmisolekust panustada Ukraina ülesehitamisse näitab, et hoiakud jaotuvad mitme panustamisviisi vahel, kuid suurim rühm ei näe enda rolli otsese panusena. **42%** vastajatest valis, et nad **ei ole valmis ise toetama Ukraina ülesehitamist**. Samas on **55%** vastajatest valmis panustama mõnel teisel kujul. Kõige sagedamini nimetatakse panustamist **oma tööalaste oskuste ja teadmistega (22%)**, millele järgnevad valmisolek **toetada muul viisil (19%)** ning **rahaliselt toetada (14%)**. See viitab, et isikliku panustamise puhul eelistatakse pigem **mitte-rahalisi ja praktilisi panusevorme** (oskused, muu abi) võrreldes otsese rahalise toetusega.

- Hariduse järgi on valmisolek tugevalt kihistunud: põhiharidusega vastajatest on valinud “ei ole valmis” 52%, kõrgharidusega rühmas aga 30%. Samal ajal on aga kõrgharidusega inimesed palju sagedamini valmis panustama oma tööalaste oskuste ja teadmistega (31% vs põhiharidus 14%) ning ka rahaliselt (20% vs 6%).

- Rahvuse lõikes ilmneb kõige suurem kontrast: venelaste seas ei ole valmis ise toetama koguni 65% ja eestlaste seas 32%. Eestlased on seevastu märksa sagedamini valmis panustama oskustega (27% vs venelased 8%) ja rahaliselt (17% vs 5%). “Ei oska öelda” on rahvusrühmades sisuliselt sama (umbes 12%).

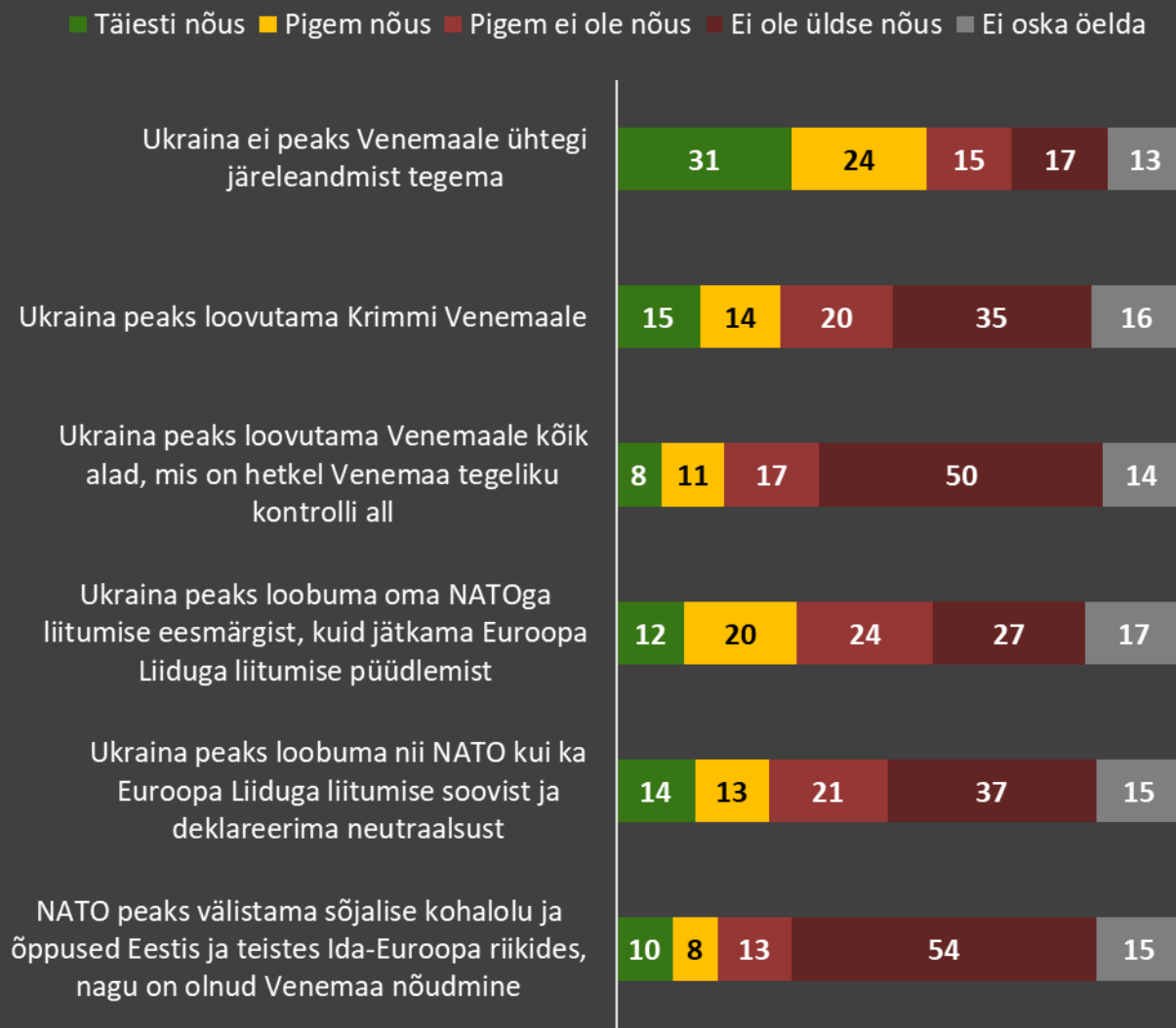
- Majanduslik toimetulek on samuti määrav: mugavalt toime tulevate seas ütleb “ei ole valmis ise toetama” 24%, kuid “väga raske hakkama saada” rühmas koguni 75%. Samal ajal on rahalise toetuse valmisolek mugavalt elavate seas 28%, aga väga raskes toimetulekus praktiliselt olematu (0,9%). Ka oskustega panustamine langeb järsult: mugavalt elavate seas 38%, väga raskes toimetulekus 9%. Vanuse lõikes on muster mõõdukam, kuid märgatav: 25–34 ja 35–44 rühmas on “ei ole valmis” kõige kõrgem (48% ja 47%), samas 18–24 ja 75+ rühmas madalam (32% ja 34%). Oskustega panustamine on kõrgeim noorimas rühmas (18–24: 35%) ja langeb vanimas rühmas madalale (75+: 9%). Rahaline panus on suhteliselt kõrgem 18–24 (20%) ning 65+ rühmades (65–74: 16%, 75+: 17%).

- Üldpildis on valmisolek Ukraina ülesehitust toetada olemas, kuid see väljendub sagedamini **konkreetsete ja individuaalselt teostatavate panuste** kaudu, samas kui märkimisväärne osa vastajatest jätkaks isikliku panuse tegemata.

Hoiakud Ukraina–Venemaa rahu tingimuste suhtes

Palun hinnake, kuivõrd Te nõustute järgmiste väidetega Ukraina ja Venemaa vahelise rahu küsimuses.

(%, kõik vastajad, n=1000)

• Vastused näitavad, et kõige suurem toetus on hoiakul, mille kohaselt **Ukraina ei peaks Venemaale ühtegi järeleandmist tegema**: väitega nõustub **55%** (31% täiesti nõus, 24% pigem nõus), ei nõustu **32%** (15% pigem ei, 17% üldse ei) ja **13%** ei oska öelda.

• Territoriaalsete järeleandmistest vastusevariante toetatakse oluliselt vähem: **Krimmi loovutamise**ga nõustub **29%** (15% täiesti nõus + 14% pigem nõus), ei nõustu **55%** (20% pigem ei ole nõus + 35% ei ole üldse nõus) ja **16%** ei oska öelda

• **Kõikide hetkel Venemaa tegeliku kontrolli all olevate alade loovutamise**ga nõustub **19%** (8% täiesti nõus + 11% pigem nõus), ei nõustu **67%** (17% pigem ei ole nõus + 50% ei ole üldse nõus) ja **14%** ei oska öelda.

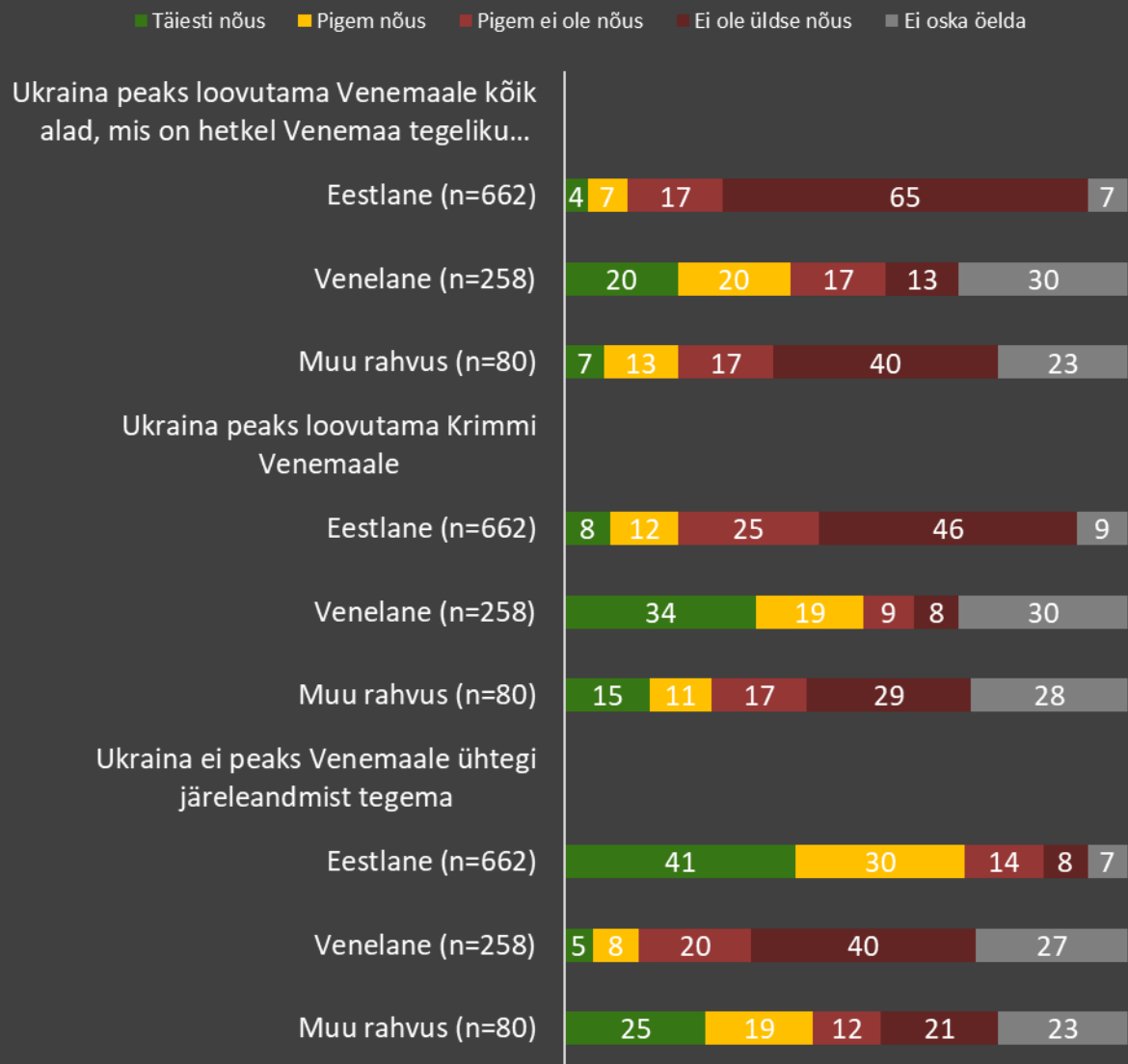
• Ukraina geopoliitiliste valikute väitega **loobuda NATO eesmärgist, kuid jätkata ELiga liitumist** nõustub **32%** (12% täiesti nõus + 20% pigem nõus), ei nõustu **51%** (24% pigem ei ole nõus + 27% ei ole üldse nõus) ja **17%** ei oska öelda; väitega **loobuda nii NATO kui EL liitumissoovist ja deklareerida neutraalsust** nõustub **27%** (14% täiesti nõus + 13% pigem nõus), ei nõustu **58%** (21% pigem ei ole nõus + 37% ei ole üldse nõus) ja **15%** ei oska öelda.

• Väitega, et **NATO peaks välistama sõjalise kohalolu ja õppused Eestis ja teistes Ida-Euroopa riikides**, nõustub **18%** (10% täiesti nõus + 8% pigem nõus), ei nõustu **67%** (13% pigem ei ole nõus + 54% ei ole üldse nõus) ja **15%** ei oska öelda.

Hoiakud Ukraina–Venemaa rahu tingimuste suhtes

Palun hinnake, kuivõrd Te nõustute järgmiste väidetega Ukraina ja Venemaa vahelise rahu küsimuses.

(Rahvuse lõikes, %)

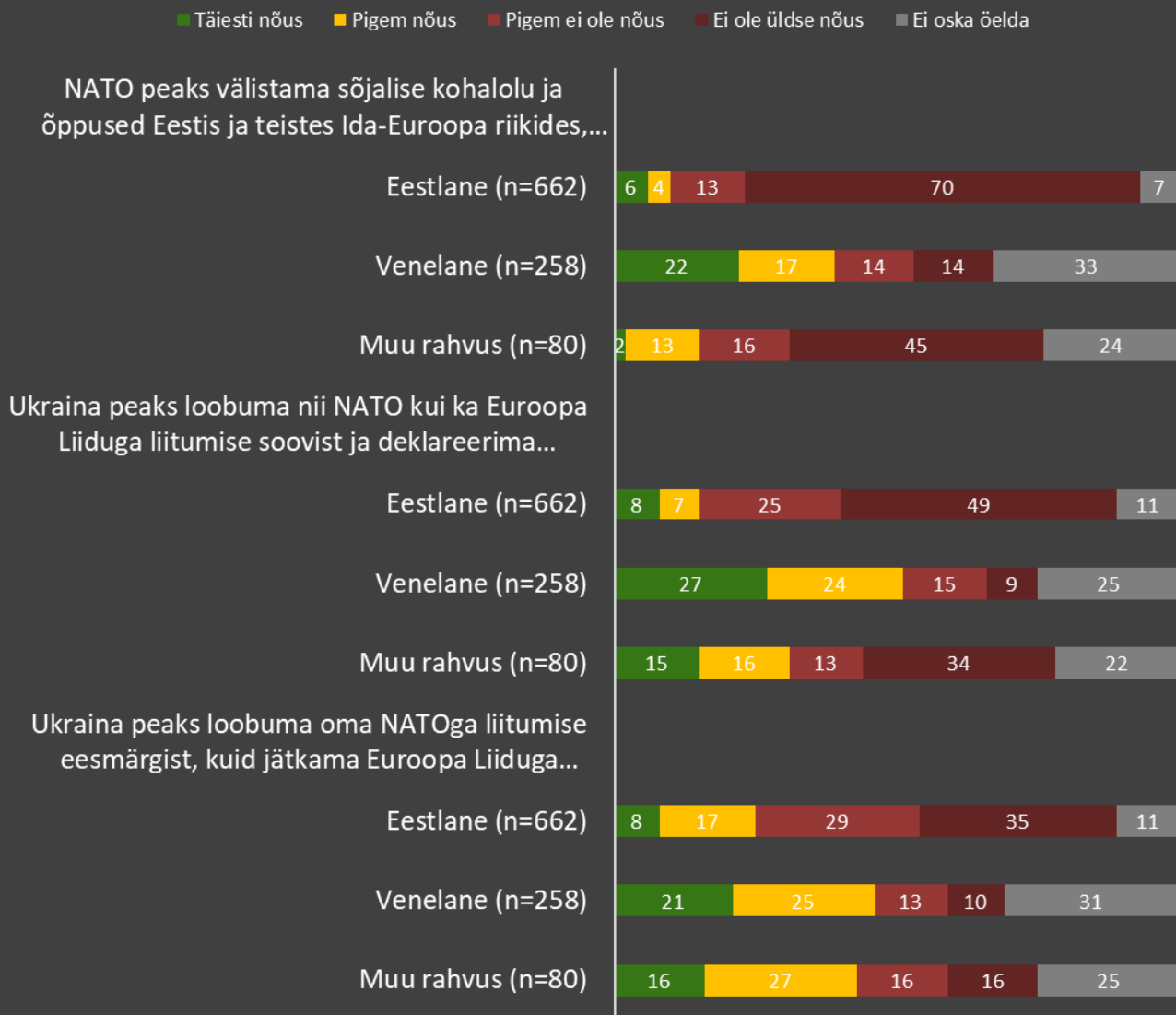

• Rahvuse lõikes on territoriaalsete järeleandmist küsimuses väga suur hoiakute lõhe. Eestlased on selgelt järeleandmist vastu: väitega, et Ukraina peaks loovutama Venemaale kõik praegu Venemaa kontrolli all olevad alad, ei nõustu 82% (nõustub 11%); ka Krimmi loovutamist ei toeta 71% (nõustub 20%). Samal ajal toetab eestlaste seas väidet „Ukraina ei peaks Venemaale ühtegi järeleandmist tegema” 71%. Venelaste seas on muster vastupidine: kontrolli all olevate alade loovutamist toetab 40% ja Krimmi loovutamist 53%, samas kui „mitte ühtegi järeleandmist” toetab vaid 13% ning vastu on 60%. Muu rahvuse vastajad paiknevad kahe vahel: alade loovutamist toetab 20% ja Krimmi loovutamist 26%, kuid „mitte ühtegi järeleandmist” toetab juba 44%. Oluline lisamuster on venelaste ja muu rahvuse rühmas suurem ebakindlus (mitmes väites 23–30% „ei oska öelda”), mis viitab lisaks hoiakute erinevusele ka nõrgemale selgele positsioneerumisele.

Hoiakud Ukraina–Venemaa rahu tingimuste suhtes

Palun hinnake, kuivõrd Te nõustute järgmiste väidetega Ukraina ja Venemaa vahelise rahu küsimuses.

(Rahvuse lõikes,%)

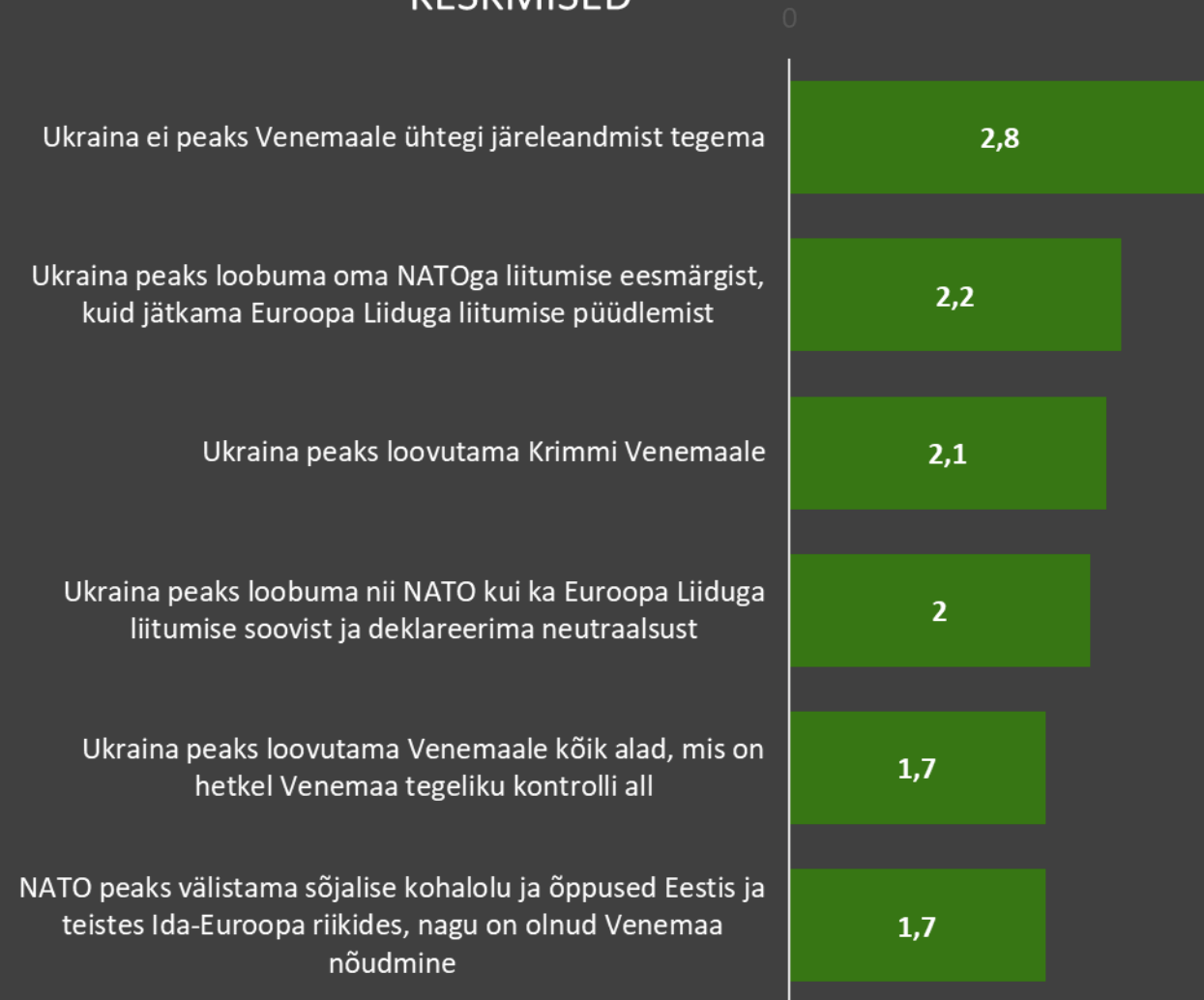

• Järgnevate väidete osas on hoiakud Venemaa nõudmistega haakuvate „kompromissettepanekute“ suhtes taas selgelt erinevad. Eestlased lükkavad need valdavalt tagasi: NATO kohalolu vähendamise ideele Ida-Euroopas on vastu 83% (poolt 10%), Ukraina neutraliseerimisele (loobumine nii NATOst kui EL-ist) on vastu 74% (poolt 15%) ning ka variandile „Ukraina loobub NATOst, kuid jätkab EL-i suunal“ on vastu 64% (poolt 25%). Venelaste seas on pilt vastupidisem ja märksa avatum järeleandmistele: NATO kohalolu vähendamist toetab 39% (vastu 28%), Ukraina neutraliseerimist 51% (vastu 24%) ning NATOst loobumist, kuid EL-i jätkamist 46% (vastu 23%); lisaks on venelaste seas väga suur ebakindlus (25–33% „ei oska öelda“). Muu rahvuse vastajad paiknevad kahe vahel: NATO kohalolu vähendamisele ollakse pigem vastu (61%), neutraliseerimise osas on seisukohad jaotunud (31% poolt, 47% vastu) ning „NATOst loobumine, EL-i jätkamine“ kaldub pigem toetuse poole (43% poolt, 32% vastu).

Hoiakud Ukraina–Venemaa rahu tingimuste suhtes

Palun hinnake, kuivõrd Te nõustute järgmiste väidetega Ukraina ja Venemaa vahelise rahu küsimuses.
(KESMISED 4 - Täiesti nõus, 1 - Ei ole üldse nõus)

KESKMISED

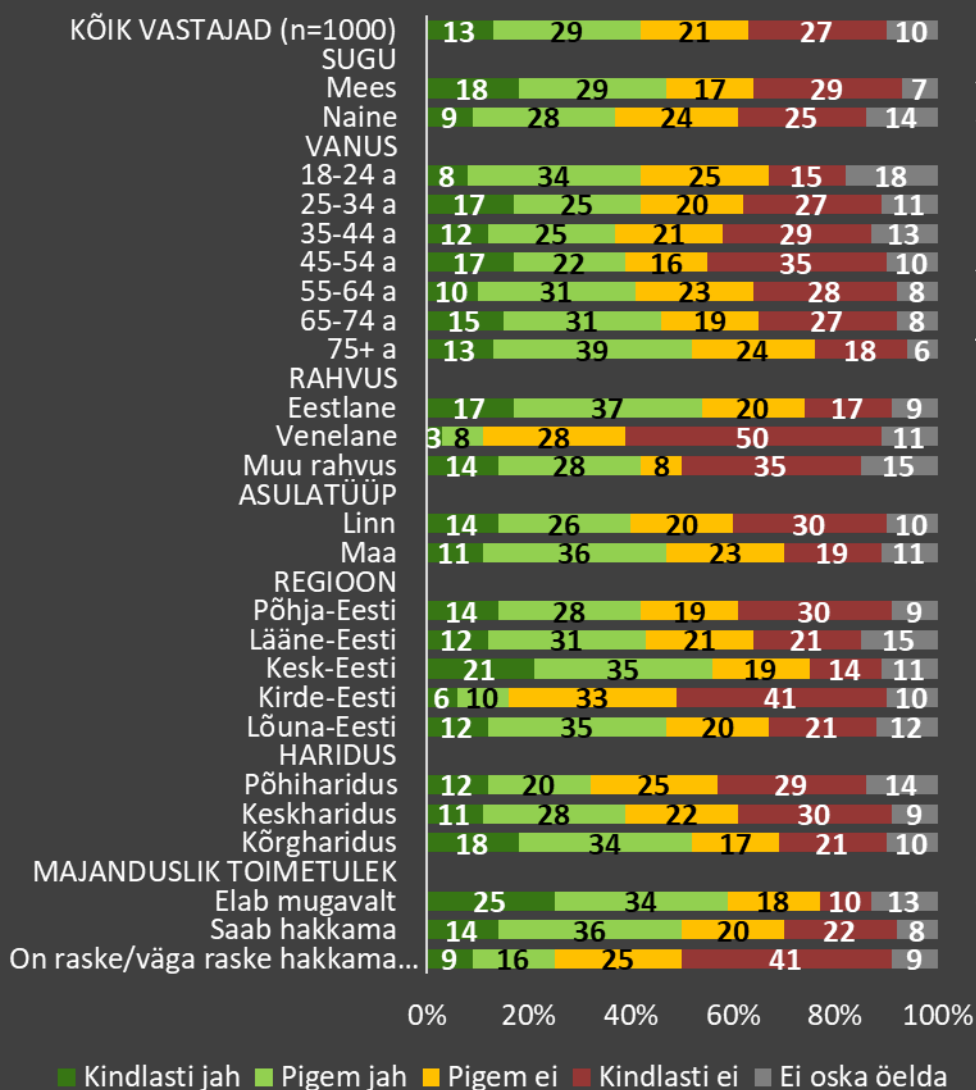
• Lisaks protsentjaotusele on esitatud väidete **keskmised hinnangud** (skaala **1 = ei ole üldse nõus ... 4 = täiesti nõus**). Keskmsed võimaldavad väiteid kiiresti **omavahel võrrelda ja järjestada** (kõrgem keskmine = suurem nõustumine väitega).

• Kõrgeim keskmine on väitel „**Ukraina ei peaks Venemaale ühtegi järeleandmist tegema**” (2,8), mis eristub teistest selgelt. Madalaimad keskmised on väidetel „**Ukraina peaks loovutama Venemaale kõik alad, mis on hetkel Venemaa tegeliku kontrolli all**” (1,7) ning „**NATO peaks välistama sõjalise kohalolu ja õppused Eestis ja teistes Ida-Euroopa riikides**” (1,7), mis viitab nende ettepanekute nõrgale toetusele. Vahepeale jäävad väited „**Ukraina peaks loobuma oma NATOga liitumise eesmärgist, kuid jätkama Euroopa Liiduga liitumise püüdlemist**” (2,2), „**Ukraina peaks loovutama Krimmi Venemaale**” (2,1) ning „**Ukraina peaks loobuma nii NATO kui ka Euroopa Liiduga liitumise soovist ja deklareerima neutraalsust**” (2,0).

• Keskmsed kinnitavad protsentjaotusest nähtuvat mustrit: enim toetust on väidetel, mille kohaselt ei tohiks Ukraina Venemaale järeleandmisi teha ning vähim toetust saavad väited, mille järgi peaks Ukraina territooriume loovutama ja NATO oma kohalolu Eestis ja teistes Ida-Euroopa riikides vähendama.

Toetus Eesti vägede saatmisele Ukrainasse pärast sõjategevuse lõppu

Kas toetaksite Eesti vägede saatmist koos liitlaste vägedega Ukrainasse peale lahingutegevuse lõppemist ja rahu saavutamist, et kindlustada Ukraina julgeolekut? (% , kõik vastajad, n=1000)

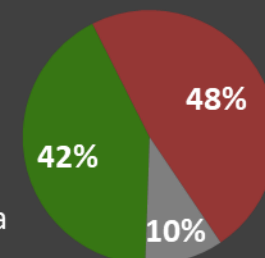
• **42% vastajatest toetaks** koos liitlastega Eesti vägede saatmist Ukrainasse (13% „kindlasti jah“, 29% „pigem jah“), samas kui **48% oleks sellele vastu** (21% „pigem ei“, 27% „kindlasti ei“) ning **10%** ei oska seisukohta võtta.

• Rahvuste lõikes on hoiakud Eesti vägede saatmise suhtes pärast sõjategevuse lõppu tugevalt polariseerunud. Eestlaste seas on toetus selgelt suurem: kokku 54% pooldab (17% „kindlasti jah“, 37% „pigem jah“) ja 37% on vastu. Venelaste seas domineerib vastuseis: kokku 78% on vastu (28% „pigem ei“, 50% „kindlasti ei“) ning toetab vaid 11%. Muu rahvuse vastajad on pigem venelastele lähemal: toetab 42%, vastu on 43%, ning ebakindlus on siin kõrgeim (15% „ei oska öelda“). Piirkonniti eristub eriti **Kirde-Eesti**, kus toetajaid on **16%** ja vastaseid **74%**, samal ajal kui **Kesk-Eestis** on toetus kõrgeim (**56%**) ja vastuseis madalaim (**33%**).

• Vanuserühmade lõikes jagunevad noorimad (18-24a) vastajad vägede saatmise toetamise ja mittetoetamise seisukohalt kaheks (**42% vs 40%**), kuid selles rühmas on ka suurim „ei oska öelda“ osakaal (**18%**). Toetus on kõige kõrgem 75+ rühmas (**52%**), samas kui 35–64a rühmades on valdavalt ülekaalus vastuseis.

• Hariduse lõikes on toetus suurem **kõrgharidusega** vastajate seas (**52% poolt, 38% vastu**) ning madalam **põhiharidusega** rühmas (**32% poolt, 54% vastu**). Vastajatest, kes saavad majanduslikult hästi hakkama (elab mugavalt) toetab vägede saatmist Ukrainasse **59%** ja saatmise vastu on **28%**, samas kui neil, kellel on **raske hakkama saada**, on toetus vägede saatmisele **25%** ja vastuseis **66%**. Soolised erinevused on mõõdukad: meestest on poolt **47%** ja naistest **37%**, naiste seas on ka rohkem „ei oska öelda“ vastuseid (**14% vs 7%**).

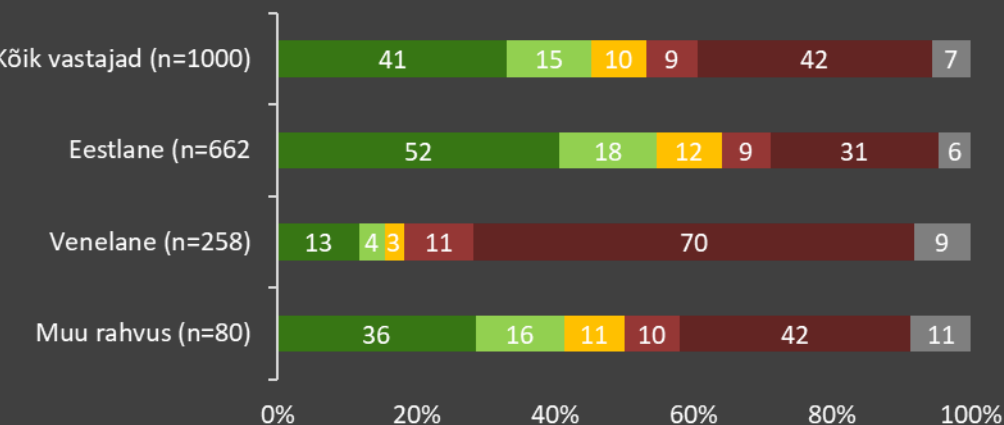
Jah
Ei
Ei oska öelda

Toetus Eesti vägede saatmisele Ukrainasse

Millisel juhul toetaksite Eesti vägede saatmist koos liitlaste vägedega Ukrainasse? Kuna iga vastaja võis anda mitu vastust, siis on protsentide summa olla 100-st suurem. (% , kõik vastajad, n=1000)

Millisel juhul toetaksite Eesti vägede saatmist koos liitlaste vägedega Ukrainasse?

- Toetan Eesti vägede saatmist koos liitlaste vägedega Ukrainasse pärast sõja lõppu, et kindlustada Ukraina julgeolekut
- Toetan Eesti vägede saatmist koos liitlaste vägedega Ukrainasse ka juhul, kui USA väed sinna ei lähe.
- Toetan Eesti vägede saatmist koos liitlaste vägedega Ukrainasse sõja ajal, et võidelda Venemaa vägede vastu
- Toetan Eesti vägede saatmist Ukrainasse eeldusel, et Venemaa on sellega nõus ja see toimuks mõne Venemaad kaasava rahvusvahelise organisatsiooni – näiteks ÜRO või OSCE – raamistikus
- Ei toeta Eesti vägede saatmist Ukrainasse
- Ei oska öelda

• Küsimus Eesti vägede saatmise toetamise tingimuste kohta näitab, et vastajate hoiakud on valdavalt kas **eitavad** või seotud **sõjajärgse julgeoleku tagamise** raamistikuga. 42% vastajatest **ei toetaks Eesti vägede saatmist Ukrainasse ühelgi loetletud juhul**. Peaaegu sama suur osa oleks valmis vägede saatmist toetama **pärast sõja lõppu koos liitlaste vägedega**, et kindlustada Ukraina julgeolekut (**41%**). **7%** ei oska seisukohta võtta.

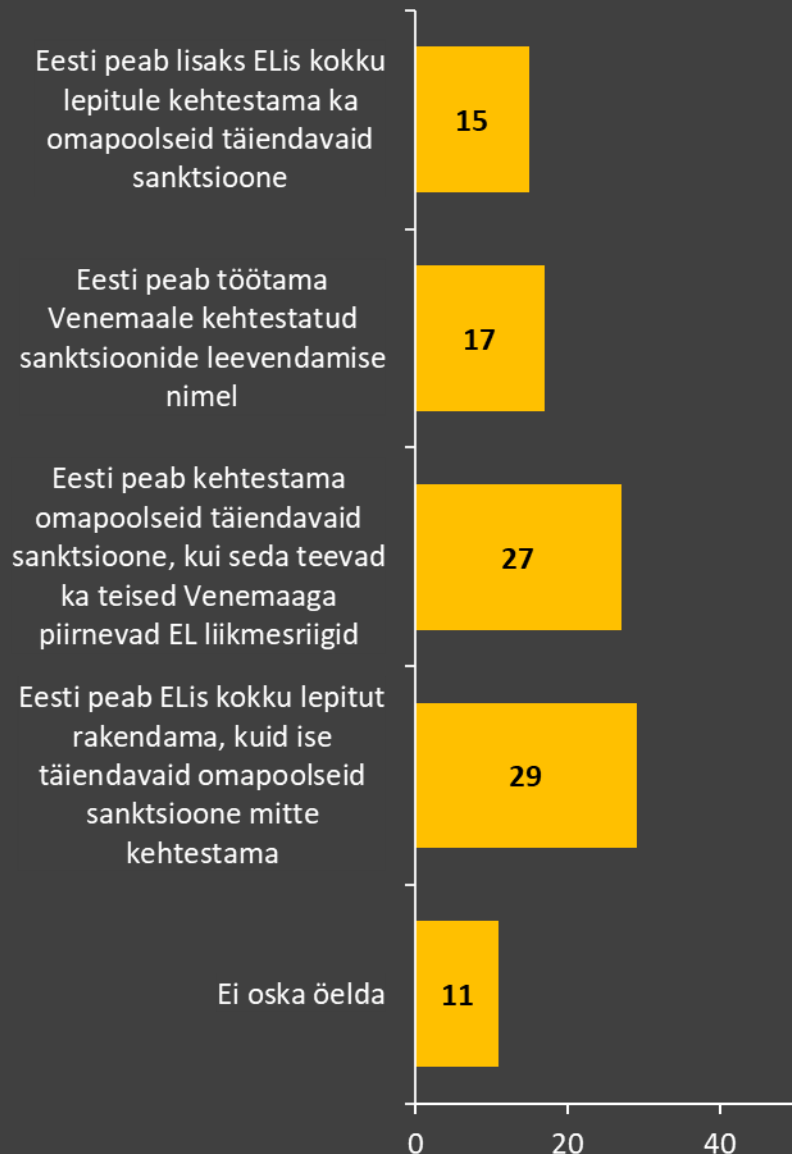
• Teised, riskantsemad või poliitiliselt keerukamad stsenaariumid koguvad oluliselt vähem toetust. **15%** toetaks vägede saatmist koos liitlastega ka siis, kui **USA väed Ukrainasse ei läheks**. **10%** toetaks Eesti vägede saatmist koos liitlaste vägedega **sõja ajal**, et võidelda Venemaa vägede vastu. Kõige väiksema toetusega on variant, kus Eesti osaleks tingimusel, et **Venemaa on sellega nõus** ja see toimuks **mõne Venemaad kaasava rahvusvahelise organisatsiooni** raames (**9%**).

• Rahvuste lõikes erineb Eesti vägede Ukrainasse saatmise toetustingimuste profiil väga selgelt. Eestlaste seas on keskne ja kõige laiemalt toetatud variant rahujärgne julgeolekumissioon: 52% toetaks vägede saatmist pärast sõja lõppu, et kindlustada Ukraina julgeolekut. Lisaks 18% toetaks vägede saatmist ka siis, kui USA väed Ukrainasse ei lähe, samas kui sõja ajal võitlema saatmist pooldab 12% ning 9% seoks toetuse Venemaa nõusoleku ja rahvusvahelise organisatsiooni (nt ÜRO või OSCE) raamistikuga. Hoolimata sellest ei toeta eestlastest 31% vägede saatmist üldse.

• Venelaste seas domineerib vastuseis: 70% ei toeta Eesti vägede saatmist Ukrainasse ühelgi kujul. Toetus on kõigis tingimusvariantides madal: rahujärgset missiooni toetab 13%, Venemaa nõusoleku ja rahvusvahelise raamistiku tingimusel 11%, USA-ta varianti 4% ning sõja ajal võitlema saatmist 3%. Muu rahvuse vastajate seas on pilt vahepealne, kuid samuti pigem kriitiline: 42% ei toeta saatmist, samas 36% toetab rahujärgset julgeolekumissiooni; ülejäänud variandid jäävad väiksemateks (USA-ta 16%, sõja ajal 11%, Venemaa nõusoleku raamistik 10%). Kokkuvõttes on eestlaste toetus kõige enam seotud rahujärgse julgeolekutagamisega, venelaste hoiak on valdavalt eitav ning muu rahvus jaguneb, kaldudes siiski pigem mitte toetama.

Hinnangud Venemaale sanktsioonide kehtestamisele

Peale Venemaa-Ukraina sõja algust on Euroopa Liidu (EL) riigid (sealhulgas Eesti) kehtestanud Venemaale sanktsioone. Milline peaks Teie arvates olema Eesti lähtekoht Venemaale sanktsioonide kehtestamisel? (% , kõik vastajad, n=1000)

•Kõige sagedamini leitakse, et Eesti peaks **rakendama ELis kokku lepitud sanktsioone, kuid ise täiendavaid omapoolseid sanktsioone mitte kehtestama (29%)**. Peaaegu sama suur osa toetab täiendavaid samme **tingimuslikult**, st Eesti peaks **kehtestama omapoolseid täiendavaid sanktsioone juhul, kui seda teevad ka teised Venemaaga piirnevad ELi liikmesriigid (27%)**. Väiksem osa vastajatest pooldab Eesti **aktiivsemat ühepoolset tegutsemist**, s.t lisaks ELi otsustele ka omapoolsete täiendavate sanktsioonide kehtestamist (**15%**). Samal ajal leiab **17%**, et Eesti peaks **töötama Venemaale kehtestatud sanktsioonide leevendamise nimel**, ning **11%** ei oska seisukohta võtta.

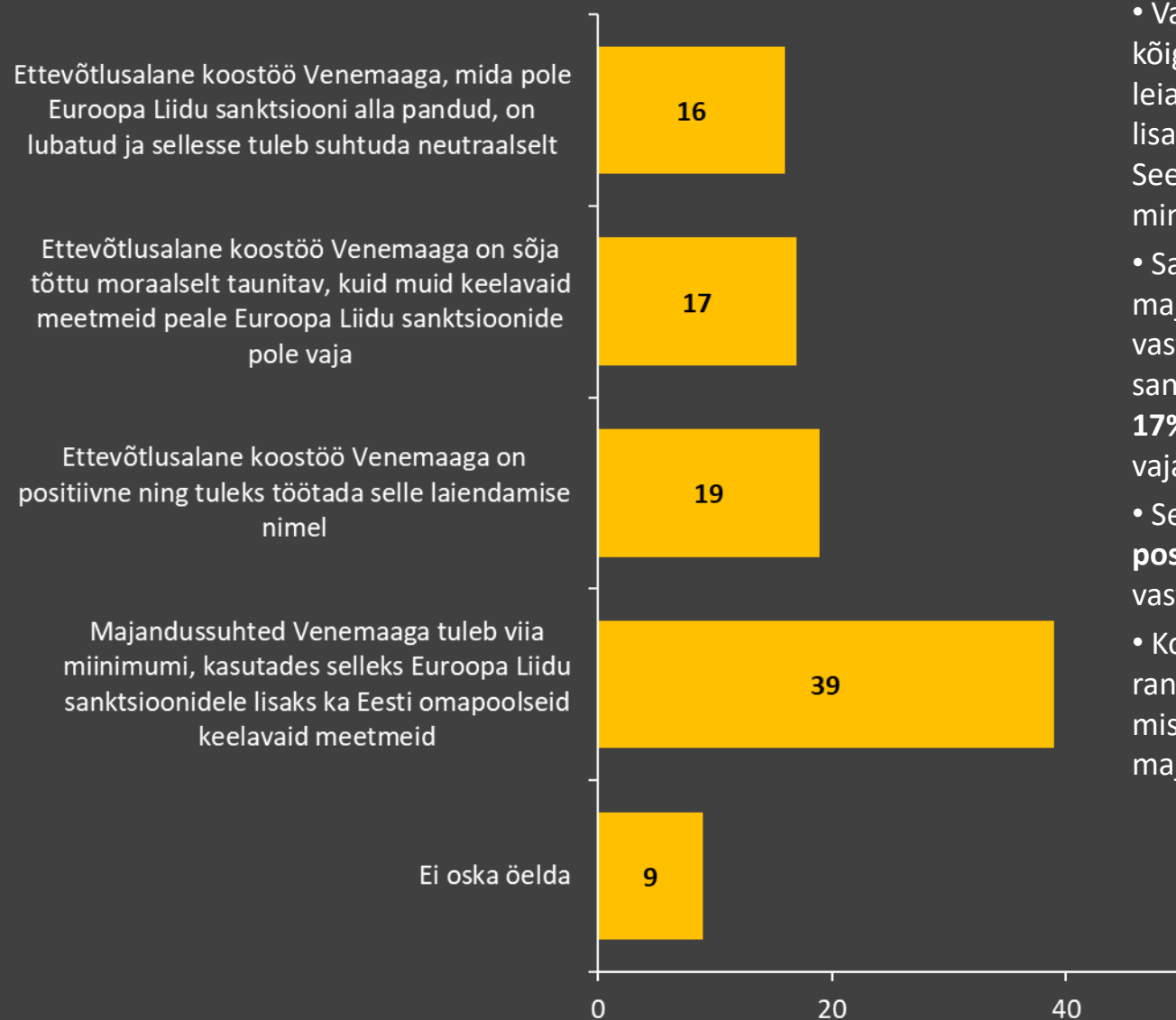
•Taustarühmades ilmnevad väga suured erinevused, eriti rahvuse lõikes. Eestlaste seas on keskne hoiak sanktsioonide laiendamine (tingimuslikult või omal algatusel): kui liita need kaks varianti, siis toetab seda 58,0% (täiendavad sanktsioonid naaberriikide eeskujul 38% + omapoolsed lisasanktsioonid 20%). Venelaste seas on pilt vastupidine: kõige levinum vastus on sanktsioonide leevendamise nimel töötamine (41%), samas kui täiendavaid sanktsioone naaberriikide eeskujul toetab vaid 6% ja omapoolseid lisasanktsioone 2%. Venelaste seas on ka “ei oska öelda” osakaal kõrgem (19%) kui eestlastel (8%). “Muu rahvus” rühmas rõhutatakse enim ELi kokkulepitu rakendamist ilma omapoolsete lisadeta (43%).

•Hariduse järgi eristub kõrgharidusega rühm selgelt: täiendavaid sanktsioone naaberriikide eeskujul toetab 38% (põhiharidus 20%), ning “ei oska öelda” on kõrgharidusega seas madal (7%), kuid põhiharidusega rühmas kõrge (24%). Põhiharidusega seas on suhteliselt rohkem ka seisukohta, et Eesti võiks kehtestada omapoolseid lisasanktsioone (20%). Vanuse lõikes suureneb vanemates rühmades veidi “ELi kokkulepitu rakendamise” hoiak: näiteks 55–64 seas 36%, 75+ seas 37% (võrreldes 25–34 rühma 17%-ga). Täiendavate sanktsioonide toetus naaberriikide eeskujul on kõige kõrgem 75+ seas (39%) ning samuti tugev 55–64 rühmas (30%). “Leevendamise nimel töötamine” on kõige kõrgem 35–44 (24%) ja 25–34 (23%) seas, kuid madal 18–24 (6%) ja 75+ (7%) rühmas.

• Kokkuvõttes koondub avalik arvamus peamiselt kahe lähenemise ümber: kas jääda **ELi kokkulepete piiridesse** või toetada täiendavaid samme **koos teiste piirkonna riikidega**.

Hinnangud Eesti ettevõtete majanduskoostööle Venemaaga

Kuidas suhtute Eesti ettevõtete majandussuhetesse Venemaaga? (% kõik vastajad, n=1000)

- Vastused Eesti ettevõtete majandussuhete kohta Venemaaga näitavad, et kõige enam toetatakse ettevõtlusalase suhtluse **piiramist**. Enamik vastajatest leiab, et **majandussuhted Venemaaga tuleks viia miinimumini**, rakendades lisaks ELi sanktsioonidele ka **Eesti omapoolseid keelavaid meetmeid (39%)**. See viitab ootusele hoida majandussidemeid võimalikult vähesel tasemel ning minna vajadusel ELi raamistikust kaugemale.

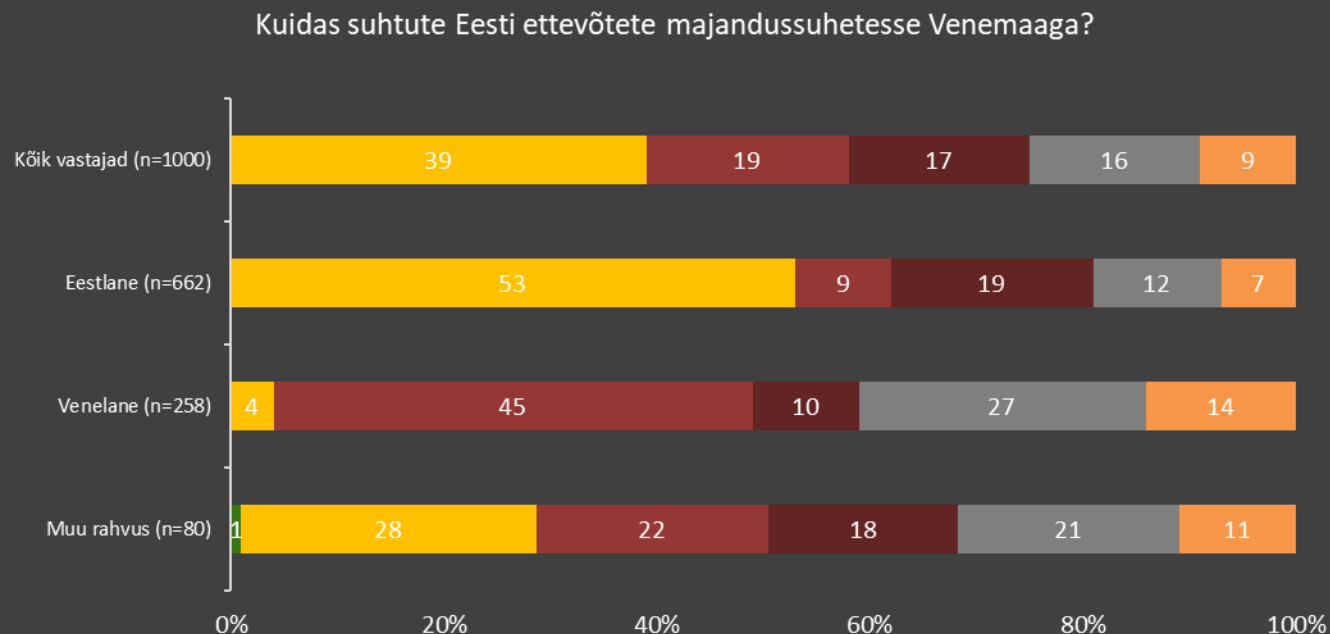
- Samas on märkimisväärne osa vastajatest valmis aktsepteerima majandussuhteid juhul, kui need jäävad sanktsioonidest väljapoole. **16%** vastajatest leiab, et ettevõtlusalane koostöö Venemaaga, mis ei ole ELi sanktsioonide alla pandud, on **lubatud** ja sellesse tuleks suhtuda **neutraalselt**. **17%** peab ettevõtluskoostööd sõja tõttu **moraalselt taunitavaks**, kuid ei pea vajalikuks ELi sanktsioonidest **täiendavaid** keelde.

- Selgelt positiivset hoiakut, et ettevõtlusalane koostöö Venemaaga on **positiivne** ja selle **laiendamise nimel tuleks töötada**, väljendab **19%** vastajatest. **9%** ei oska seisukohta võtta.

- Kokkuvõttes on ülekaalus hoiak, mis eelistab majandussuhete piiramist ja rangemat lähenemist, kuid vastustes kajastuvad paralleelselt ka seisukohad, mis lubavad koostööd ELi sanktsioonide raamides, ning väiksem osa, kes toetab majanduskoostöö laiendamist.

Hinnangud Eesti ettevõtete majanduskoostööle Venemaaga

Kuidas suhtute Eesti ettevõtete majandussuhetesse Venemaaga? (% , kõik vastajad, n=1000, Rahvuse lõikes)

- Majandussuhted Venemaaga tuleb viia miinimumi, kasutades selleks Euroopa Liidu sanktsioonidele lisaks ka Eesti omapoolseid keelavaid meetmeid
- Ettevõtlusalane koostöö Venemaaga on positiivne ning tuleks töötada selle laiendamise nimel
- Ettevõtlusalane koostöö Venemaaga on sõja tõttu moraalselt taunitav, kuid muid keelavaid meetmeid peale Euroopa Liidu sanktsioonide pole vaja
- Ettevõtlusalane koostöö Venemaaga, mida pole Euroopa Liidu sanktsiooni alla pandud, on lubatud ja sellesse tuleb suhtuda neutraalselt
- Ei oska öelda

• Rahvuse lõikes ilmneb Eesti–Venemaa majandussuhete hindamises selge erinevus, mis võib viidata erinevatele väärtusraamistikele ja riskitajule. Eestlaste seas on valdav sanktsioonipoliitikat toetav „minimeerimise“ hoiak: 53% leiab, et majandussuhted tuleks viia miinimumini ning lisada EL sanktsioonidele ka Eesti-poolsed keelavad meetmed. Lubavamad käsitlused on eestlaste seas märksa harvemad: koostöö laiendamist toetab 9% ning 12% suhtub neutraalselt sanktsioonivälisesse koostöösse; samas 19% peab koostööd moraalselt taunivaks, kuid ei näe vajadust täiendavateks keeldudeks.

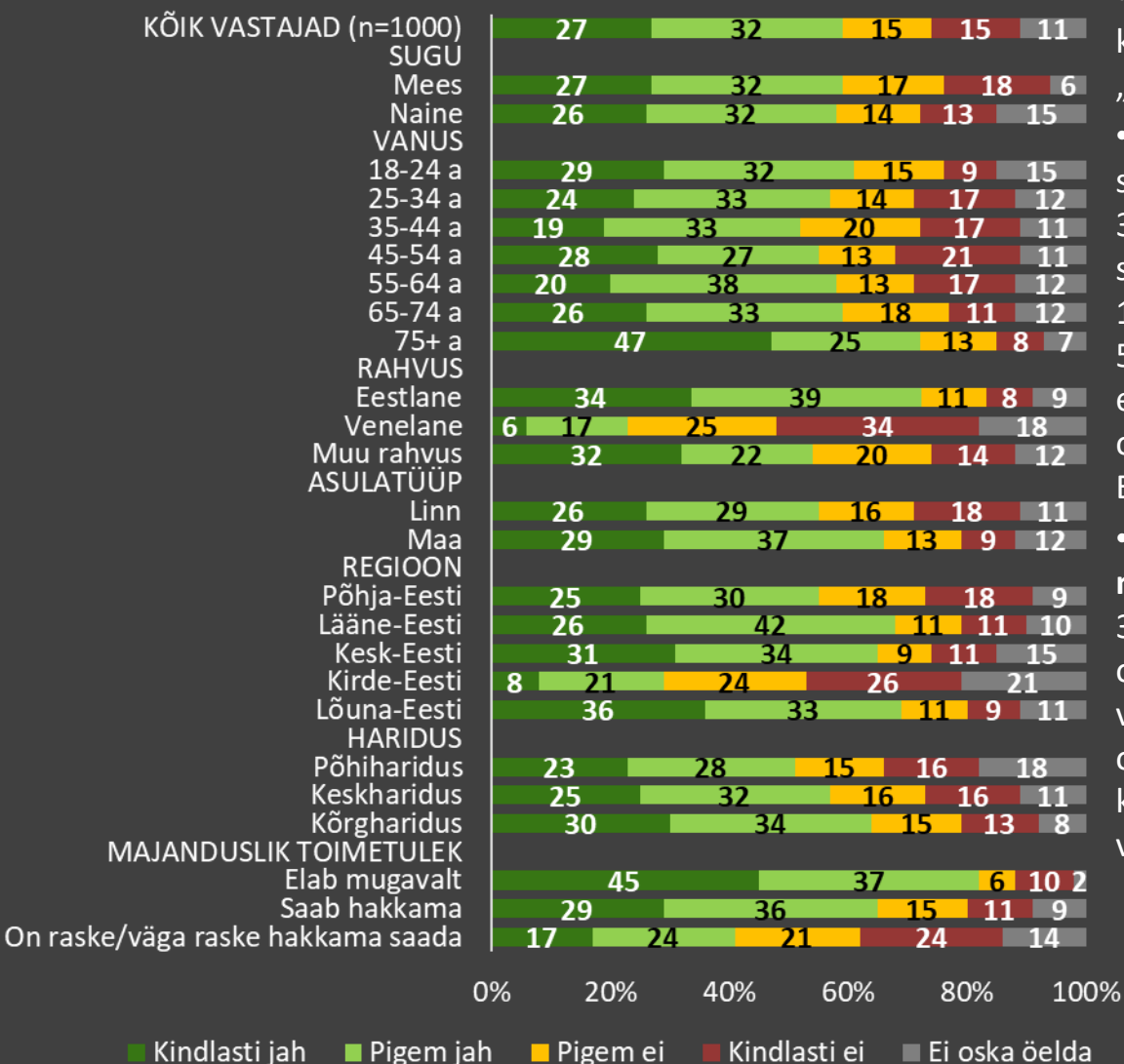
• Venelaste seas on jaotus sisuliselt vastupidine ning majanduskoostöö on sagedamini legitimiseeritud: 45% peab ettevõtlusalast koostööd positiivseks ja toetab selle laiendamist, 27% suhtub sanktsioonide alla mittekuulvasse koostöösse neutraalselt ning vaid 4% pooldab suhete viimist miinimumini koos täiendavate Eesti-poolsete piirangutega (10% taunib koostööd moraalselt, kuid lisakeelde ei pea vajalikuks).

• Muu rahvuse vastajate seisukohad paiknevad nende kahe mustriga vahel ja on hajusamad: 28% toetab suhete viimist miinimumini, 22% koostöö laiendamist ning 21% neutraalset lubatavust, mis osutab suuremale hoiakute mitmekesisusele.

Euroopa Liidu laienemine ja Ukraina NATO-liikmelisus

Toetus Ukraina liitumisele Euroopa Liiduga

Kas Te toetate Ukraina liitumist Euroopa Liiduga? (% , kõik vastajad, n=1000)

• Ukraina Euroopa Liiduga liitumise küsimuses on vastajad valdavalt toetaval seisukohal: kokku **59%** toetab liitumist (**27%** „kindlasti jah”, **32%** „pigem jah”). Vastu on **30%** (**15%** „pigem ei”, **15%** „kindlasti ei”) ning **11%** ei oska seisukohta võtta.

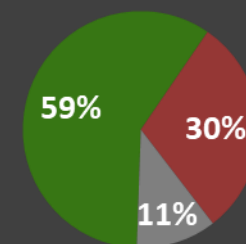
• Toetus erineb kõige selgemalt rahvuse ja piirkonna lõikes. Rahvuste lõikes on hoiakutes selge kontrast. Eestlaste seas on seisukoht valdavalt toetav: kokku 73% nõustub (34% + 39%), samas kui mittenõustujaid on 19% (11% + 8%) ning 9% ei oska öelda. Venelaste seas on muster vastupidine: nõustub 23% (6% + 17%), kuid ei nõustu 59% (25% + 34%) ja 18% jääb ebakindlaks. Muust rahvusest vastajad paiknevad kahe vahel: nõustujaid on 54% (32% + 22%), mittenõustujaid 34% (20% + 14%) ning 12% ei oska öelda. Piirkondlikult eristub Kirde-Eesti, kus toetus jääb madalaks (29%) ja vastuseis on suur (50%) ning “ei oska öelda” osakaal on kõrge (21%). Kõrgem toetus ilmneb Lõuna-Eestis (69%) ning Kesk-Eestis (65%).

• Sotsiaalmajanduslikud näitajad seostuvad samuti liitumise toetamisega - **majanduslikult mugavalt** toimetulevate vastajate seas on toetus väga kõrge (**82%**; 45% + 37%) ja vastuseis madal (**16%**). Seevastu neil, kellel on **raske/väga raske hakkama saada**, on toetus **41%** ja vastuseis **45%**. Hariduse lõikes on toetus suurem **kõrgharidusega** vastajate seas (**64%**) ning madalam **põhiharidusega** rühmas (**51%**), kus on ka rohkem “ei oska öelda” vastuseid (**18%**). Vanuserühmadest paistab silma **75+**, kus “kindlasti jah” on kõrge (**47%**) ning kogutoetus ulatub **72%**; 35–44a rühmas on toetus madalam (**52%**) ja vastuseis suurem (**37%**).

Jah

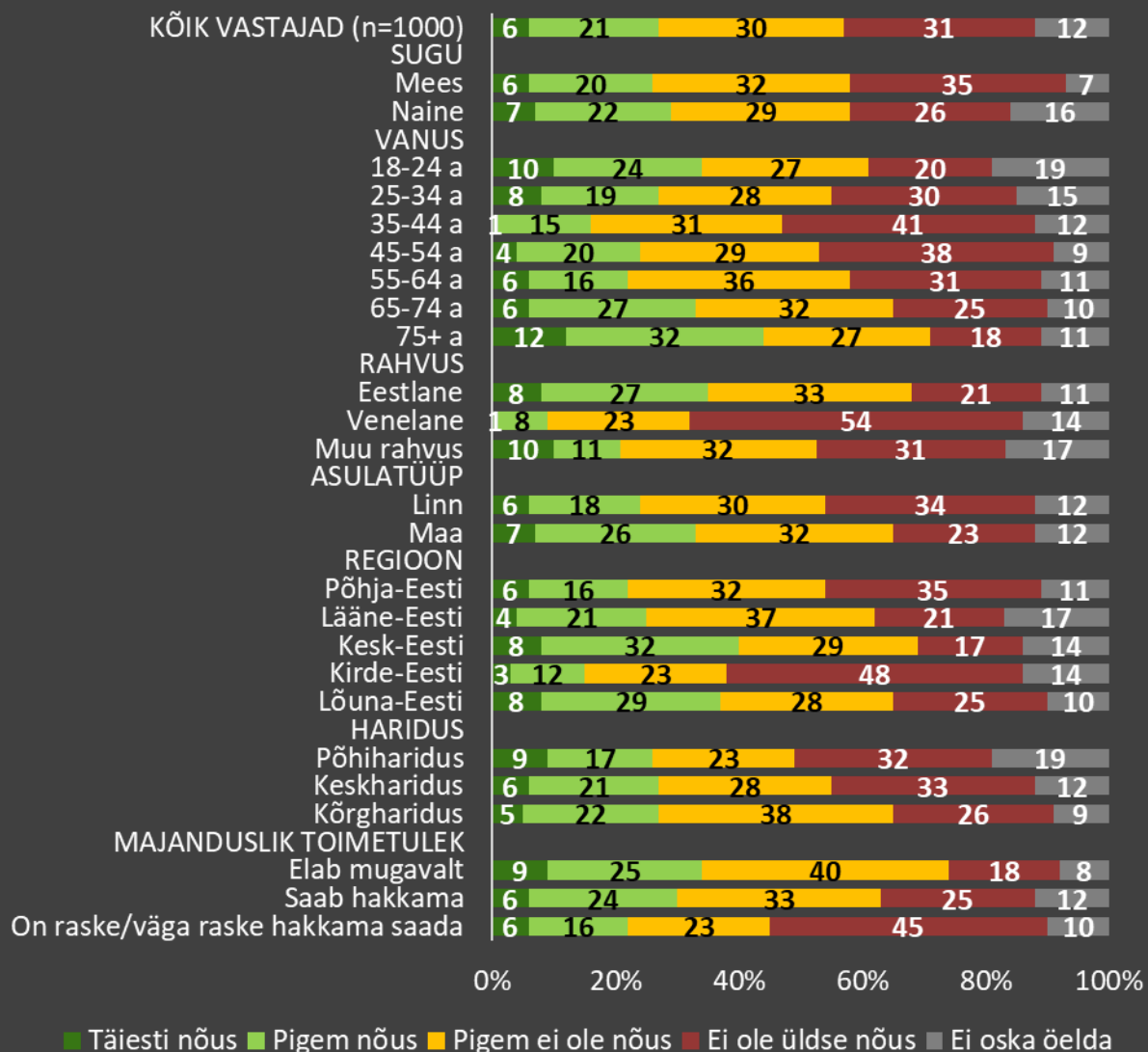
Ei

Ei oska öelda

Toetus Ukraina liitumisele Euroopa Liiduga eritingimustel

Kuivõrd Te olete nõus järgmise väitega: Ukraina peaks saama Euroopa Liiduga liituda endale soodsamatel eritingimustel? (% , kõik vastajad, n=1000)

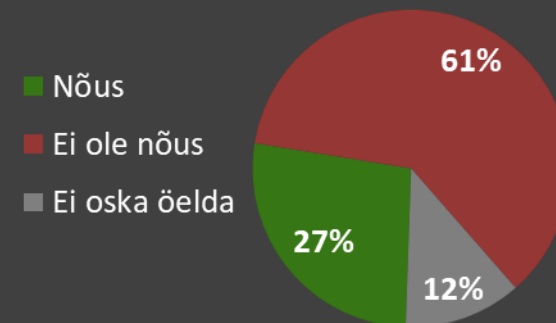
• Küsimuses, kas Ukraina peaks saama ELiga liituda endale soodsamatel eritingimustel, on vastajad pigem eitaval seisukohal. Väitega nõustub kokku **27%** vastajatest (**6%** „kindlasti jah”, **21%** „pigem jah”), samas kui **61%** ei nõustu (**30%** „pigem ei”, **31%** „kindlasti ei”); **12%** ei oska seisukohta võtta.

• Rahvuste lõikes on suhtumine väitesse selgelt erinev. Eestlaste seas on toetus mõõdukas: kokku 35% nõustub (8% täiesti + 27% pigem), samas kui 54% ei nõustu (33% pigem ei + 21% üldse ei) ning 11% ei oska öelda. Venelaste seas on vastuseis märksa tugevam: nõustub vaid 9% (1% + 8%), kuid 77% ei nõustu (23% + 54%); 14% ei oska öelda. Muu rahvuse vastajad on samuti pigem kriitilised: nõustub 21% (10% + 11%), ei nõustu 63% (32% + 31%) ning 17% ei oska öelda.

• Piirkonniti on väitega nõustujaid rohkem **Kesk-Eestis (40%)** ja vähem nõustutakse **Kirde-Eestis (15%)**, kus vastuseis on ühtlasi kõige suurem (**71%**).

• Vanuserühmade lõikes paistab silma, et **75+** seas on nõustumine ja mittenõustumine peaaegu tasakaalus (**44% vs 45%**), samas kui tööealiste rühmades on vastuseis enamasti ülekaalus (nt **35–44a: 16%** nõus, **72%** ei nõus).

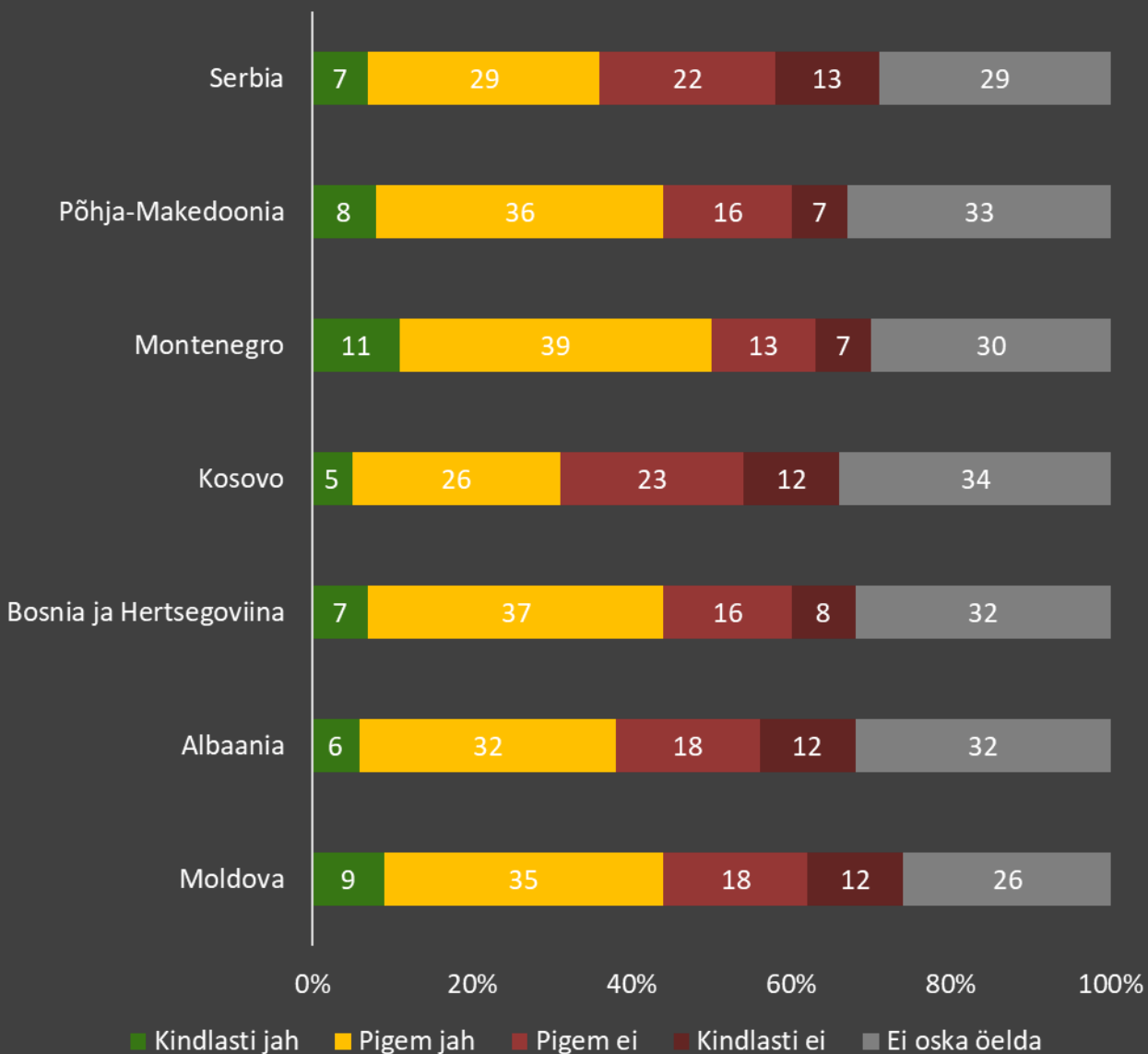
• Majandusliku toimetuleku järgi on nõustumine suurem mugavalt toimetulevate vastajate seas (**34%**) kui raskustes olijatel (**22%**), kuid mõlemas rühmas jääb mittenõustumine ülekaalu.

Toetus ELi laienemisele valitud riikide lõikes

Kas toetate järgmiste riikide ühinemist Euroopa Liiduga:

(%, kõik vastajad, n=1000)

• Loetelus toodud riikide puhul on respondentide seisukohad pigem toetavad, kuid suur osa vastajatest valib ka „ei oska öelda” vastusevariandi.

• Kõige kõrgem on toetus **Montenegro** liitumisele (50% kokku; 11% „kindlasti jah”, 39% „pigem jah”) ning **Põhja-Makedoonia** liitumisele (44%; 8% „kindlasti jah”, 36% „pigem jah”). Sama suur kogutoetus on ka **Bosnia ja Hertsegoviina** (44%; 7% „kindlasti jah”, 37% „pigem jah”) ja **Moldova** puhul (44%; 9% „kindlasti jah”, 35% „pigem jah”).

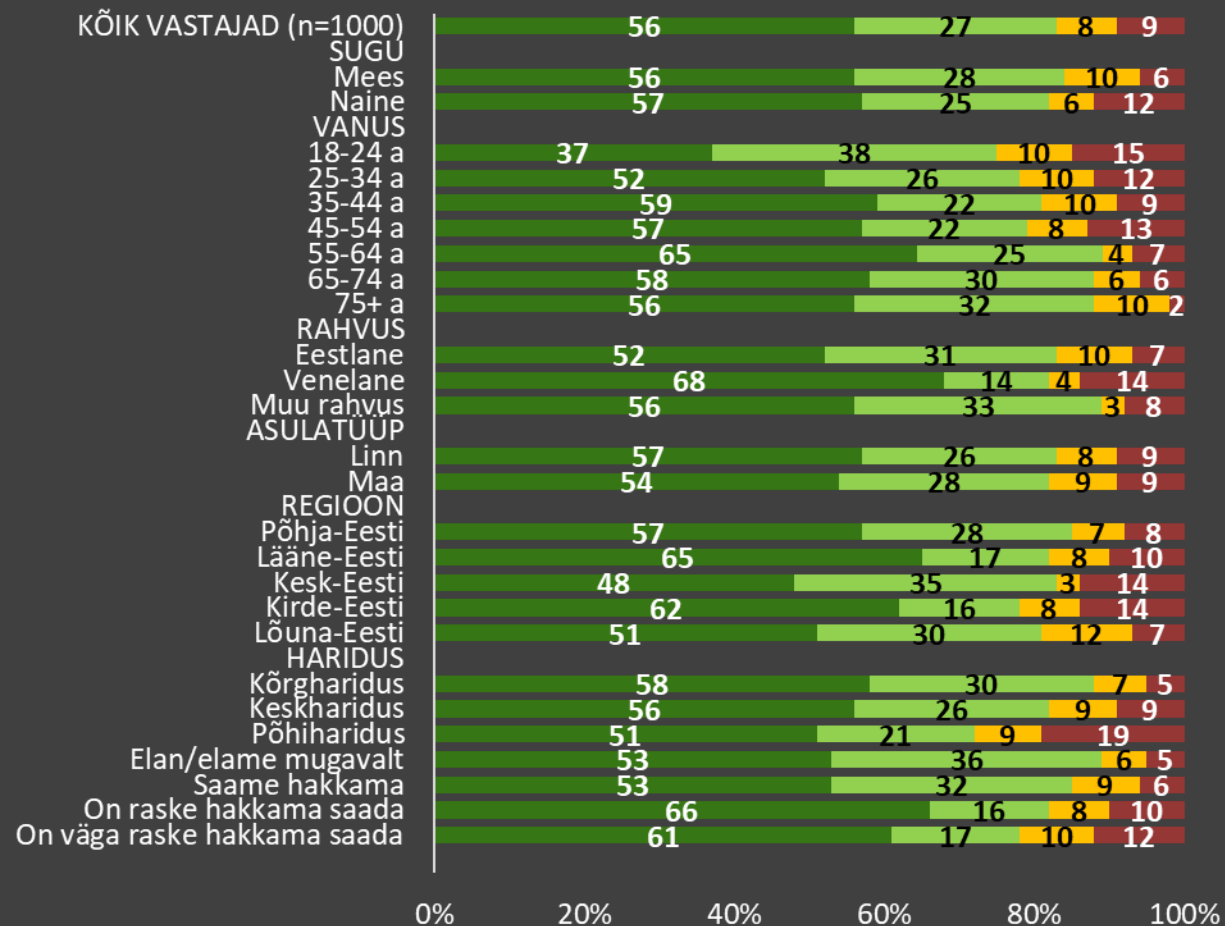
• Mõnevõrra madalam on toetus **Albaania** liitumisele (38%; 6% „kindlasti jah”, 32% „pigem jah”) ning **Serbia** liitumisele (36%; 7% „kindlasti jah”, 29% „pigem jah”). Kõige tagasihoidlikum on toetus **Kosovo** puhul (31%; 5% „kindlasti jah”, 26% „pigem jah”).

• Vastuseis on suurim **Serbia** (35% kokku; 22% „pigem ei”, 13% „kindlasti ei”) ja **Kosovo** puhul (35%; 23% „pigem ei”, 12% „kindlasti ei”).

• Kõigis riikides on märkimisväärne „ei oska öelda” osakaal (u 26–34%), mis viitab, et paljudel vastajatel puudub kindel seisukoht konkreetsete kandidaatriikide ELiga liitumise suhtes.

Eesti poliitiline suund USA ja ELi vastuolude korral

Millest peaks Eesti Teie hinnangul lähtuma oma seisukoha kujundamisel USA ja Euroopa Liidu vastuolude korral? (% kõik vastajad, n=1000)

• Koguväljenduses peetakse kõige sobivamaks pragmaatilist lähenemist: 56% leiab, et Eesti peaks kujundama oma seisukoha vastavalt olukorrale ja püüdma leida kompromissi. Teise valikuna rõhutatakse solidaarsust Euroopa Liidu liikmesriigina (27%), samas kui USA-liitlassuhete hoidmist seaks esikohale 8% (9% ei oska öelda). Vanuserühmade lõikes eristuvad noorimad: 18–24-aastaste seas on kompromissieelistus madalam (37%) ja EL-solidaarsus kõrgem (38%), kuid vanemates rühmades kasvab kompromissivalmidus (nt 55–64-aastastel 65%). Rahvuse lõikes on venelaste seas kompromissivalik eriti domineeriv (68%), eestlaste seas on jaotus tasakaalustatum (52% kompromiss, 31% EL, 10% USA). Haridustase ja toimetulek mõjutavad pigem rõhuasetusi: kõrgharidusega vastajatel on EL-solidaarsus veidi tugevam (30%) ja ebakindlust vähem (5%), samas kui toimetulekuraskustes rühmades on kompromissieelistus kõrgem (61–66%). Regionaalselt paistab silma Lääne-Eesti suurema kompromissitoetusega (65%), Kesk-Eestis on EL-orientatsioon tugevam (35%) ning „ei oska öelda” osakaal kõrgem (14%).

■ Eesti peaks oma seisukoha kujundama vastavalt olukorrale, püüdes leida kompromissi

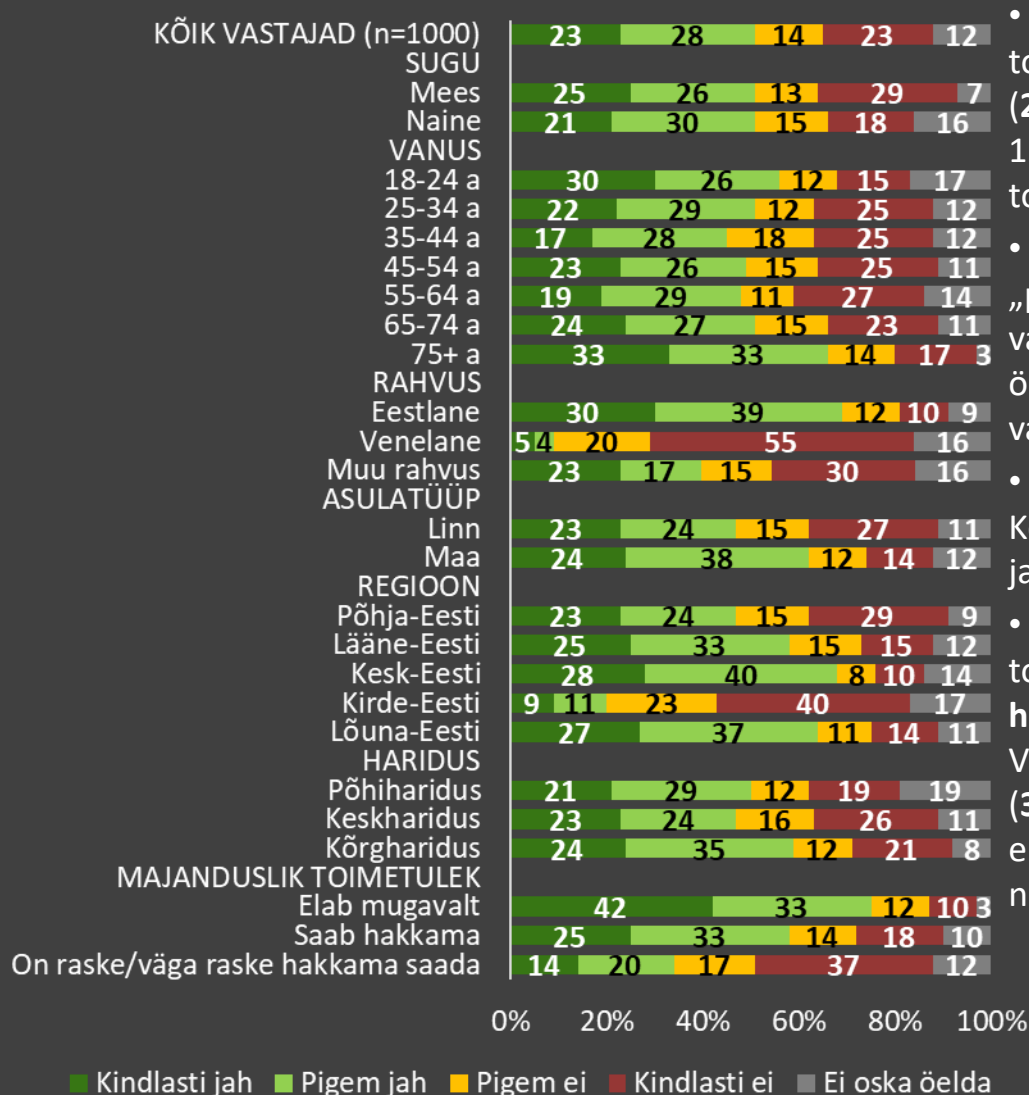
■ Lähtuma eelkõige vajadusest olla solidaarne Euroopa Liidu liikmesriik

■ Lähtuma eelkõige vajadusest hoida liitlassuhteid USAga

■ Ei oska öelda

Toetus Ukraina liitumisele NATOga

Kas toetate Ukraina liitumist NATOga? (% , kõik vastajad, n=1000)

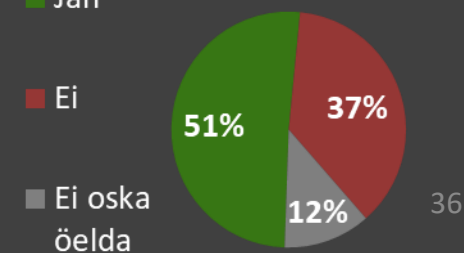

• Ukraina NATOga liitumise küsimuses on vastajate hoiakud jagunenud üsna võrdselt, kuid toetajate osakaal on mõnevõrra suurem. Kokku **51%** vastajatest toetab Ukraina liitumist NATOga (**23%** „kindlasti jah”, **28%** „pigem jah”). Vastu on **37%** (**14%** „pigem ei”, **23%** „kindlasti ei”) ning **12%** ei oska seisukohta võtta. Eristused on suurimad rahvuse, piirkonna ja majandusliku toimetuleku lõikes.

• Eestlaste seas on selge enamus toetav: kokku 69% pooldab liitumist (30% „kindlasti jah” + 39% „pigem jah”), vastuseis on 22% (12% + 10%) ning 9% ei oska öelda. Venelaste seas on hoiak vastupidine: toetab vaid 9% (5% + 4%), samal ajal kui 75% on vastu (20% + 55%) ja 16% ei oska öelda. Muu rahvuse vastajate seas on pilt kriitilisem kui eestlastel: toetab 40% (23% + 17%), vastu on 45% (15% + 30%) ning 16% jääb ebakindlaks.

• Piirkondlikult eristub taas **Kirde-Eesti**, kus toetus on madal (**20%**) ja vastuseis väga kõrge (**63%**). Kõrgeim toetus on **Kesk-Eestis** (**68%**) ja **Lõuna-Eestis** (**64%**), Põhja- ja Lääne-Eestis on toetus **47%** ja **58%**.

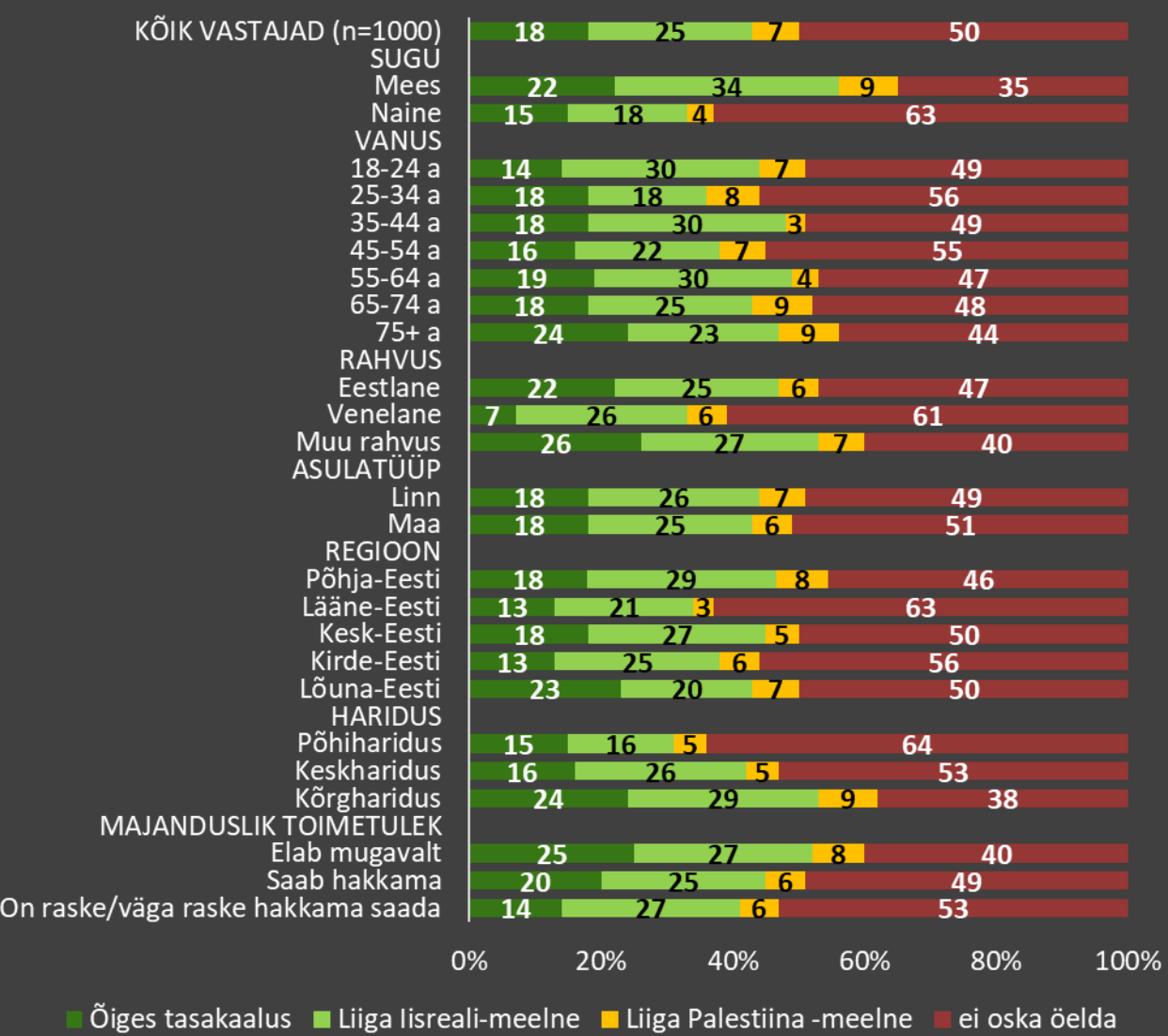
• Sotsiaalmajanduslike tunnuste lõikes selgub, et **mugavalt toimetulevate vastajate** seas on toetus väga kõrge (**75%**) ning vastuseis madal (**22%**), samas kui neil, kellel on **raske/väga raske hakkama saada**, toetab Ukraina NATOga liitumist **34%** ja vastu on **54%** vastajatest. Vanuserühmadest paistavad silma **75+ vastajad**, kus toetus on kõrge (**66%**) ja vastuseis madalam (**31%**), samal ajal kui 35–64a rühmades on vastuseis mõnevõrra suurem. Soo lõikes suuri erinevusi ei esine: meestest on Ukraina liitumise poolt **51%** ja naistest **51% vastanutest**, kuid naiste seas on rohkem „ei oska öelda” vastuseid (**16%** vs **7%**).

Israeli ja Palestiina konflikt

Hinnang Eesti poliitikale Israeli–Palestiina konflikti suhtes

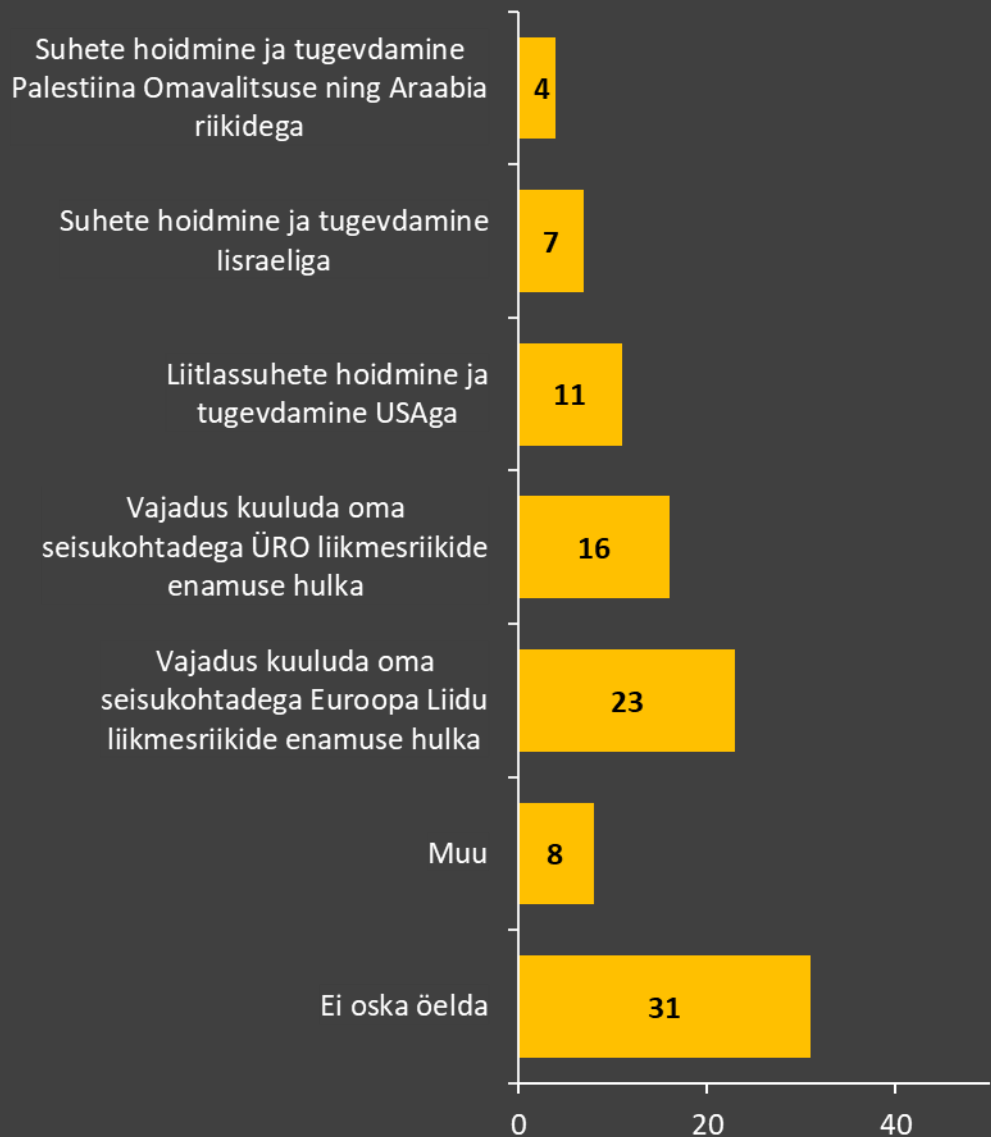
Kas Teie arvates on Eesti praegune poliitika Israeli ja Palestiina konflikti suhtes... (% , kõik vastajad, n=1000)

- Vastajate hinnang Eesti praegusele poliitikale Israeli ja Palestiina konflikti suhtes on suuresti **ebamäärane**: **50%** vastajatest valib variandi „ei oska öelda”.
- Nende hulgas, kes hinnangu annavad, on kõige levinum seisukoht, et Eesti poliitika on **liiga Israeli-meelne (25%)**; **18%** peab poliitikat **õiges tasakaalus** olevaks ning **7%** leiab, et poliitika on **liiga Palestiina-meelne**.
- Rühmavõrdlused näitavad, et “ei oska öelda” osakaal on eriti kõrge **naiste** seas (**63%**, meestel **35%**) ning **põhiharidusega** vastajate seas (**64%**, kõrgharidusega **38%**). Piirkonniti paistab silma **Lääne-Eesti**, kus “ei oska öelda” on samuti väga kõrge (**63%**), samas kui teistes piirkondades jääb see üldiselt umbes **44–56%** vahele (nt Põhja-Eesti **46%**, Kirde-Eesti **56%**, Lõuna-Eesti **50%**).
- Rahvuste lõikes kujundab hinnangut ennekõike ebakindluse tase. Venelaste seas ei oska Eesti Israeli–Palestiina poliitikat hinnata 61%, eestlastest 47% ja muu rahvuse vastajatest 40%. Kui seisukoht kujuneb, on kõigis rühmades kõige sagedasem kriitiline hinnang, et Eesti poliitika on liiga Israeli-meelne (eestlased 25%, venelased 26%, muu rahvus 27%). Samas on “õiges tasakaalus” hinnang eestlaste seas märksa levinum (21%) kui venelaste seas (7%), ning kõige kõrgem muu rahvuse rühmas (26%). Väide, et poliitika on liiga Palestiina-meelne, jääb kõigis rühmades marginaalseks (u 6–8%).
- Üldpildis domineerib vastajate seas hinnangu puudumine (pooled ei oska öelda); hinnangu andnute seas on sagedasem arusaam, et Eesti poliitika **kaldub pigem Israeli poole**, samas kui väide „liiga Palestiina-meelne” jääb selgelt väiksemal määral esindatuks.

Olulisemad kaalutlused Eesti seisukohtade kujundamisel Iisraeli–Palestiina konfliktis

Milline on Teie arvates kõige olulisem kaalutlus, millest Eesti peaks oma Iisraeli ja Palestiina konflikti puudutavate seisukohtade kujundamisel lähtuma? (% kõik vastajad, n=1000)

- **31% vastajatest** valib vastuse „ei oska öelda”. Nende seas, kes kaalutluse välja toovad, on esikohal vajadus kuuluda oma seisukohtadega **Euroopa Liidu liikmesriikide enamuse hulka – 23%**. Teisena tõuseb esile kaalutlus olla **ÜRO liikmesriikide enamusega kooskõlas (16%)**.

- Liitlassuhted ja kahepoolsete suhete hoidmine jäävad nimetatud valikutest selgelt tahapoole. **11%** peab kõige olulisemaks **liitlussuhete hoidmist ja tugevdamist USAga**, **7%** suhete hoidmist ja tugevdamist **Iisraeliga** ning **4%** suhete hoidmist ja tugevdamist **Palestiina Omavalitsuse ning Araabia riikidega**. **8%** toob välja **muu kaalutluse**.

- Taustarühmadest ilmneb mitu selget mustrit. **Rahvuse** järgi on eestlased rohkem ELi- ja USA-suunalised: eestlastest peab esmatähtsaks ELi enamusega kooskõla **28%** ja USA-liitlussuhtet **13%**. Venelaste seas on ELi suund märksa nõrgem (**12%**) ning rohkem rõhutatakse ÜRO joont (**20%**) ja ka suhteid Palestiina omavalitsuse ning Araabia riikidega (**8%**). Samuti on venelaste seas rohkem neid, kes ei oska öelda või seisukohta võtta (**37%**) võrreldes eestlastega (**29%**).

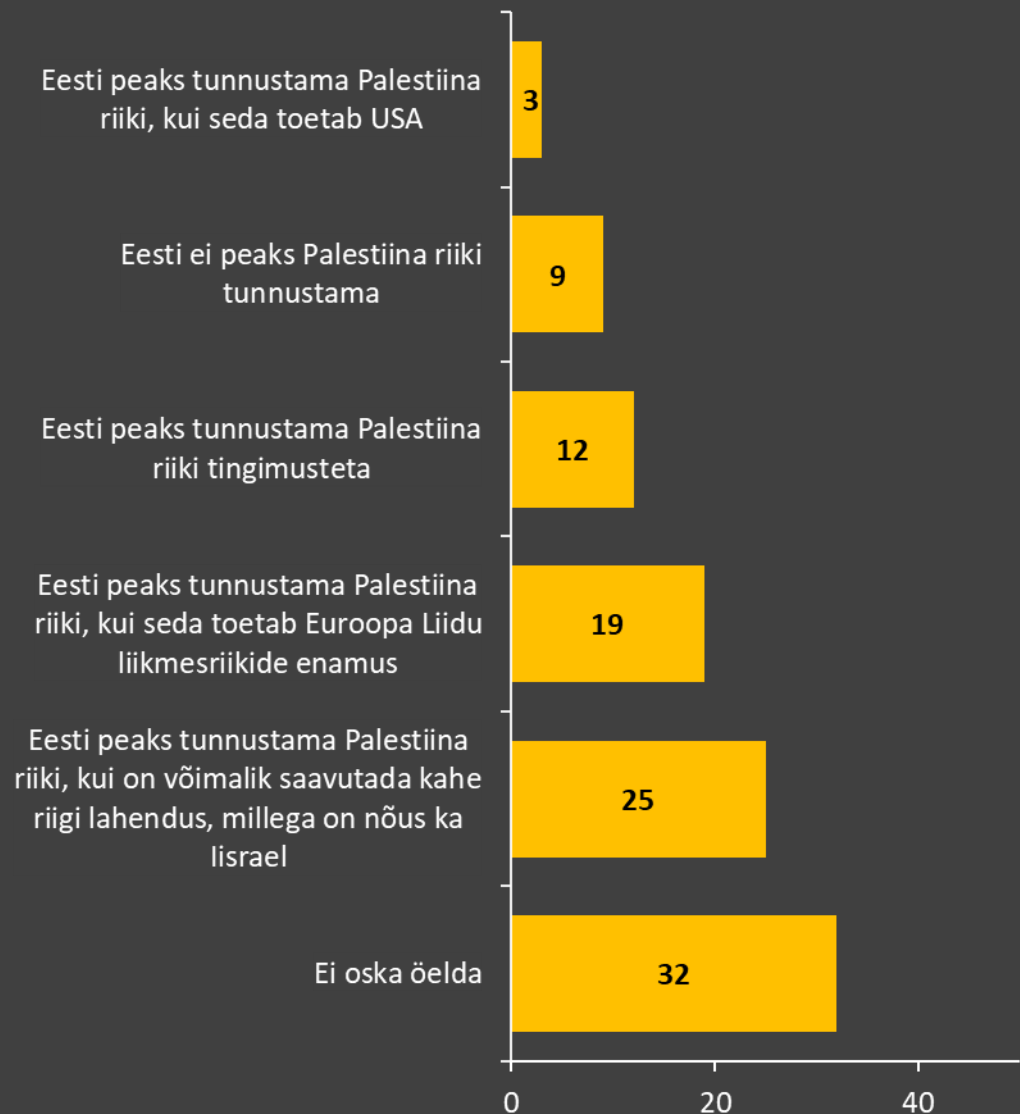
- **Vanuse** järgi suureneb ELi enamusega kooskõla tähtsus vanemas eas: 75+ rühmas nimetab seda esmatähtsaks **36,9%**, samas kui 25–34 rühmas vaid **14,2%**. USA-liitlussuhe kerkib kõige enam esile 25–34 rühmas (**16,9%**), kuid on madal 18–24 rühmas (**4,7%**). “Ei oska öelda või ei oska seisukohta võtta” on suurim 25–34 rühmas (**39,6%**) ja väikseim 75+ rühmas (**21,8%**).

- Ka **majanduslik toimetulek** seostub valikutega: need, kes ütlevad, et elavad mugavalt, valivad sagedamini ELi enamusega kooskõla (**32%**), samal ajal kui “väga raske hakkama saada” rühmas on see **16%**. Raskemini toimetulevate seas tõuseb aga ÜRO joone tähtsus: “on raske hakkama saada” rühmas **21%** ja “väga raske” rühmas **20%** (mugavalt elavate seas **14,0%**).

- Kokkuvõttes koondub selge vastuse andnute puhul fookus eeskätt **rahvusvahelise enamuse/kooskõla** otsimisele (EL ja ÜRO), samas kui kahepoolsete suhete prioriseerimine on vähemuslik; lisaks jääb suurel osal vastajatest seisukoht kujunemata (**31%**).

Hoiakud Palestiina riigi tunnustamise suhtes

Kuidas peaks Eesti ennast Teie arvates positsioneerima Palestiina tunnustamise küsimuses? (% , kõik vastajad, n=1000)

- Palestiina riigi tunnustamise küsimuses on vastajate seas märkimisväärselt palju neid, kes ei oska seisukohta kujundada (**32%**). Seisukoha kujundanute seas eelistatakse valdavalt **tingimuslikku lähenemist**. Kõige sagedamini leetakse, et Eesti peaks Palestiina riiki tunnustama **siis, kui on võimalik saavutada kahe riigi lahendus, millega nõustub ka Iisrael (25%)**. Järgmise variandina peetakse oluliseks joondumist **ELi liikmesriikide enamusega (19%)**. **Tingimusteta tunnustamist** toetab **12%** ja **9%** vastajatest arvab, et Palestiinat ei peaks tunnustama, vaid **3%** arvab, et Eesti peaks Palestiinat tunnustama ainult sellisel juhul, kui seda toetab USA.

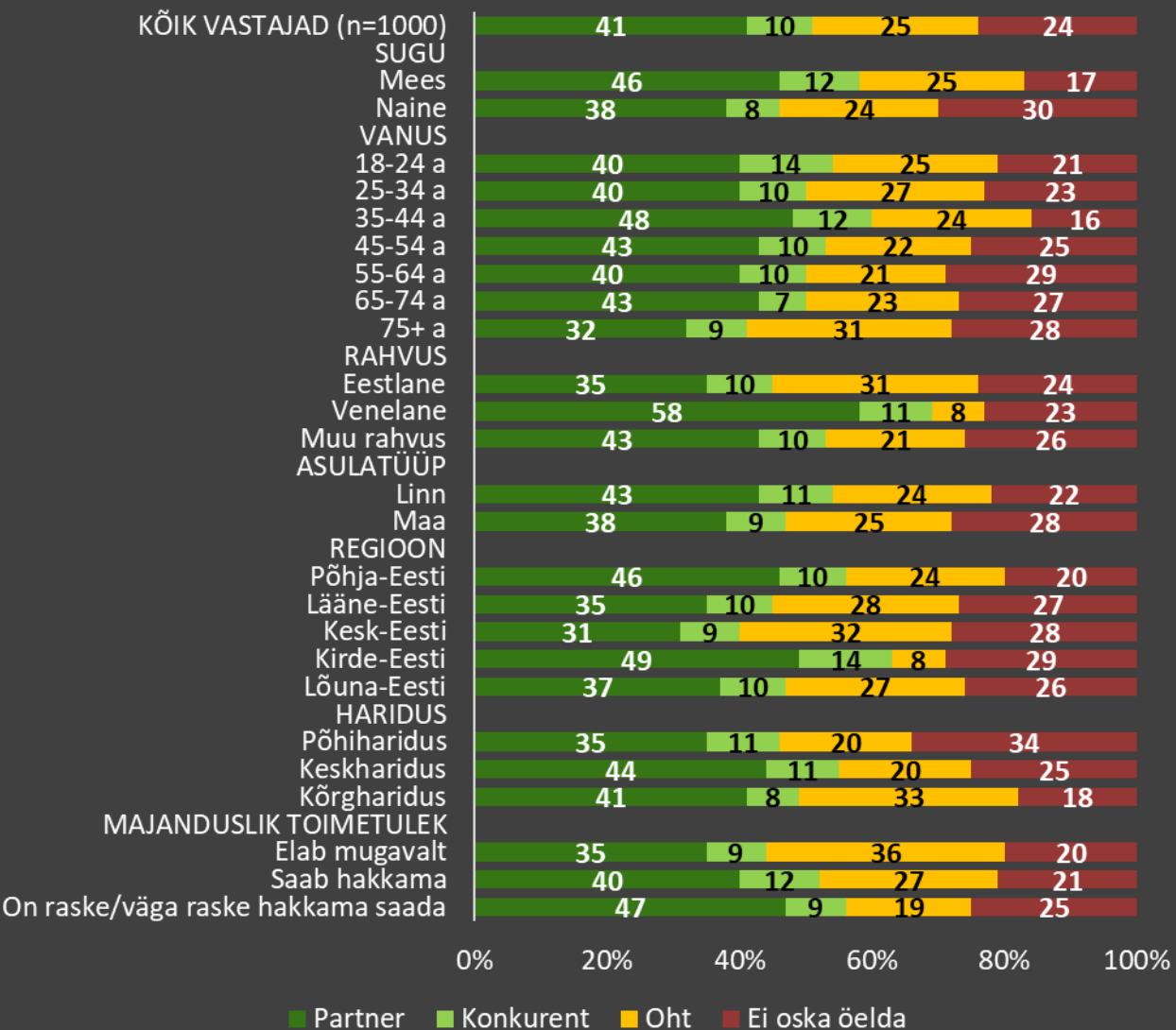
- Taustarühmad näitavad selgeid erinevusi. Hariduse lõikes on kõrgharidusega vastajatel tugevam kahe riigi lahenduse eelistus (30%) kui põhiharidusega rühmas (19%). Rahvuse järgi toetavad eestlased keskmisest enam tunnustamist ELi enamuse toetuse korral (21%), samal ajal kui venelaste seas on rohkem tingimusteta tunnustamise pooldajaid (17% vs eestlased 10%) ning ka “ei oska öelda” on venelaste seas kõrgem (37% vs eestlased 31%). Vanuse lõikes paistab silma, et vanimas rühmas (75+) on kõige rohkem kahe riigi lahenduse eelistajaid (33%) ning samal ajal ka suhteliselt paljud on ELi enamuse suunda (26%); nooremas täiskasvanute rühmas (25–34) on “ei oska öelda” kõrge (38%) ja ELi enamusega joondumise eelistus madal (11%). Majandusliku toimetuleku järgi kasvab “ei oska öelda” osakaal eriti neil, kellel on väga raske hakkama saada (44%). Seevastu “saame hakkama” rühmas on kõige enam kahe riigi lahenduse eelistajaid (29%) ja mugavalt elavate seas on märgatavam ELi enamuse järgi joondumine (26%).

- Kokkuvõttes domineerib pilt, kus eelistatakse otsustamist **rahvusvahelise poliitilise raamistiku** ja konkreetsete eelduste alusel, mitte ühepoolse või kategoorilise valikuna.

Suhtumine Hiinasse ja Taiwani

Hiina roll Eesti jaoks

Kas Teie hinnangul on Hiina Eesti jaoks eelkõige partner, konkurent või oht? (% , kõik vastajad, n=1000)

• Küsimuses, kas Hiina on Eesti jaoks eelkõige partner, konkurent või oht, jaotuvad hinnangud mitmeks, kuid kõige sagedamini nähakse Hiinat **partnerina** - 41%. Konkurendiks peab Hiinat 10% ja ohuks 25% vastajatest; 24% ei oska seisukohta väljendada.

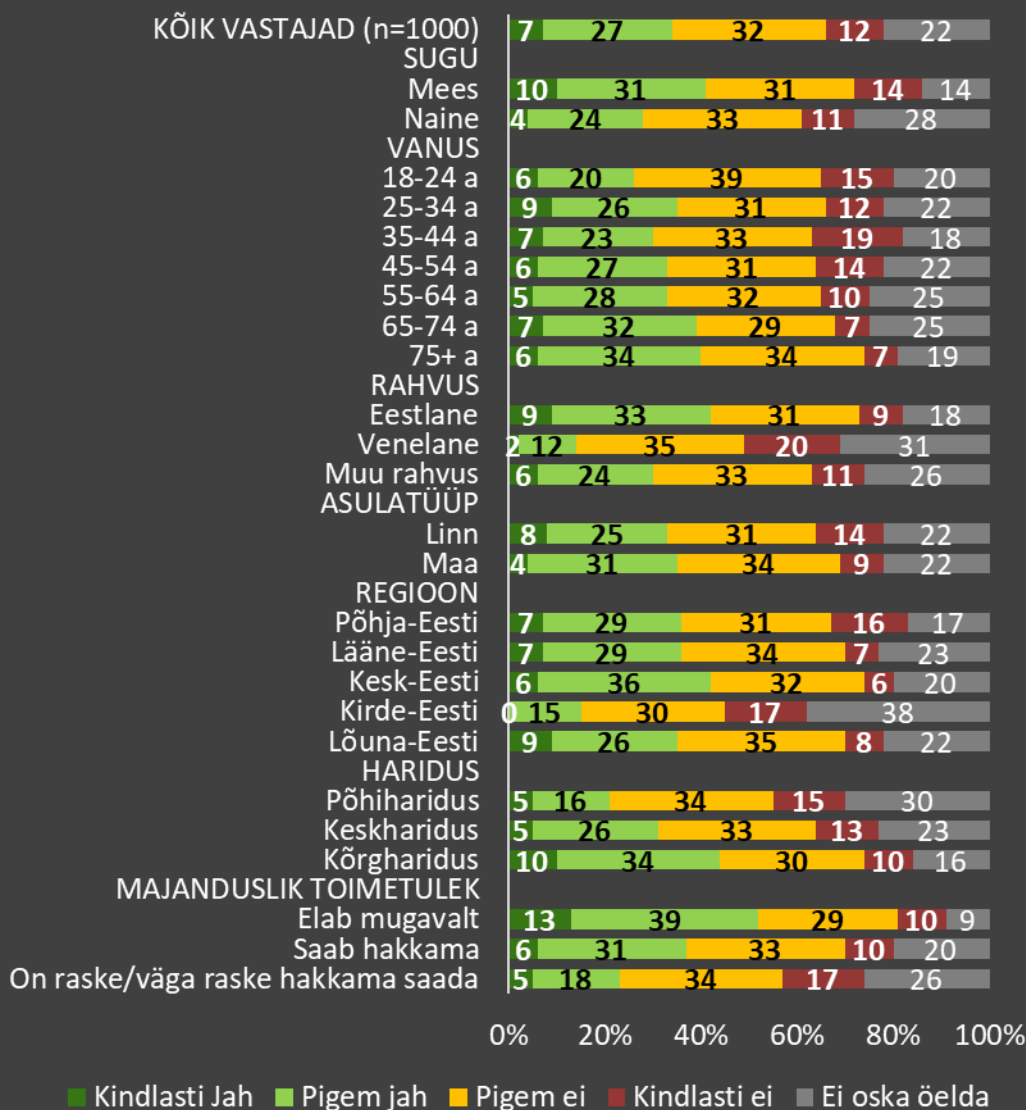
• Hiinat peab eestlastest partneriks 35%, ning 31% näeb seda eelkõige ohuna; 10% peab konkurendiks ning 24% ei oska öelda. Venelaste seas on pilt vastupidine ja märksa partnerikeskem: 58% peab Hiinat partneriks, ohuna näeb seda vaid 8%; konkurendi hinnang on sarnane (11%) ja „ei oska öelda“ 23%. Muu rahvuse vastajad paiknevad kahe vahel: partnerina näeb Hiinat 43%, ohuna 21%, konkurendina 10% ning 26% ei oska öelda. Kokkuvõtlikult on suurim lõhe just „partner vs oht“ teljel (venelased 58% vs 8%; eestlased 35% vs 31%).

• Piirkonniti eristub **Kirde-Eesti**, kus Hiinat nähakse sagedamini partnerina (**49%**) ja harvem ohuna (**8%**), samas kui **Kesk-Eestis** on partneri-osakaal madalam (**31%**) ning ohu-osakaal kõrgem (**32%**). Hariduse lõikes on **kõrgharidusega** vastajate seas ohu-hinnang suurem (**33%**) ja ebakindlus väiksem (**18%**) kui **põhiharidusega** rühmas (oht 20%, „ei oska öelda“ 34%).

• Kokkuvõttes on pilt kahekihiline: üldvalimis on partneri-käsitlus suurim, kuid eestikeelses ja kõrgema haridusega segmendis tõuseb esile Hiina käsitlemine **julgeoleku- või väärtusruumiga seotud riskina** (oht), samas tuleb arvestada, et suur osa vastajatest ei oska andud küsimuses kindlat seisukohta võtta (24%).

Seisukohad tehnoloogiariskide ja piirangute kohta

Kas Teie arvates peaks Eesti keelama Hiina tehnoloogia kasutamise Eesti siseturvalisuse, kaitsetööstuse ja rohetehnoloogia valdkondades? (% , kõik vastajad, n=1000)

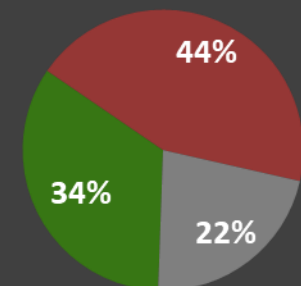
• Tehnoloogia keelustamist Eesti siseturvalisuse, kaitsetööstuse ja rohetehnoloogia valdkondades toetab **34%** vastajatest (**7%** „kindlasti jah”, **27%** „pigem jah”), samas kui **44%** on selle vastu (**32%** „pigem ei”, **12%** „kindlasti ei”). Märkimisväärne osa vastajatest ei võta selget seisukohta: **22%** vastab „ei oska öelda”.

• Erinevused hinnangutes tulevad esile **rahvuse, piirkonna, hariduse ja majandusliku toimetuleku lõikes**.

• Eestlaste seas on keelamisele toetus suhteliselt tugev: kokku 42% pooldab keelustamist (9% „kindlasti jah” + 33% „pigem jah”), vastuseis on 40% (31% + 9%) ja 18% ei oska öelda. Venelaste seas on toetus oluliselt madalam ja ebakindlus suurem: keelustamist toetab 14% (2% + 12%), vastu on 55% (35% + 20%) ning 31% ei oska öelda. Muu rahvuse vastajate seas on jaotus eestlastele lähedasem, kuid veidi hajusam: toetab 31% (6% + 25%), vastu on 44% (33% + 11%) ja 26% ei oska öelda. Piirkondlikult eristub **Kirde-Eesti**, kus „kindlasti jah” praktiliselt puudub (**0%**), toetuse kogutase jääb **15%** juurde ning „ei oska öelda” on väga kõrge (**38%**). Seevastu **Kesk-Eestis** ja **Lõuna-Eestis** on toetuse kogutase kõrgem (vastavalt **42%** ja **35%**) ning ebakindlus väiksem.

• Hariduse lõikes on toetus kõige kõrgem **kõrgharidusega** vastajate seas (**44%**; 10% + 34%) ja madalaim **põhiharidusega** rühmas (**21%**; 5% + 16%), kus on ka rohkem „ei oska öelda” vastuseid (**30%**). Majandusliku toimetuleku järgi on muster sarnane: **mugavalt toimetulevate** seas toetab keelustamist **52%** (13% + 39%) ning vastu on **39%**; **raske/väga raske** hakkamasaamise korral on toetus **23%** ja vastuseis **51%**, „ei oska öelda” **26%**.

Jah
Ei
Ei oska öelda

Eesti positsioneerimine Taiwani küsimuses

Kuidas peaks Eesti Teie arvates ennast positsioneerima Taiwani küsimuses? (% , kõik vastajad, n=1000)

• Enamik vastajaid ei oska Taiwani küsimuses kindlat seisukohta võtta - „ei oska öelda” (28%). Selge valiku teinute seas eelistatakse valdavalt **ettevaatlikku ja kooskõlastatud** lähenemist. Kõige rohkem on vastajad seisukohal, et Eesti peaks **arendama Taiwaniga majandus- ja kultuurisuhteid, kuid hoiduma poliitilistest suhetest** (25%). Järgmine eelistus on joondumine **Euroopa Liidu liikmesriikide enamuse järgi** (22%).

• Väiksem osa vastajatest rõhutab vajadust vältida Pekingile ebameeldivaid samme: **15%** leiab, et Eestile pole tüli Hiinaga vajalik ning seetõttu tuleks Taiwani küsimuses hoiduda Hiinat ärritavatest tegevustest. Selgelt aktiivsemat Taiwani-suunalist joont toetab **7%** (suhtlemise hoogustamine ka tugeva Hiina pahameele korral). Kõige vähem toetust leiab idee joonduda eeskätt **USA** järgi (**3%**).

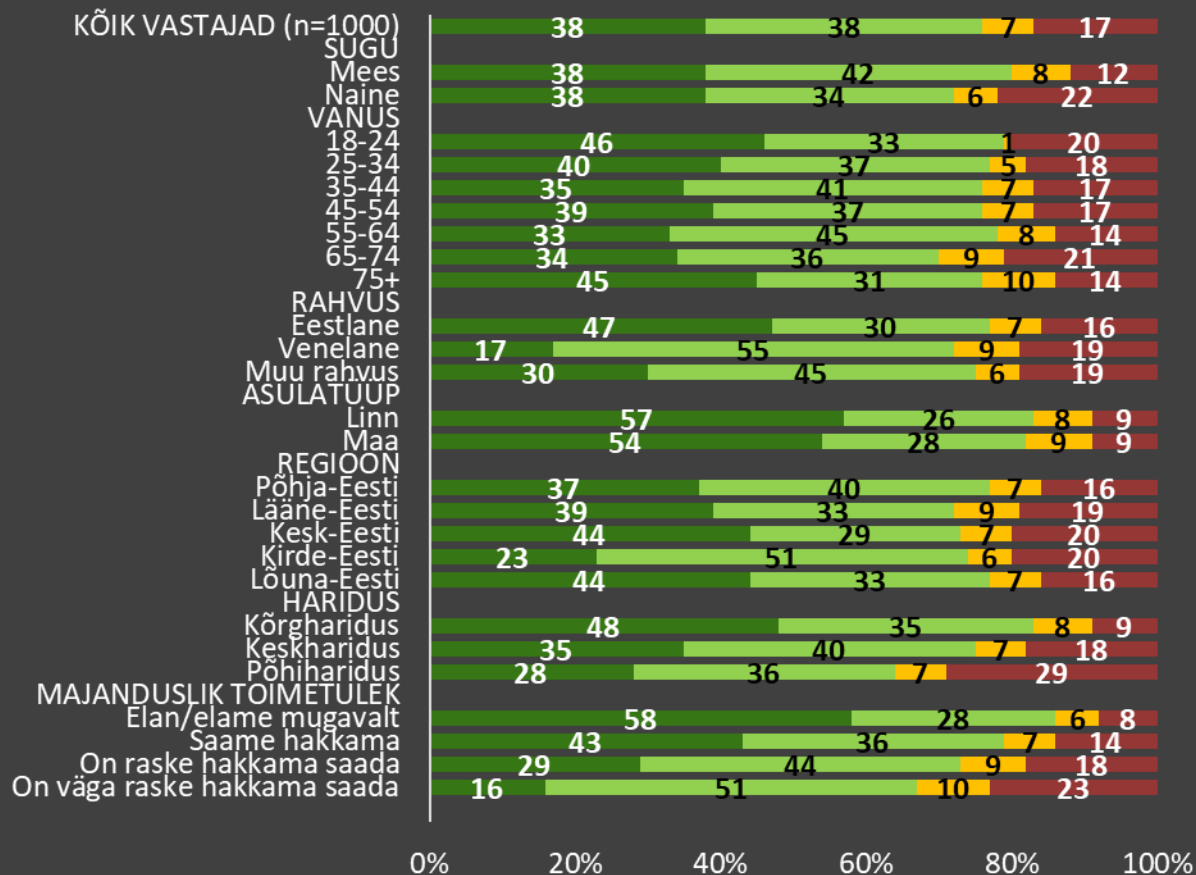
•Rahvuse järgi on eestlased märksa ELi-kesksemad: eestlastest valib ELi enamuse järgi joondumise 27%, venelastest vaid 10%. Venelaste seas on aga palju rohkem neid, kes eelistavad Hiinaga tüli vältimist: “hoiduda Pekingile ebameeldivatest tegevustest” valib venelastest 30%, eestlastest 10%. “Ei oska öelda” on venelaste seas kõrgem (34%) kui eestlaste seas (26%). Hariduse lõikes eristub kõrgharidusega rühm selgelt: majandus- ja kultuurisuhete arendamist (ilma poliitilise sidumiseta) toetab 32% ning ELi enamuse järgi joondumist 28%. Põhiharidusega rühmas on nende osakaalud madalamad (vastavalt 18% ja 14%) ning samal ajal on seal kõige rohkem neid, kes ei oska seisukohta võtta (41%). Vanuse järgi liigub fookus vanemates rühmades rohkem ELi suunas: ELi enamuse järgi joondumist toetab 65–74 rühmas 31% ja 75+ seas 28%, samas kui 25–34 seas on see vaid 16%. Nooremates rühmades on rohkem valmisolekut jõulisemaks Taiwaniga suhtlemiseks: “hoogustada ka Hiina pahameele hinnaga” on 18–24 seas 12% (kõrgeim) ja 75+ seas 2% (madalaim). Ka majanduslik toimetulek mõjutab hoiakuid. Mugavalt toime tulevad inimesed on kõige enam ELi-suunalised (34%) ja pooldavad sagedamini ka majandus- ja kultuurisuhete arendamist (32%), samal ajal kui väga raskest toimetulekus kasvab Hiinaga tüli vältimise valik (24%) ning ka “ei oska öelda” osakaal (36%).

• Kokkuvõttes eelistatakse Taiwani küsimuses pigem **madala eskalatsiooniga** pragmaatilist lähenemist.

Eesti äridiplomaatia ja arengukoostöö

Majandushuvi ja väärtuspõhisus ettevõtete eksporditoes

Millisest põhimõttest lähtuvalt peaks Eesti aitama meie ettevõtteid välisurgudele? (% , kõik vastajad, n=1000)

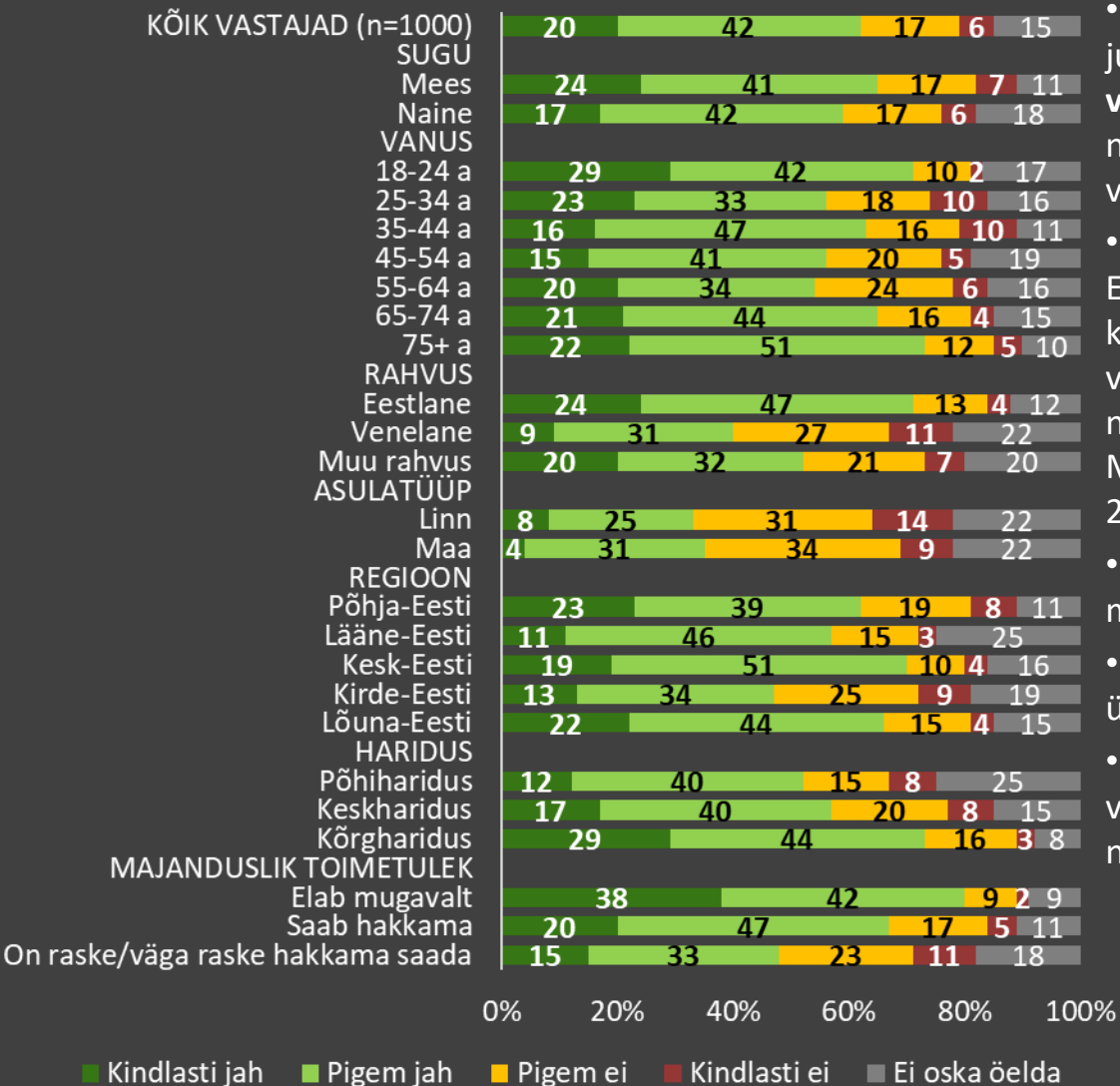

• Koguvalimis jaguneb hoiak ettevõtete välismaise koostöö põhimõtete osas sisuliselt kaheks: 38% seab esikohale põhiväärtused (riik ei peaks soodustama koostööd autoritaarsete/erinevate väärtustega riikidega, kui need ka otseselt ei ohusta julgeolekut) ning 38% eelistab majanduskasvu nimel koostööd kõigi riikidega, kui julgeolekuriski ei nähta. 7% leiab, et riik ei peaks ettevõtteid välisurgudele aitama, ja 17% ei oska seisukohta võtta. Suurimad erinevused ilmnevad rahvuse ja toimetuleku lõikes: eestlased kalduvad selgelt väärtuspõhise lähenemise poole (47% vs 30%), samas kui venelased eelistavad valdavalt majanduskasvu loogikat (55%, väärtuspõhine 17%). Majandusliku toimetuleku halvenedes väheneb väärtuspõhine hoiak (58% → 16%) ja kasvab majanduskasvu eelistus (28% → 51%) ning ka ebakindlus (8% → 23%). Haridustaseme kasvuga on väärtuspõhisus tugevam (kõrgharidus 48%) ja „ei oska öelda“ on väiksem (kõrgharidus 9%, põhiharidus 29%); regionaalselt paistab majanduskasvu eelistus enim silma Kirde-Eestis (51%).

- Eesti jaoks peaks olema kõige olulisem põhiväärtuste edendamine, mistõttu ei tohiks Eesti soodustada siinsete ettevõtete koostööd autoritaarsete või meie olulisi põhiväärtusi eiravate riikidega ehkki need ei ohusta Eesti julgeolekut.
- Eesti peaks majanduskasvu huvides soodustama Eesti ettevõtete koostööd kõikide riikide, sh ka autoritaarsete või meie olulisi põhiväärtusi eiravate riikidega, mis ei ohusta samas Eesti julgeolekut
- Riik ei peaks tegelema üldse ettevõtete välisurgudele aitamisega
- Ei oska öelda

Väliseestlastega sidemete hoidmise roll Eesti julgeolekus ja arengus

Kas Te nõustute väitega, et välismaal elavate eestlaste sideme tugevdamine Eestiga aitab kaasa Eesti julgeoleku ja positiivse kuvandi tugevdamisele ning majanduse arengule? (% , kõik vastajad, n=1000)

• Väitega, et välismaal elavate eestlaste sideme tugevdamine Eestiga aitab kaasa Eesti julgeoleku ja positiivse kuvandi tugevdamisele ning majanduse arengule, **nõustub enamik vastajaid**. Vastajatest on nõus kokku **62%** (20% „kindlasti jah” + 42% „pigem jah”). Mitte-nõustujaid on kokku **23%** (17% „pigem ei” + 6% „kindlasti ei”) ning **15%** ei oska seisukohta võtta.

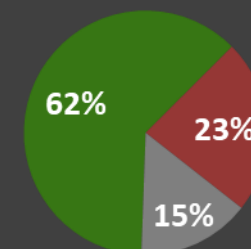
• Rahvuste lõikes on väliseestlaste sidemete tugevdamise mõjuhinnangutes selge erinevus. Eestlaste seas on toetus väga kõrge: kokku 71% nõustub, et sidemete tugevdamine aitab kaasa Eesti julgeolekule, kuvandile ja majandusele (24% „kindlasti jah” + 47% „pigem jah”), vastuseis on 18% ning 11% ei oska öelda. Venelaste seas on hoiak märksa ettevaatlikum: nõustub 40% (9% + 31%), kuid mittenõustujaid on 38% (27% + 11%) ja 22% ei oska öelda. Muu rahvuse vastajad paiknevad nende vahel: nõustub 52% (20% + 32%), mittenõustub 28% (21% + 7%) ning 20% ei oska öelda.

• Hariduse lõikes eristub **kõrgharidus**: toetab **73%** (29% + 44%) ja „ei oska öelda” on madalam (**8%**), samas kui põhihariduse korral on toetuse tase **52%** ja ebakindlus **25%**.

• Piirkonniti on toetus kõrgeim **Kesk-Eestis (71%)** ja madalam **Kirde-Eestis (47%)**, kus on ühtlasi suur „ei oska öelda” osakaal (**19%**).

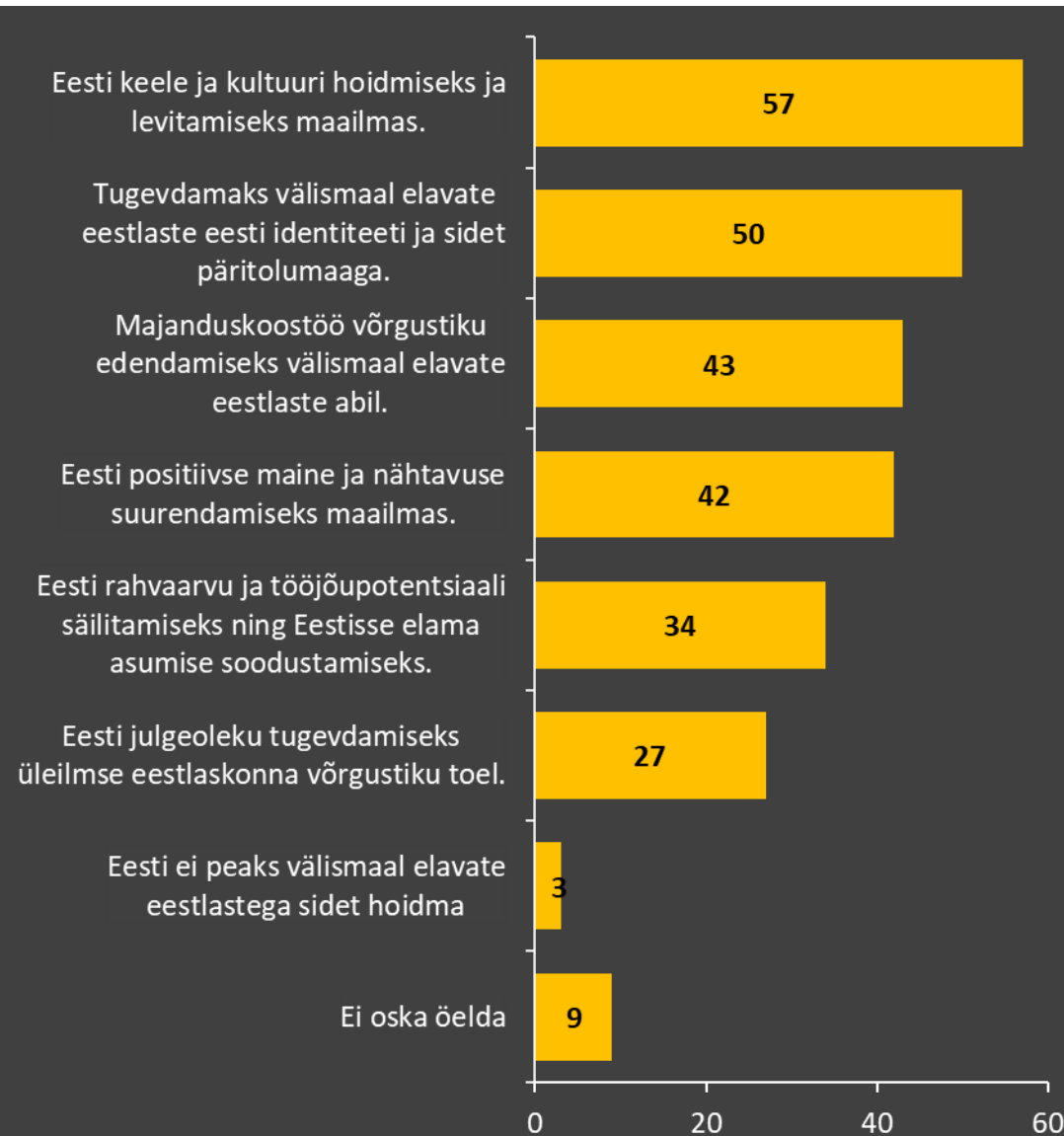
• Majandusliku toimetuleku lõikes on muster selge: **mugavalt toimetulevate** seas nõustub väitega **80%** (38% + 42%) ja vaid **9%** jääb ebakindlaks; **raskelt hakkama saajate** seas on nõus **48%** ning „ei oska öelda” ulatub **18%**.

Jah
Ei
Ei oska öelda

Suhete hoidmine välismaal elavate eestlastega

Miks on Teie arvates Eestile oluline hoida sidet välismaal elavate eestlastega? (% , kõik vastajad, n=1000)

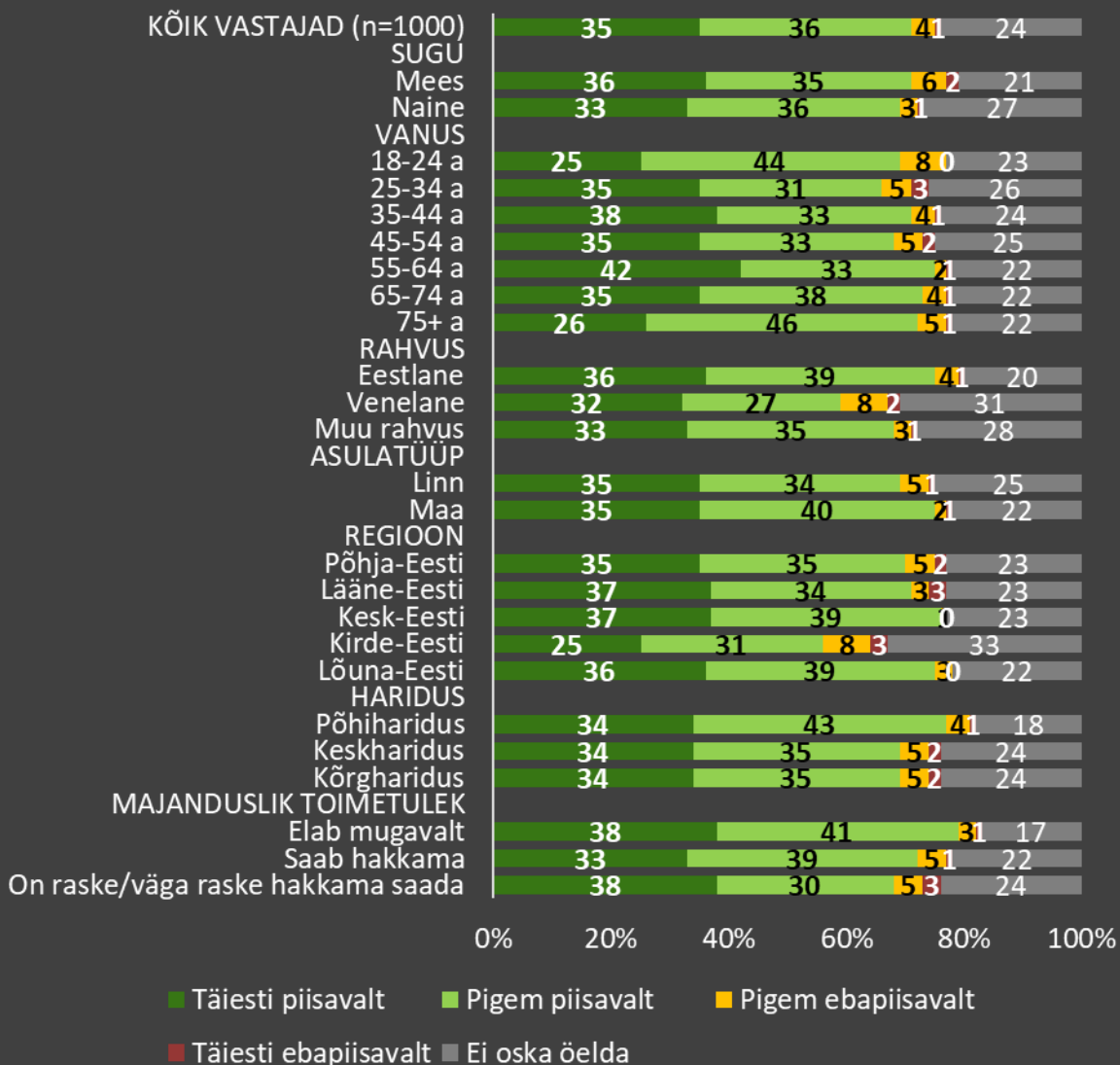

• Välismaal elavate eestlastega sideme hoidmist põhjendatakse eeskätt **kultuuri- ja identiteedimotiividega**. Kõige sagedamini tuuakse esile **eesti keele ja kultuuri hoidmine ning levitamine maailmas (57%)** ning vajadus **tugevdada välismaal elavate eestlaste Eesti identiteeti ja sidet päritolumaaga (50%)**. Oluliseks peetakse ka sideme võimalikku panust Eesti rahvusvahelisse positsiooni ja majandusse: **majanduskoostöö võrgustiku edendamine väliseestlaste abil (43%)** ning **Eesti positiivse maine ja nähtavuse suurendamine (42%)**. Demograafilis-praktiline mõõde on samuti olemas, kuid teisejärgulisem: **rahvaarvu ja tööjõupotentsiaali säilitamine ning Eestisse elama asumise soodustamine (34%)**. Julgeolekuraamistikus nähakse väliseestlaste rolli harvemini: **Eesti julgeoleku tugevdamist üleilmse eestlaskonna võrgustiku toel nimetab 27%**. Vaid **3%** leiab, et Eesti ei peaks välismaal elavate eestlastega sidet hoidma, ning **9%** ei oska vastata.

•Rahvuse lõikes on eestlaste seas toetab eesti keele ja kultuuri argumenti toetab 67% eestlastest, kuid venelaste seas vaid 32%. Samuti on eestlaste seas kõrgem identiteedi tugevdamise motiiv (56% vs venelased 35%), Eesti maine kasvatamine (47% vs 29%) ja julgeoleku tugevdamine üleilmse võrgustiku toel (33% vs 14%). Venelaste seas on seevastu rohkem “ei oska öelda” vastuseid (17% vs eestlased 6%) ning veidi rohkem ka seisukohta, et sidet ei peaks hoidma (6% vs 2%). “Muu rahvus” rühmas paistab eriti tugevana majanduskoostöö argument (48%). Kõrgharidusega vastajad rõhutavad rohkem nii identiteeti (57,3%) kui ka majandusvõrgustikke (50%) ja julgeolekut (35%) võrreldes põhiharidusega rühmaga (vastavalt 41%, 29%, 18%). Põhiharidusega seas on oluliselt rohkem “ei oska öelda” vastuseid (16%) kui kõrgharidusega rühmas (4%). Keele ja kultuuri argument on kõrge nii põhiharidusega (61%) kui kõrgharidusega (61%) rühmas, kuid madalam keskharidusega rühmas (52%). Vanuse lõikes muutub rõhuasetus majanduslikele argumentidele vanemaks saades tugevamaks: majanduskoostööd nimetab 18–24 rühmas 39%, kuid 75+ seas juba 53%. Keele ja kultuuri motiiv on kõrge kõigis rühmades, kuid madalaim 65–74 seas (48%) ja kõrgeim 75+ rühmas (64%). Nooremates rühmades on “ei oska öelda” sagedasem (nt 25–34: 12%); kuid vanimas rühmas väga madal (75+: 0,9%).

Eesti arengukoostöö panus

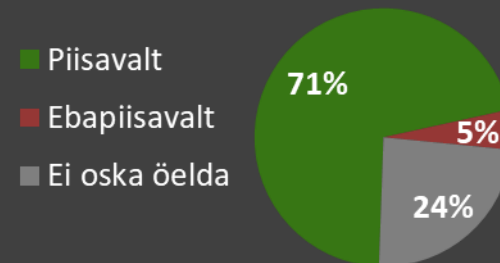
Kas Eesti panustab rahvusvahelisse arengukoostöösse Teie arvates... (% , kõik vastajad, n=1000)

• Vastajate hinnangul peetakse Eesti panust rahvusvahelisse arengukoostöösse üldjoontes pigem piisavaks: kokku 71% leiab, et Eesti panustab piisavalt (35% **täiesti piisavalt**, 36% **pigem piisavalt**). Ebapiisavaks hindab panust kokku 5% (4% **pigem ebapiisavalt**, 1% **täiesti ebapiisavalt**). Samas on hinnangu kujundamata jätmise märkimisväärtus: 24% vastab „ei oska öelda“, mis viitab teema suhteliselt madalamale nähtavusele või vähesele kindlustundele hoiakus.

• Rühmade lõikes ilmnevad erinevused eeskätt „ei oska öelda“ osakaalus. Naiste seas on see kõrgem (27%) kui meeste seas (21%). Mitte-eestlaste hulgas on „ei oska öelda“ sagedasem kui eestlaste seas. Eestlaste seas leiab kokku 75%, et Eesti panustab piisavalt (36% „täiesti“ + 39% „pigem“); „ebapiisavaks“ peab panust 5% ning 20% ei oska öelda. Venelaste seas on „piisavuse“ hinnang madalam (59%, sh 32% „täiesti“ ja 27% „pigem“), samas kui „ebapiisavaks“ peab panust 9% ning ei oska öelda vastuste hulk on kõrgeim (31%). Muu rahvuse vastajad paiknevad kahe vahel: piisavaks peab panust 68% (33% + 35%), ebapiisavaks 4% ja 28% ei oska öelda.

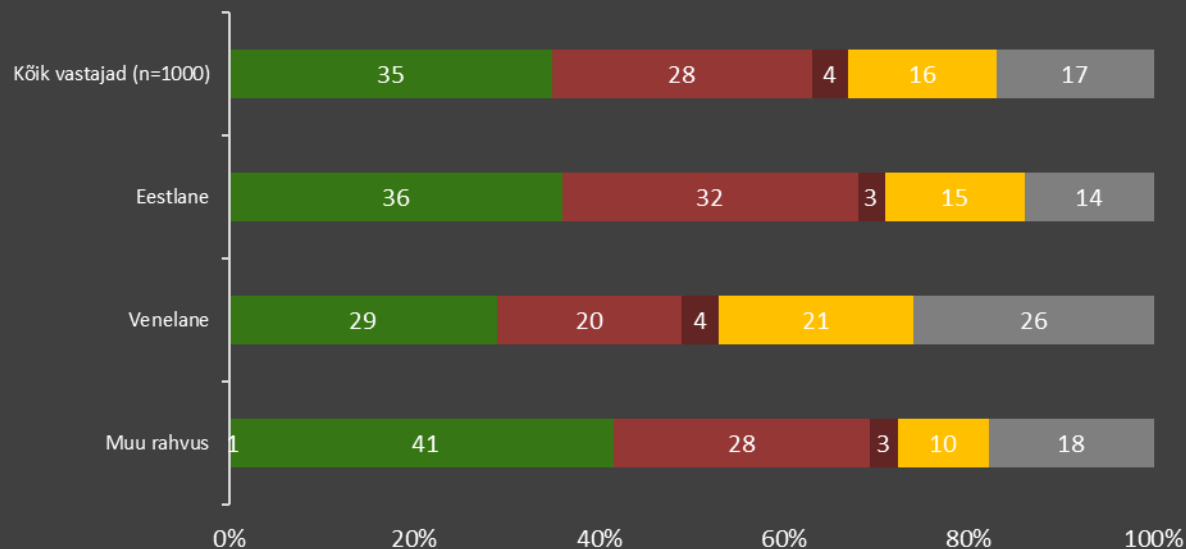
• Piirkondlikult paistab silma Kirde-Eesti, kus ebakindlus on kõrgem (33%) ning piisavuse hinnang madalam (25% **täiesti piisavalt** + 31% **pigem piisavalt**). Elukoha lõikes on maal elavate vastajate seas piisavuse hinnang veidi levinum (35% + 40%) kui linnas (35% + 34%).

Arengukoostöö fookus

Eesti suunab oma toetuse eelkõige Ukrainasse, aga ka näiteks Moldovasse ja Armeeniasse. Aafrikas toetame näiteks Keeniat, Ugandat, Botswanat ja Namiibiat. Kuhu võiks Teie hinnangul Eesti eelkõige toetust suunata? (% , kõik vastajad, n=1000)

Kuhu võiks Teie hinnangul Eesti eelkõige toetust suunata?

■ Eesti peaks keskenduma nii meile lähedal kui ka kaugel olevatele piirkondadele, sõltuvalt koostöövõimalustest

■ Eesti peaks keskenduma meile lähedal olevatele piirkondadele

■ Eesti peaks keskenduma meile kaugel olevatele piirkondadele, et arengukoostööl oleks ka laiem mõju

■ Eesti ei peaks üldse arengukoostööle keskenduma

■ Ei oska öelda

• Vastajate eelistused arengukoostöö sihtpiirkondade osas koonduvad eeskätt paindliku lähenemise ümber. Kõige enam valitakse suunda, et Eesti peaks keskenduma nii meile lähedal kui ka kaugel olevatele piirkondadele vastavalt koostöövõimalustele (35%). Teisena tuuakse välja selgem regionaalne fookus: 28% leiab, et Eesti peaks keskenduma eelkõige meile lähedal olevatele piirkondadele. Kaugematele piirkondadele keskendumist „laiema mõju” eesmärgil toetab 4%. Samas 16% on seisukohal, et Eesti ei peaks arengukoostööle üldse keskenduma, ning 17% ei oska vastata.

• Rahvuste lõikes on eestlaste hoiak kõige “strateegilisemalt fokusseeritud” (36% nii lähedal kui kaugel; 32% lähipiirkonnad; 15% ei peaks keskenduma; 14% ei oska öelda), venelaste seas on aga nii vastuseisu kui ka ebakindlust rohkem (21% ei peaks üldse keskenduma ja 26% ei oska öelda; samal ajal 29% toetab paindlikku toetuste suunamist ja 20% lähipiirkondade fookust). Muu rahvuse vastajad kalduvad enim paindliku suunamise poole (41%) ning on venelastega võrreldes vähem skeptilised (10% ei peaks üldse keskenduma), kuid teadmatus püsib ka siin märkimisväärne (18%).

Vaesemate riikide toetamise peamised eesmärgid

Vaesemate riikide toetamisel on kõige olulisem... (%), kõik vastajad, n=1000)

• Vastajate hinnangul on vaesemate riikide toetamisel kõige olulisem **majanduskoostöö ning Eesti ettevõtetele võimaluste loomine välisurgudel (34%)**. Järgnevad **vaesuse vähendamine (14%)** ning **demokraatia ja kodanikuühiskonna võimestamine sihtriikides (12%)**. **13%** vastajatest ei oska seisukohta võtta. Väiksem osa toob esile teised põhjendused: **Eesti ei peaks arengukoostöösse üldse panustama (9%)**, **Venemaa ja teiste autoritaarsete riikide mõju vähendamine (8%)**, **moraalne kohustus vaesemaid toetada (6%)** ning **Eesti kuvandi parandamine maailmas (4%)**.

• Taustarühmad näitavad, et rõhuasetused muutuvad sõltuvalt kogemusest ja ressurssidest. Vanuse lõikes kasvab majanduskoostöö tähtsus järjekindlalt: 18–24 seas valib selle 18%, kuid 75+ seas juba 49%. Nooremad rõhutavad sagedamini väärtuspõhiseid eesmärgi: demokraatia ja kodanikuühiskonna võimestamist valib 18–24 rühmas 23% (kõrgeim), ning “moraalset kohustust” aitab esile just noorim (13%) ja vanim rühm (11%). “Eesti ei peaks üldse panustama” on kõige kõrgem 25–34 (12%) ja 35–44 (12%) seas ning madal 75+ rühmas (4%). Rahvuse järgi on üldine esivalik kõigis rühmades majanduskoostöö (eestlased 33%, venelased 36%), kuid teised prioriteedid erinevad. Venelaste seas on oluliselt rohkem neid, kes seavad esikohale vaesuse vähendamise (23% vs eestlased 10%) ning vähem neid, kes rõhutavad demokraatia ja kodanikuühiskonna võimestamist (8% vs eestlased 15%) ja Venemaa/autoritaarsuse mõju vähendamist (2,0% vs eestlased 11%). “Ei oska öelda” on venelaste seas kõrgem (17%) kui eestlaste seas (12%).

• Hariduse lõikes on näha kahte suunda korraga: kõrgema haridusega kasvab majanduskoostöö prioriteet (kõrgharidus 37% vs põhiharidus 26%) ja suureneb ka väärtusfookus – demokraatia/kodanikuühiskonna võimestamist valib 17% kõrgharidusega rühmas (põhiharidus 9%). Põhiharidusega rühmas on aga oluliselt rohkem “ei oska öelda” vastuseid (24% vs kõrgharidus 7%) ning ka rohkem neid, kes leiavad, et Eesti ei peaks üldse panustama (15% vs 8%).

• Mugavalt elavate seas on “ei oska öelda” madal (6%) ning esikohal on majanduskoostöö (29%) ja demokraatia/kodanikuühiskonna võimestamine (19%). Väga raskes toimetulekus kasvab nii arengukoostööst loobumise hoiak (20%) kui ka majanduskoostöö esivalik (32%), kuid väärtusfookused (nt demokraatia) on madalamad (6%). (Rühmades “ei soovi vastata” ja “ei oska öelda” on valimid väikesed ning seetõttu on seal “ei oska öelda” osakaal väga kõrge: vastavalt 62% ja 45%.)

KOKKUVÕTE

- Uuring (n=1000; CAWI 90% ja CATI 10%; 11.–27.11.2025) näitab, et elanike enesehinnanguline kursisolek Eesti välispoliitikaga on pigem hea: 61% peab end väga/pigem hästi kursis olevaks ja 36% pigem/üldse mitte kursis olevaks; kursisolek on kõrgem meeste ning vanemate seas.
- Eesti välispoliitika kõige olulisemate suundadena ootab avalikkus esmajoones kaht võrdselt tugevat prioriteeti: NATO kollektiivkaitse tugevdamist ning Eesti ettevõtetele võimaluste loomist välisturgudel (mõlemad 34%). Järgnevad koostöö Põhjamaade ja Balti riikidega (31%), väärtuste edendamine (22%) ja Ukraina toetamine (21%). Läbiv muster on rahvuspõhine: eestlased rõhutavad selgemalt NATOt ja Ukrainat, mitte-eestlased enam ettevõtete välisturge ning suhete parandamist Venemaaga (sarnane eristus kordub allpool Ukraina, sanktsioonide ja Hiina puhul). Eesti “visiitkaardina” nähakse eeskätt digiarengut/kübertõimekusi ning julgeoleku- ja kaitsekoostööd; lisandub hariduse/e-hariduse roll.
- Eesti rahvusvahelise “visiitkaardina” nähakse eeskätt digiarengut ja kübertõimekusi ning julgeoleku- ja kaitsekoostööd, millele lisandub hariduse/e-hariduse roll; samas on ka siin rühmade vahel märgatavaid rõhuasetuste erinevusi.
- Ukraina puhul on üldhoiak toetav: 89% peab Eesti senist toetust piisavaks (55% “täiesti”, 34% “pigem”). Eesti rolli osas eelistatakse jätkamist, kas rahvusvahelise eestkõnelejana (23%), osalust samas mahus nagu enamik NATO ja EL riike (33%) või teotamist peamiselt humanitaarabiga (27%); 13% leiab, et Eesti ei peaks Ukrainat toetama. Toetus Ukrainale on samas ka majanduslikult tundlik teema: 71% oleks valmis toetust piirama/lõpetama, kui sellega kaasneks tuntav maksukoormuse kasv või elatustaseme langus; väitega “Ukrainat tuleb igal juhul edasi abistada” nõustub 52% ja 40% ei nõustu. Rahutingimustes eelistatakse joont, et Ukraina ei peaks tegema järeleandmisi; territoriaalsete loovutustega või NATO kohalolu vähendamisega seotud ideed saavad kõige vähem toetust. Väekontingendi puhul domineerib ettevaatus: 42% ei toeta vägede saatmist ühelgi juhul, 41% toetaks saatmist pärast sõja lõppu koos liitlastega (riskantsemad variandid koguvad oluliselt vähem toetust). Oluline on rahvuslik erisus: eestlaste seas on sagedasem “aktiivse toe” raam, venekeelses elanikkonnas suhteliselt rohkem humanitaarabi eelistajaid ja ka toetamise mittetoetajaid.
- Vene-suunal eelistatakse raamistikku ja koordineeritust. Sanktsioonipoliitikas toetab 29% ELis kokkulepitu piires püsimist ja 27% lisasamme koos teiste piiririikidega; 15% pooldab ühepoolseid lisasanktsioone ning 17% sanktsioonide leevendamise nimel töötamist. Ka siin on rahvuslik erisus: eestlased kalduvad enam karmistamise poole, venekeelses elanikkonnas on suurem osakaal leevendamise pooldajaid.
- Majandussuhetes Venemaaga eelistab 39% viia suhted miinimumini ka Eesti lisameetmetega; 16% jäaks “lubatud/neutraalse” raami juurde; 17% peab suhteid moraalselt taunimisväärseks, kuid lisakeelde ei pea vajalikuks; 19% toetaks suhete laiendamist. USA ja ELi vastuolude korral eelistab 56% olukorrapõhist kompromissi; 27% joondumist ELiga ja 8% joondumist USAga.

KOKKUVÕTE

Lähis-Ida teemades on avalikku arvamuse teadlikus madal: 50% ei oska hinnata, kas Eesti Iisraeli–Palestiina poliitika on tasakaalus; hinnangu andjatest peetakse Eesti joont sagedamini liiga Iisraeli-meelseks (25%) kui liiga Palestiina-meelseks (7%). Seisukohtade kujundamisel eelistatakse rahvusvahelist kooskõla: ELi enamusse kuulumist nimetab 23% ja ÜRO enamusega kooskõla 16%. Palestiina riigi tunnustamist toetatakse valdavalt tingimuslikult: 25% seob selle kahe riigi lahendusega, millega nõustub ka Iisrael; 19% seob selle ELi enamuse toetusega; 32% ei oska seisukohta võtta.

- Palestiina riigi tunnustamist toetatakse valdavalt tingimuslikult: kõige sagedamini seotakse seda kahe riigi lahenduse võimalikkusega, millega nõustub ka Iisrael (25%), või ELi enamuse toetusega (19%); 32% ei oska seisukohta kujundada.

- Hiina puhul on esineb kaksipilt: 41% näeb Hiinat partnerina, 25% ohuna ja 10% konkurendina (24% ei oska). Rahvuslik erisus on samuti oluline: eestikeelses segmendis on “oht” tugevam, venekeelses segmendis domineerib “partneri” tajumine. Hiina tehnoloogia keelustamist siseturvalisuse, kaitsetööstuse ja rohetehnoloogia valdkondades toetab 34%, vastu on 44% ja 22% ei oska. Taiwani küsimuses eelistatakse madala eskalatsiooniga lähenemist: 25% toetab majandus- ja kultuurisuhteid ilma poliitiliste suhete minemata, 22% joondumist ELi enamusega, 28% ei oska; ka siin kaldub venekeelne segmendi enam “madala profiili” poole, eestikeelne enam EL-joondumise ja riskitaju suunas.

- Majandus- ja väärtuspõhisuse vaheline tasakaal on avalikkuse jaoks keskne normatiivne pinge: ettevõtete eksporditoe põhimõttes jaguneb arvamus täpselt kaheks – 38% eelistab majanduslikku pragmaatikat (koostöö kõigi riikidega, kui otsest julgeolekuohtu ei ole) ja 38% väärtuspõhisust (mitte soodustada koostööd autoritaarsete või põhiväärtusi eiravate riikidega ka siis, kui otsest julgeolekuohtu ei nähta); 17% ei oska öelda.

- Arengukoostöö puhul peab 71% vastajatest Eesti panust piisavaks (24% ei oska); eesmärkidest tõuseb esile utilitaarne raam – majanduskoostöö ja Eesti ettevõtetele võimaluste loomine (34%), samas kui vaesuse vähendamine (14%) ja demokraatia/kodanikuühiskonna võimestamine (12%) on teise astme eesmärgid.

- Avalik arvamus riikide ja liidrite suhtes on mõõdukad, kuid selgete eranditega: Jaapan (83% positiivne/pigem positiivne) ja Saksamaa (80%) on kõige positiivsemad, Venemaa selgelt negatiivseim (64% negatiivne). Liidritest on kõige negatiivsem Vladimir Putin (72% negatiivne; sh 63% selgelt negatiivne) ja kõige positiivsem Volodõmõr Zelenskõi (57% positiivne/pigem positiivne); Trumpi hinnang on pigem negatiivne (49%), Xi Jinpingi puhul on pilt polariseerunud (38% negatiivne vs 33% positiivne).

KOKKUVÕTE

Kokkuvõttes toetab avalikkus tugevalt Eesti julgeoleku põhisuundi (NATO, Ukraina), kuid toetus nõrgeneb, kui tajutakse otsest mõju maksukoormusele ja elatustasemele või eeldatakse isiklikku panust või sõjalist sekkumist. Teemades, kus roll on kaugem või keerukam (Lähis-Ida, Hiina tehnoloogiariskid, osalt arengukoostöö), ei osata seisukohta võtta ja esineb palju “ei oska öelda” vastuseid. Kommunikatsioonis kasvatab toetuspinda eriti (1) otsuste eesmärkide, kuluraami ja “punaste joonte” järjekindel selgitamine (Ukraina abi, sanktsioonid) ning (2) lihtsad orientiirid, mis seovad väärtuspõhisuse ja pragmaatika (Lähis-Ida, Hiina/Taiwan), arvestades kõigis küsimustes ka rahvuslikke erisusi sõnumite kujundamisel

Ei ole head ega halba teavet, on vaid õige teave.